

Roerstold : 126 skuder og både a 1 skilling
6 lybske skibe a 15 mark.

Rostockerøl mod accise :

Hans Buck indførte følgende læster:

Med sin gl.skude: 4.4.4.4.8.læster

Med Willads Skippers skude 3 læster

Med Mads Pedersens skude 4.4.

Jens Jensen Tyskølsfører med sine store skude, 9 læster, 4 læster
Indførte desuden med sin skude mursten og humle samt 4 læster øl.

Jacob Meyer 2 læster øl med Warnemynde skude.

Jens Jensen Sallinbo med sin skude: 9.7.7.7.10 læster

Jørgen Buck af Ringsted: 2 læster.

Toldregnskaber 1608- 1609 (Uddrag)

Indført 10 læster Lyneburgersalt. fra Lybæk
6 skipp. stangjern -

Udført: 636 deger får-og lamme-skind,
37 kalveskind
110 små skind til Diderich Katter og Johan Felmer
12 $\frac{1}{2}$ td. smør til borger i Stettin. i Lybæk.

Diderich Katter i Lybæk	<u>udførte</u>	5 skipp- fjer	(Hans Platz anklaget for at have købt sine fjer af nu rømte personer, som havde indsamlet dem i landsbyerne omkring Køge Rådstueprt.1608.49)
Hans Platz	-	4 $\frac{1}{2}$ -	
Johan Felmer	-	1 -	

99 heste kom igennem Køge.

100 skude og både betalte roerstold, 1 skilling.
6 lybske betalte 1 rosenobel.

Hans Buck udførte 2 heste og betalte 2 dl. i told.

Rostockerøl mod accise:

Hans Buck: 6.8.8.8.læster

Jens Jensen Tyskølsfører: 9.10.8.8.8.6.8.4 læster

Niels Mønbo med sin skude: 1.1

Willads Skippers skude: 3 $\frac{1}{2}$.4.6.4

Jørgen Buck med sin lille skude: 4

Jens Jensen Sallingbo 10

Skipper Willads med Anders Baggers øl(til rådstuekælderen) 4 læster

Jochum Meyer, Jørgen Buck: 2 $\frac{1}{2}$

1608-1609 fortsat: rostockerøl:

Hans Buck med sin ny skude, 6.6. læster 13/4 1609
 Hans Bucks skude, som Rasmus Pedersen førte, 6 læster
 Hans Bucks skude, 6.6. læster
 Hans Bucks skude med mursten og 6 læster øl
 Hans Riche fra Rostock, 3 læster.

1610-1611

Ifølge 10/4 1610 skulle der nu betales 9 rdl. pr. læst i told modtidligere 6 rdl. for at indføre rostockerøl. Nye importører kom til:

Christen Jensen, 3 ½ læst
 Oluf Pedersen af Amager, 5 tdr.
 Jens Andersen og Christen Kræmmer, 9.7. læster
 Mads og Iver Christophersen med holstener-skude fra Eckernførde
 Skipper Willads skude, som Jens Andersen og Christen Kræmmer havde fragtet, 6 læst.
 Simon de Freund af sin skude 12 læster
 Hans Rasmussen, Hans Pedersen og skipper Oluf med fremmed skude, 10 læster

Kun 15 skude og både betalte roerstold

Skipper Hans Jacobsen af Lybæk betalte 1 rosenobel.

23/4 1611 sagde Frantz Henrichsen (Brogade 7) an:

3 stk. vin på 18

Indf. 2 skipp. hør

1 fad mumme

1 kurv med fransk glas

Udført 4 læster mel i tønder

Indført fra Halland: tømmer.

26/4 Simon de Freund udf. 36 tdr. rug og 90 tdr. malt (Køgenser)

- Niels Andersen udf. 29 tdr. rug, 24 tdr. malt, 4 tdr. danskøl (Køgenser)
 - Niels Christensen i Norge indf. tømmer og 2 tdr. saltet kuller.

26/4 Henrich Schultze, Pommern indf. 1 læst sildetønder.

Udførte 4 tdr. korn.

- Henrich Fresche (Brogade 5-7) tolder indf. 1 læst Lyneburgsalt

28/4 Annam af Hans Bartskeer Kræmmer (Torvet 2) for 1 pk. lagen eller klæde, han indførte fra Lybæk og 3 ½ stk. engelsk klæde, beregnet i i sin værdi, deraf tilkommer Kgl. Majestæt "den tyvende pendinge: 23 dl. 1 ort, 8 sk.

- En båd fra Samsø med 5 læster sild, udførte 2 tdr. malt.

- Friland-skipper lastede som han agtede sig til Amsterdam: 46 læster malt.

Fliland-borger lastede 1 $\frac{1}{2}$ skipp. fjer
3 tdr. nødder.

Samsø-skude betalte rorstold: 4 skilling

Marstrand-skude - 4 -

7/5 Jacob Didrichen af Holland fortoldede fra Christen Albrechtsen i Kbhvn.

25 læster malt, told: 35 $\frac{1}{2}$ daler 1, mark slet	(	
Jens Pedersen, 3 læster, told 18 mark slet (rådmænd	)	Brogade 16 b
Laurits Krog i Brostræde, 3 læster, told: 18 mark slet)	-	21
Dinnes Christensen, <u>Torvet 3</u>) 3 -	-	18 - - (
<u>Frantz Guldsmid</u> , 4 læster, -	-	24 - - (
Rasmus Pedersen 5 - (Vestergade 23-25) 30 - -		55 dl. 10 sk. (Torvet 20)

1/5 Frantz Henrichsen (Brostræde 9) indf. 12 $\frac{1}{2}$ læster Lyneburgersalt.

- Jens Jensen Tyskølsfører (Torvet 21) indf. 6000 mursten
2000 tagsten.

5/6 Skipper Rasmus Pedersen indf. 1/2 læst salt (Lyneburger)

- Kræmmer Hans Bartskeer indf. for 197 rdl. kramvarer.

5/6 Skipper Oluf førte hjem: 5 tønder

1 skoch potter

1 skipp. humle

2 tdr. hvedebrød

3 skoch potter

1 fyrrekiste for en bonde i Tureby.

- Lybæk-borger indf. kramgods for 45 rdl.

9/6 Niels Pedersen på Fehmern sagde an 4000 mursten.

11/6 Nykøbing Falster borger "førte hid" 6000 mursten, af skuden: 1 rigsmark.

- Københavner udf. 38 tdr. rug, af skuden: 1 rigsmark. (Roerstold)

17/6 Søren Kræmmer (Nørregade 4) som skipper fra Holland førte hid:

16 skipp. humle, nok for kramvarer og sække, 65 dl. deraf den 20. pendinge:
13 slet mark.

- Rasmus Kræmmer fra samme sted: kramvarer for 55 dalers gods, er den 20.
pendinge, 11 mark danske.

- Daniel Schult for 6 stk. klæde som er 72 rdl. den 20. pendinge er

19/6 Skipper Jansen af Fliland udf. 34 store læster malt. $3 \frac{1}{2}$ daler 1 ort.

- Frantz Henrichsen (Brostræde 7) fortoldet 1000 tagsten.

- Daniel Schult indf. 1 pibe vin. 6 læster Lyneburgersalt.

- Nykøbing Mors borger udf. 18 tdr. spansk salt. Betalte af sin skude på
5 læster 4 sk. i rorstold. Udf. tillige 32 tdr. kul.

1611 14/8 Jan Gertsen, Amager indf. 4 tdr. rødde, båden 1 skilling.

(Torvet 11) Niels Andersen Kræmmer sagde an for 225 rdl. for klæde og andre kramvarer. 20. pendinge: 11 dl. 1 mark. rigs.

- Skipper Hans Jacobsen af Lybæk for 4000 tagsten, 6 læster Lyneburger salt. 2 skipp. stangjern.
Nok 1 læst rug, 800 skind, degen a 2 sk. i told, 4 otting smør,
ind og udf., for skibet 1 rosenobel

16/8 Fliland skipper for 13 læster rug, 20 læster malt.

- Jørgen Hansen Nakskov fortoldet 4000 mursten, skuden 4 sk.
- Borgmester Claus Bagger indskibede adskilligt gods, som skulle
" til Leigerenn, rorstold 1 mark., rigs."

26/8 Christen Kræmmer indf. 14 læster Lyneburger salt
(Kirkestræde 2)

2 tdr. lerkrus

2 - tjære

1 skipp. stangjern

4 lisp. hør

4 - blå

2 knipper hammel reb

Kramvarer takseret for 24 rdl. den 20.

pendinge 1 dl. 1 mark. rigs. til kongen.

- "Rasmus Pedersen, Hans Bucks skipper" sagde an 1 skok potter

6/9 Fehmern skipper indf. 40 tdr. hvede og af nogen klædevarer værdi
36 mark. 20. pendinge: 1 ½ mark rigs.

- Stettin borger indf. 6 læster, 4 tdr. tjære, 3 dusin trækander
1 skok tjærepotter.
- Frantz Henrichsen (Brostræde 7) for 2 ½ skok pasteglas og noget
andet glas.
- Johan Woldemar af Lybæk sagde an kramvarer for 206 mark og 26 sk.
danske.

19/9 Borgmester Claus Bagger indf. 12 skipp. humle.

- Peder Nielsen, Amager, 12 tdr. rødde og 2 ½ rd, løg. rorstold 4 sk.

19/9 Helsingør borger sagde an 350 skottefisk og anden fisk.

22/10 Fyn borger fortoldede 7000 mursten, rorstold 1 mark.

- Skipper Jansen, Holland 35 læster malt, 27 læster nødder, udf.
- Amsterdam skipper udf. 41 læster malt og 8 læster nødder
- Lambrect Ibsen (køgenser) havde fortoldet sit gods udi Sundet og gav
rorstold 1 mark. (Ny borger bosatte sig i Nørregade vest og senere
i gården Torvet 23-25)

- 19/6 1611 Fliland skipper fortoldet 35 $\frac{1}{2}$ læster malt.
- Skibstold(rorstold) af tømmer til Frantz Rantzau, 1 rigsmark.
 - Kalkskude fra Æbeltoft betalte rorstold, 4 sk.
- Frisland-skipper udf. 53 store læster malt.
- 31/6 Fliland- skipper udf. 56 læster malt.
- 4/7 Christen Mortensen af Fehmern sagde an 100 tdr. hyede.
- 10/7 Fyrre-brætter og lægter samt 3 tylter egespær fra Halland.
Udf. 9 tdr. spansk salt.
- Hans Platz af Lybæk udf. 3 skipp. flæsk
750 skind, af degnet 2 sk. i told.
- 12/7 Ystad-skipper kom med 12 læster kalk.
- 25/7 Amager bonde (borger) indf. 2 tdr. løg og rødder.
- Samsø skipper fortoldet flynder og rokker, for skuden 1 mark.
 - Roerstold for en "krøyer" 2 rigsmark.
 - Hans Bucks skipper for 1 skok potter ()
Nok for 1 skok potter og 4 tdr. brød)
 - Daniel Schult for 2 piber vin. (Kirkestræde ca. 20.)
 - Boe Jensen af Skoven sagde an for 1 $\frac{1}{2}$ læster Lyneburgersalt og 2 kister vinduesglas til Hans Buck.
- 10/8 Christen Bertelsen af Helsingør havde fortoldet der og gav for færgen, 4 skilling.
- Anders Lauritsen Helsingør sagde sin skude an med tørfik og havde fortoldet på skoven, for skuden 1 mark, rigs.
 - Hallands skude med 32 tylter brætter, 500 lægter, skuden 1 mark.
- 12/8 Fliland skipper udf. 52 læster byg og malt, for skibet 1 rdl.
- Hans Platz Lybæk sagde an 7 læster Lyneburger salt. Og på Mikkel Kræmmers vegne for en kiste fuld med ? og krigsrustning, derfor in alles 16 rdl. i told. (Michel Kræmmer boede Brostræde 17(a))
 - Helsingør borger udf. 3 skipp. flæsk og 3 deger skind.
 - "Skotland færge" som havde fisk inde og var fortoldet i Helsingør, af færgen 1 mark, rigs.
 - Gert Nielsen af Amager førte hid 3 tdr. nødder og løg 3 par "huill(Hjul), af båden 1 skilling.
 - Amager båd indf. 3 tdr. 1 fjerding nødder og løg, 2 par huill(Hjul ?)
- 13/8 Indkom tømmer fra Halland.
- Sibrant Frederichsen, Amager, 3 tdr. rødder, udf. 3 tdr. kul For båden 1 skilling.
 - Bergen skipper udf. 10 læster rug og malt.

1611 22/10 Christen Jensen af Amager fortoldet for 3 tdr. rug, 2 sider flæsk
1/2 td. løg

- 26/10 Fliland borger fortoldet 5 læster sild(indført)
- - Jens Jensen Tyskølsfører(Torvet 21) indførte 6000 mursten
- - Jacob Didrichsen i Holland udførte 25 læster malt.
- - Søren Krømmer(Nørregade 4) indførte med skipper 16 sække humle
(1682 mtr.19)Morten Mønbo,rådmand indf. 6 sæk.humle, 6 skipp. vægt 16 skp.
Bertil Andersen indf. 6 sæk.humle, vægt 6 skipp.
Skipperen selv - 6 - - - 6 skipp.

1611 28/10 Udført med Fehmern-skipper 2 store læster malt.

- - Hans Platz, Lybæk udf. 15 skipp. flæsk
80 deger lam-og kalveskind.
- - Borgmester Claus Bagger(Torvet 1682 matr.20)indf. 20 skipp.humle
- - Gert Hermansen(Brogade 3(a) indf. 60 tylter deller.
- - Niels Grydestøber på Torvet indf. 1 læst salt.
- - Daniel Schult Krømmer indf. adskillige kramvarer for,
derfor 65 mark, 4 sk. lybsk, til kongen i rigspenge: 28 rdl. 17 sk.
(Han boede i Kirkestræde i en af de store våninger ud til stræ-
det, nuv. nr. 20)

1612 26/4 indførte kongen told på danskøl, som gjaldt til årsdagen:

Hvis man brugte eet pund malt i sin husholdning til hjemme-
brygget øl om ugen, blev det regnet for 6 tdr. øl a 4 sk. danske
pr. tønde. Tolden blev afregnet ugevis, hvor 10 - 18 borgere
året igennem betalte 24 skilling hver uge. Enkelte svarede kun
for 1/2 pd. malt, d.v.s. for 3 tdr. øl, 12 sk. (1 pd. byg = 24 skp.
= 4 tdr. byg).

Amager (indført og udført) 1612-13.

<u>Indført</u>	2 tdr. rødde	udført med samme båd: 10 tdr. rug
-	1 - rødde og løg	- - - 32 - -
-	6 - rødde	- - - 3 par hjul
-	Løg og rødde	- - - 24 tdr. rug.

2 stk. 1 skilling

3 - 2 -

2 - 3 -

7 - 4 - ("Roerstolden" for de større skibe

9 - 8 - er påført ud for hvert skib)

1 - 1 mark.

24 skuder og både betalte roerstold.

Indførte varer Fra Pommern: 400 ål ferske sild, 4 tdr. røgede sild

- Rostock: 1 pk. klæde, takseret for 110 dl.

1 fad med spiceri 40 -

drikkeglas 4 -

Lybæk- borger: kramgods og stykgods taks. 166 $\frac{1}{2}$ dl.

Pommern: 200 ål sild og tørsild.

Stettin: 4 læster tjære, 16 tdr. rug, 2 skipp. jern,
1 skok trug, er 5 dus.

3 - kander, er 15 dus.

 $\frac{1}{2}$ - potter, 1 skipp. humle.Samme skib udførte: 160 deger små skind, 80 deger fåreskind,
12 lispd. fjer.Heste , "som er gangen her igennem byen"

Fehmern 70

Lolland 16

Roskilde marked 17

Maribo 9

Celle 16

Nakskov 4

Rødby 30

Læssø 15

Luxembourg 29.

Skipper Hans Buck af Lybæk indførte: 5000 tagsten, 4 skipp. jern(13/4)

- - - - - 4000 - , 1 skipp. stangjern,

20 knip. leer, er 20 dus. 2 fade mumme

Roerstold betalte 1 rosenobel (16/6)

og udførte med samme skib: 80 deger fåreskind og 2 tdr. ister. 16/6.Skipper Hans Buck af Lybæk udførte fra Køge for Diderich Katter til Lybæk
2 læster byg (tilkom. kræmmer Niels Andersen, Torvet 11)4 skipp. flæsk (tilkom. Henrich Fresche (Brogade 5-7) og 200 deger fåreskind.
(Må ikke forveksles med kræmmeren Hans Buck, Nørregade 2.)

Toldregnskaber 1612-13.

Hans Buck (Nørregade 2)

udført: 36 læster byg, 3 store læster malt, $\frac{1}{2}$ læst mel i tønder
6 heste a 1 daler pr. stk. i told.

indført Rostockerøl 75 $\frac{1}{2}$ læst a 9 daler pr. læst i told
20 læster og 30 tdr. a 6 daler (nedsat $\frac{1}{8}$ til 6)

Daniel Schult(Kirkestræde)

indført 500 tagsten, 1 sæk uld(holdt 2 skipp.)
12 skok. pasteglas
2 fade mumme
2 kister vinduesglas
2 pak. klæde(takseret for 267 dl.
1 fad kramgods - - 175

udført

til Stettin: 160 dager skind
70 - fåreskind.

Rasmus Pedersen(Vestergade 23-25)

indførte Adskilligt slags "spiceri" fra Holland
fra Holland 220 gylden, er 90 daler
- Lybæk 5 $\frac{1}{2}$ fad mumme, 5 tdr. glas a 6 skok

Jens Jensen Tyskølsfører(Torvet 21)

udført til 22 læster byg, 18 læster byg
Bergen 6 - malt i tønder
14 - meltønder
2 - gryntønder.

indført Rostockerøl
49 læster a 9 dl. i told
15 - a 6 - - (tolden nedsat $\frac{1}{8}$)

Jochum Meyer(Torvet)

udført 6 læster byg

indført Vrager sagde an 10 læster rostockerøl, betalt for 7 $\frac{1}{2}$ læst.

Udførte kornvarer og ærter

Jacob Meyer 6 læster byg
Jens Nielsen 24 tdr. rug og samt 6 tdr. ærter
Henrich Lange i Rostock: 2 læster byg
Christopher Pedersen 40 tdr. rug
Peder Holtug(Brogade 23 a) 48 tdr. rug
Laurits Krog(Brogade 21) 100 tdr. rug
Borgmester Anders Jacobsen(Torvet 7) 200 tdr. rug.

Toldregnskaber 1612-13

Indført fra Hamburg: Nyrnberg-gods for 200 mark lybsk.

- Fehmern: 54 tdr. hvede.
- Borg: 200 ål sild.
- Hornn: 47 skipp. hør, 14 skipp. hamp, 15 favne brændevad.
- Fehmern: 60 tdr. hvede.
- Lybæk: 4 skipp. hør,
8 - stangjern.
1 fad pryssing.

Scotland-skipper sagde kramvarer an for 60 dl. gik ud i ballast.

Stralsund-skipper - - - 50 -

Pommern : 1 læst sild.

Rostock skib(til 1 rosenobel) 6 læster rostockerøl.

Stralsund skib: 1 læst "Sundsøl" , 6 dl. i told., lig med rostockerøl.

Fra Stettin: 6 læster tjære, 6 skok potter, 1 skok kander, 4 tdr. kauring
(1 rosenobel) (brød)

Indførte varer

Æbeltoft: sild og fisk

Svendborg: 6000 mursten, 4000 mursten

• med mursten til fru Lisbeth Bille.

Skørpinge, båd med kridtsten("står ikke for told" hedder det.)

Nakskov: 6000 mursten, 5000 mursten.

Aalborg: sild, var fortoldet.

Landskrona: Møllesten(ikke antal), med færge, retur 1 læst malt.

- : Møllesten(- - (4 læster malt retur, frit gods.

- : 120 trug.

Ystad- båd med kalk.

Malmø-skude med skåle, træfade og bastreb.

Bleking: 4000 enebærstager.

Sakskøbing, båd med trælast fra Gulland.

Lolland: 6000 mursten.

Ystad: 60 tylter svenske delle.

Maribo: Hvede og rug "som bageren her købte", ud i ballast.

Kiel-skipper: 6000 tagsten.

Amsterdam-skipper: 72 tdr, hvede, ingen afsender eller modtager.

Fra Norge ankom indenfor nævnte tidsrum 18 både med trælast

Enkelte både hjemførte små partier kornvarer..

Rug i alt 134 tdr. 2 laster med sild, torsk og kuller.

Byg - 64 -

Malt - 2 læster, 22 tdr.

Toldregnskaber 1612-13

<u>Udført malt:</u>	Fliland	112 læster
	Amsterdam	61 -
	Flensburg	4 - og 1 td. kød til skibsbehov
	Nykøbing	16 tdr.
	Fehmern	12 læster
	Rendsburg	62 -
<u>Udført byg:</u>	Holland	34 læster og 16 tdr.
	Amsterdam	14 -
	Fliland	134 -
	Skagen	36 -
	Rostock	4 $\frac{1}{2}$ -
<u>Udført rug :</u>	Fliland	5 -
	Kbhvn.	100 tdr.
	Landskrona	100 -
	-	22 -
<u>Udført byg og malt :</u>		
Jacob Wilbrandsen		51 tdr.
Landskrona		4 læster.
<u>Flæsk udført:</u>	Fliland	10 skipp.
	Amsterdam	10 -
	Kbhvn.	1 -
	Hornn	12 -
	Rendsburg	2 -
	Norge	3 -
<u>Udført talg</u>	Holland	4 lisp.
- <u>Nødder</u>	Holland	6 læster
-	Fliland	8 $\frac{1}{2}$ -
-	Skagen	8 -
- <u>Skind</u>	Holland	90 deger, 21 deger saltede huder
-	Lybæk	200 - fåreskind
-	Skagen	200 - lammeskind
<u>Udført fjer</u>	Fliland	2 $\frac{1}{2}$ skipp.
- <u>voks</u>	Fliland	$\frac{1}{2}$ skipp.

N. B. Skipperen eller borgeren, som udførte disse varer var hjemme - hørende nævnte lande eller byer, men bestemmelsesstedet(modtageren) nævnes ikke.

Følgende både(skibe) udførte byg og malt:

Fliland 10 både

Holland 1 -

Amsterdam 6 - (hjemsted)

Stettin 2 -

Lybæk 2 -

Hornn 2 -

Rendsburg 1 -

Rostock 1 -

Kiel 1 -

Bremen 1 -

27

Roerstolden viser 104 skuder og både

Indført fra Lyneburg: 11 piber franskvin

- - Pommern: 350 voll sild
400 - ferske sild

Rostockerøl indført:

Jens Jensen Tyskølsfører(Torvet 21) 38 $\frac{1}{2}$ læst

Henrich Lange i Slesvig 4 $\frac{1}{2}$ -

Claus Thor Smede(Torvet 9) 2 tdr.

Frantz Henrichsen(Brogade 9) med egen skude: 6 læster rostockerøl
6 $\frac{1}{2}$ fade pryssing

Jochum Meyers med egen skude_____ 32 læster rostockerøl.
(Torvet)

Uddrag af toldregnskaber 1613-14:

Heste, som er gangen her igennem byen: 88 stk.

Roerstold: 22 både a 2 skilling

54 - 4 -

1 - 8

3 - 1 mark, rigs.

Udførte varer Malt, byg, flæsk 49 skipp., Hasselnøder,
huser, skind(Får og kalve)
4 skipp. og 15 lisp. fjer til Lybæk.
12 tdr. flomme til Lybæk.

Indførte varer Stangjern fra Lybæk
Osemund(uforarbejdet jern) $\frac{1}{2}$ læst fra Lybæk
1000 mursten fra Lybæk
10400 tagsten -
500 atrag -

Opgørelse over varerbeholdninger 1621-22. (Philipi) 229.

Kun enkelte kræmmers varer er noteret i opgørelsen 1621-22. De øvrige er kun anført med et beløb:

Claus Thor Smede(Torvet 9) fra Holland" bekommen" for 56 fl.17.

Claus Henrichsen(Vestergade 17) 2 dus. pustere, 6 skipp. jern.

Jørgen Køenn(Vestergade 30)Kramvarer for 80 daler slet(Var egentlig lamme-kræmmer)

Rasmus Pedersen(Vestergade 23-25) Kramgods og spiceri fra Holland og Tysk - land: 1050 daler slet,silkevare, 60 daler.

Rasmus Pedersen(Vestergade 23-25) 1621 10/9 haver jeg bekommet efterfølgende

"som nu uforhandlet er",hedder det. (gods fra Holland, som er: 1 td.svesker 12 fl.

1 td. rosiner 28 fl.

1 - stivelse 34 -

1 - allun 23 -

1 fjerding korender 12 -

1 kurv m. svovl 20 -

1 liden kramfad med adskillige ringe var beregnet uden penge for 60 fl.

Summa: 189 fl. ,er i mynt 118 daler."

Cort Richter(Torvet 2) Kramgods for 780 daler slet,silkevarer 80 dl.slet.

Cort Richter(Torvet 2) fra Lybæk: Stangjern,10 ris gråt papir, 48 daler.slet (Richters notaer er skrevet på tysk).

Casper Hansen(Torvet 5)Kramvarer for 120 daler slet.

Erich Helmers(Torvet 11) Kramgods for 600 daler slet, silkevarer, 60 dal.

Erich Helmers(Torvet 11)Kramvarer og klæde for 909 daler, 6 skilling lybsk, Silkevarer: 30 daler.

Rasmus Pedersen(Vestergade 23-25) Fra Holland: 1 fad stivelse, 408 pd.

1 - allun 854 -

Spejl for 15 daler.

Søren Jensen Kræmmer(Nørregade 4) Kramvarer for 610 daler slet, glasvarer 130 daler slet

En Malmø-borger fik over Køge indført:

1 stk. arrask 16 dl. 1 mk. (takseret pris)

1 - bummeside 8 ½ dl.

8 par strikstrømper 10 -

½ stk. grofgrøn 8 - slette daler.

2 - rullebånd 2 -

1 dus. hattebånd 1 -

Elias Kræmmer(Han ejede og beboede en gård med et par våninger, der lå 150 daler) på det søndre hjørne af Store og Lille Kirkestræde,og hvor slet. der senere i en menneskealder var dansk skole:Peder Sommer)

Jacob Cortsen(Vestergade 13) Kramvarer for 190 daler slet.

Claus Henrichsen(Vestergade 17) Har jeg registreret mit gods,som er 90 daler. (Skriver Claus H. på sin nota)

230.

Niels Lauritsen 5/9 1621 : Kramvarer 80 daler slet"fra København og
noget lærred af godtfolk, som jeg sælger til
bønderne."

Christen Joensen: 4 jernkakelovne.

Søren Kræmmer(Nørregade 4) Kramvarer for 713 daler slet.

Udenlandske importører 1621-22: Modtagere er ikke anført.

Andreas Klerkes fra Holland: silkevarer for 307 dl.
kramvarer 929 - 2 mk. slet.

Henrich Dreyer fra Lybæk: 26 dl. 3 mk. slet.

Peder Bruun fra Lybæk: Kramvarer 683 dl. 1 mk. 4 sk. 8/4 1622.

Følgende adelige fik accisefrit øl og vin: 1622(kvitterer for)

16/4 -22 Elisabeth Bille til Nørre-Gl.Køgegård: ½ amme rhinskvind

3/10 - Jørgen Brahe ½ am. rhinskvind og 1 anker på 40 potter (udl. af
"Erichstrup" Anders Bager i stads-
kælderen)

Holger Lindenov: modtaget af Peder Bagger(broder til Anders Bagger):
15/10 1 oksehoved og 2 am. franskvin.

Ditlev Holck, Eskildstrup: af Anders Bagger: 1 am. franskvin.

Frederich Rantzau: 1 am. rhinskvind(Anders Bagger)

Brahe Steensen til Bregentved(Peder Bagger) : 2 oksehoveder og 2 ammer
frankvin.

Toldregnskaber

1621 Christen Kræmmer (Kirkestræde 2-4) indført 6000 tagsten

- Frantz Henrichsen(Brogade 9) indført med egen skude: fra Lybæk

200 dus. leer

3000 tagsten

1000 atrag

1 kiste glas

3 skipp. stangjern.

Frantz Henrichsen(Brogade 9) udførte med sin skude til Hans Platz, Lybæk:
½ skipp. flæsk, 2 tdr. ister og fedt, 1 skipp. fjer, 80 deger uldskind.

Og til Diderich Katter i samme skude: 30 deger skind, 1 ½ skipp. fjer.

Erich Helmers(Torvet 11) indførte: 240 Elld. Hamburger a 20 skilling
6/11 1621. 114 - ditto 23 - finere

190 - Bay a 8 skilling

Bommesie og silkevarer for 30 daler
"slet mynt."

Bilag til regnskaber på 20 - 30 penges tolden 1621 til Philippi 1622.

Søren Jensen Kræmmer (Nørregade 4) Opgørelse af varebeholdning.

400 pd. allun
 3kurve rosiner
 300 pd. svesker
 100 pd. svovl
 12 - hvid voks
 2 - enebærolie
 1 - Peder-olie(Af sct. Peders urt)
 40 - Ingefær, 40 pd. lavrbær
 26 - mandler
 3 - nelliker
 100 - korender
 60 - ris
 50 - sukker
 20 - lakridser
 2 fade stivelse, er 637 pd.
 100 pd. blaat, 12 pd. "gomi"
 60 - spisekommen
 20 - blyhvidt, 16 pd. mønnie
 40 - terpentin
 100 - grøn kobberrødt
 100 - prouense bresili
 50 - anis
 16 - konfekt
 20 - hvid kobberrøg
 20 -
 30 - armupigmentum
 16 - gul glætte
 16 - silverglit
 4000 søm diuckers
 50000 søm
 2000 søm, sorte med brede hoveder
 500 6 tom. spir
 150 tavle blieker
 50 - - , sort
 2 pd. messing kroge
 400 bollekroge
 8 dus. låse i forskellig størrelse
 6 stk. ståltråd
 4 dus. sandbøsser , 2 dus. blækhorn
 8 - små do

Søren Jensen Kræmmer (1621)

5 dus. hvide maller

3 - store do

4 - gule do

1 snor syringe

1 kiste horn glarøjne

3 kister do

2 dus. kompasser

3 stk. skrif, blækhorn

3 - middel blækhorn

3 dus. docker(dukke)

2 - brillehus

4 - hammere

3 - træhammere

3 - "logte" knivskeder

2 - krus

2 ris papir

2 dus. timeglas

 $\frac{1}{2}$ - messing røller

40 "foder esker"(foeræsker)

24 - -

16 - -

4 - - store

12 læster "teragells", 8 rdl.slet 3 mark. (Et fra den klassiske oldtid
kendt lægemiddel sammensat
af forsk. ingredienser, vegeta -
bilske, også slangekød)
"Teriakræmmere) Se Kalkar, Ordbog
over det danske Sprog. os. v.

3 dus. børnesko

1 . do finere

4 stk. Bummesie

 $\frac{1}{2}$ - Baj

10 pd. Bændel

Silkevarer foruden for 21 daler

Tilsammen 17 stk kramgods i fade, tønder og fjerdinge, kurve for
476 daler 3 mark slet mynt, spiseri, krydderi."

Uddrag af toldregnskaberne 1600 -57, som for en del års vedkommende også indeholder byfogedregnskaber, idet de to embeder var slået sammen.

1611 27. juli hedder det:

- (9) " Er given for nogle filthatte, som blev købt til Kgl. Maje - stæts behov. Efter bevis lydelse her på hattemagerens bevis, derhos Jørgen Bucks reteskrivers bevis at haver samme hatte annammet, pendinge 125 rdl. Der foreligger også et bevis på, at ulden var købt for 300 rdl. Bilagene foreligger ikke.
- 1627 1/5 Fortoldede Aluf Richter i Køge 1 pibe franskvin, er 2 $\frac{1}{2}$ amme og gav af hver amme 1 $\frac{1}{2}$ dl.
- 29/5 Skipper Jacob Cornelsen af Fliland fortoldede 7 piber franskvin, er 17 $\frac{1}{2}$ amme, han her til borgerskabet haver solgt, af hver amme 1 $\frac{1}{2}$ dl.
 - 31/5 Af Peder Bagger i Køge for 1 pibe franskvin, er 3 $\frac{1}{2}$ rdl. 1 ort
 - 2/6 Af Hans Buck i Køge for at indføre 2 ammer franskvin, 3 dl.
 - 3/7 Af Aluf Richter for 2 piber franskvin, er 7 $\frac{1}{2}$ dl.
 - - Af Hans Buck for 1 piber franskvin, er 3 $\frac{1}{2}$ dl.
 - 19/7 Af Søren Kræmmer for 3 ammer franskvin
 - 22/7 Af Søren Kræmmer for 1 piber, er 2 $\frac{1}{2}$ amme, af hver amme 1 $\frac{1}{2}$ dl er 3 $\frac{1}{2}$ dl. 1 ort.
 - 19/9 Af Peder Bagger for 2 piber franskvin
 - - Af Aluf Richter for 1 pibe franskvin
 - 25/9 Af Søren Kræmmer for 4 piber franskvin, er 15 dl.
 - 23/5 " Haver ærlig velb. Claus Daa til Raustrup, Kgl. Majestæts befalingsmand på Dragsholm bekommen af Peder Bagger 5 ammer franskvin a 1 $\frac{1}{2}$ dl."
 - 8/9 "Haver Jacob Ulfeldt til Bavelse bekommen af Peder Bagger 2 ammer franskvin, er 3 dl."

Roerstolden drejede sig 1628 om 116 både, skuder og krøyerter
En båd kostede 4 sk., skuder fra 8 -16 sk., krøyerter henholdsvis 20 - 24 sk;
en lidt større kostede 2 mark og et skib 1 rdl.

Der blev det år indført mange drikkeglas:

Erich Helmers fortoldede partier på 8, 2, og 6 tdr.

Casper Hansen (Torvet 5) 6 tdr. drikkeglas.

Cort Richter 1 tdr. drikkeglas.

En hollandsk skipper solgte sine varer i Køge og betalte tolden.

Ind-og udført gods som byg, malt, rug, smør, flæsk, fjer, saltede huder og skind er nedfældet i regnskaberne, men ikke medtaget her.

- 1628 Søren Kræmmer fik "Spiceri" fra Holland til 156 slet dl.
 3 kister vinglas og andre drikkeglas.
 - Cort Richter fik et parti svesker, rosiner og andet spiceri
 - Claus Thor Smede (Torvet 9) annammede et parti spiceri fra Holland.

1626 1/4 hedder det: Annammed af Steen hjemme i Frankrig for briller og anden glas. Han solgte for 200 sk., kunne intet mere sælge og rejste for den skyld med det andet gods til København, deraf kom 6 sk.

1632 18/9 Oppebåret af Cort Richter for 725 mark lybsk gods:

2 tdr. pasteglas
 2 dus. hornlygter
 10 ris gråt papir
 5 - skrive-papir.

- 11/10 Af Erich Helmers: 5 tdr. drikkeglas
 8 - pasteglas
 3 ris gråt papir
 2 dus. sejl garn.
- 1/10 Af Søren Kræmmer: 2 tdr. hele pasteglas
 nok 2 tdr. pasteglas
- 17/11 Af Peder Rasmussen (Vestergade 23-25) som havde overtaget sin faders, Rasm. Pedersen Kræmmers gård: Spiceri for 404 slet. dl. og andre kramvarer for 300 slet. dl.

1633 12/5 Søren Kræmmer for 1 læst kønrøg
 12 ris gråt papir

- 7/6 Unge Cort Richter (kontrafejerer) for 3
- 7/6 Erich Helmers for 1 kramfad med bommersie og
 og et fad spiceri, 212 mark lybsk.

En købmand Gert Schrøder fra Roskilde ses gentagne gange i åren 1628 -33 at have fortoldet store varerpartier i Køge.

- 1618 tales der om "Færger og skuder til vinterleje i åen" (Kæmnerrgn.)
- 1621 21/9 "Margrethe var en pokkers hore og haver ligget trende gange i bad på Bierre(Bjerget)".Tingb.
- 1624 Betalt for 14 tagsten til Peder Bondes kakkelovn og 6 mursten til foden.Kæmnerregn.
- 1624 fremgår det af en sag, at Jacob Graas kone bed en anden kone i fingeren "for at vise at hun havde tænder"(Tingb. pag. 12)Mange var tand - løse.
- 1625 indkom " For eder svoren på bytinget, 12 skilling.I bøssen på rådstuen, 7 mark, 3 sk."(Kæmnerregn.)
- 1626 fik Oluf Jensen(Vestergade 19),der havde sat et hysken op med afløb til byens rende til åen, besked på at fjerne det.Tingb. 7/8.
- 1627 8/6 fik en skomagersvend en bøde for sin opførsel uden for Hermand Jespersen Tøffelmagers dør,medens dennes kone "lå og droges med døden" (Vestergade 8) Rådstueprt.
- 1627 7/5 beskæftigede tinget sig med dreng, der var fundet død på lyngen. Laurits Fiskebløder var mistænkt for at have dræbt ham,og både han konen var tilsagt i retten.Om drengen,som blev kaldt"Dummen",udtalte en borger:" Gud bedre mig, han kan hverken læse eller skrive". Maren Hjulmands forklarede,"at den nat næst op ad den dumme dreng blev begravet,da hørte hun en trold skrige forfærdeligt på gaden.Andre fremmødte.: at de havde hørt skrig for deres døre 2 - 3 nætter,efter at drengen var begravet.
- "Det siges, at Dummen var kommet fra Laurits Fiskebløders hus",udtalte en borger. Og en kone havde hørt skrigen om natten,medens hun var beskæftiget med brygning og brænding.
- Laurits Fiskebløder fremkom for retten med rystende og bævende hænder og et forvandlet ansigt, fremgår det af tingbogen.Om hans tjenestepige hedder det, at hendes ansigtsfarve forvandlede sig og hendes bryst slog fast. Laurits og hans kone svarede,at de gerne ville lægge hænder på den døde.De nægtede ethvert kendskab til drabet,og sagen løb ud i sandet.
- Under præstens (Hr. Rasmus) bøn i kirken sagde denne, at de 16 mænd, de kunne hitte på den skyldige," da hørte Markus Skinder, at Anders Lygtemager,der stod uden for hans stol på pulpituret ved døren,sige: han er god at finde ved Guds hjælp". (Kirken lejede stole ud til borgerskabet i sangerpulpituret).

1648 30/6 "Borgmester Reinhold Hansen Thor Smede var af Øvrigheden forlovet til Holsten i et højvigtigt Ærinde".

(Hy. 103 B, 16). (Kom ikke med til Fr.3.s hyldning)

1669 (102) Sag Reinhold Hansen Thor Smede (Kancelliets brevb.)

1667 (56) - Reinhold Hansen Thor Smede - -

Slægten Thor Smede tilhørte en vestfalsk slægt, hvis våben var:

"Kornneg i rødt felt".

Personalh.Tidsskrift
10.rk. II.

1764 5/4 satte Store-Heddinge kirke 1000 rdl. i rådmand Thomas

Schatts gård(nuv.Brogade 17) i Køge mellem Joen Christian

Bagers gård mod nord og Andreas Olsens iboende gård mod syd.

12 fag gadehus. Køkkenhaven var 30 alen bred og 120 alen lang.

(Skødeprotokollen: Køge byfoged) Tidl.Jens Nielsen Falcks grd.

1691 (Køge skifteprt.275) Skifte efter Hans Lauritsen Godiche.Fade -
ren,Laurits Hansens Godiche i Store-Heddinge, frasiger sig arv
og gæld.

Erik Bagger søn af borgmester Clus Bagger i Køge og født der
var ved faderens død 1629 i Amsterdam for at studere.
(Sen. knyttet til Erkstrup).

1648 2/5 (Køge rådstueprt)

Hvis en gård eller bolig i Køge tilhørte en borger uden for
købstaden måtte denne svare eller afstå 1/5 af sin leje til
staden i skat. Præsten Hr. Jens i Store-Heddinge og herreds-
fogeden Jacob Christensen i Frøslev ejede i fællesskab en
mindre gård i Nyportstræde og mistede derfor denne andel af
lejen. Præstø amts journal (St-Heddinge vdr.)

Købmand P. Svendsen ansøgte i 1831 om at måtte oprette et
hvedebrøds-bageri i Fakse kro(St-Heddinge). Præstø amts
Journal, nr. 1967).

I samme journal fremgår det 1831 at apoteker og postmester
Sunckenberg er syg . En følgende sag behandler hans død.
Journal nr. 2036 og 2041)

Rådhuskælderen var byens førende

De i Tyskland så kendte ældgamle rådhuskældre, som så mange af os har fundet vej til gennem de gyldne rejseår for ligesom at ryste nutiden af os og dvæle en stund i fortiden, fandtes også i flere danske købstæder - om end i mindre format.

Køge ses allerede 1443, hvor Christoffer af Bayern fornyede byens privilegier, at have en rådhuskælder eller stadskælder, som den også kaldtes. Og da man byggede det nuværende rådhus 1552, fortsatte man traditionen og indrettede sig på ny i kælderen, hvis nedgang lå lige under det store vindue ved den nuværende sydgavl og var overdækket med et skur.

Rådhuskælderen var over en lang periode byens førende beværtning og det eneste sted, hvor man ikke gik forgæves efter en pot rhinskvin og franskvin eller den fyldigere spanskvin samt rostockerøl. Der var et stort salg ud af huset i de gode tider før den svenske besættelse, hvor et herskab ved uventet besøg kunne tillade sig at sende pigen hen efter forstærkning.

Det var især håndværkere og handlende, som oftest havde deres gang i kælderen. Bønderne og byens tjenestekarle holdt sig væk. Et par lange borde, der var naglet i stengulvet, og tilsvarende bænke, var alt man kunne byde gæsterne, som drak af trækrus og underholdt sig med ternings- eller kortspil, alt imens man tog en smøg på kridtpiben.

Når byens store købmænd en sjælden gang fandt vej derved, kom tinkrusene frem. Tvister, som retten ovenover ikke kunne løse mellem dem, blev forligt over bordet til tonerne fra en fiol spiller, der havde fundet ud af, at der var en skilling at tjene ved at spille for gæsterne. Byens snedkere var ferme til at bygge violiner og andre strengeinstrumenter, så det var ikke en stradivarius.

Der var også andre kælderbeværtninger i byen, og de blev alle drevet af en kældersvend. Berusede gæster, som han ikke kunne tale til fornuft, blev hjulpet op på gaden, eller - som man læser, tog et trækrus og slog dem i hovedet med, hvis de indlod sig i slagsmål.

Det kunne også ske, at kniven kom frem, hvilket fremgår af en sag fra 1649, hvor Lyder Siverts kældersvend (Museumsgården) blev stukket i ryggen af en beruset gæst, som han bad om at forlade kælderen. Og det var endda en kollega, der var kældersvend i Mads Ravns tidligere gård i Brogade.

Kniven blev vist frem i retten af bartskæreren, som især lagde vægt på, at den var krum i æggen, fordi den havde ramt rygbenet. Knivstikkeren slap med en bøde og måtte betale honoraret til bartskæreren. Det var straks værre, når et slagsmål havde døden til følge som i rådhuskælderen nogle år senere.

Drabet i rådhuskælderen

Et drab efter et skænderi kunne ikke sætte sindene i kog blandt datidens køgensere. Tiden var hård, og kården sad løs i skeden. Vidnerne til drabet i rådhuskælderen var mere optaget af, at det var sket samme løverdag, som sal. fru Anne Lunge til Gjorslev blev nedsat i kirkegulvet, og hvor der samme dag var herrebryllup på rådhuset.

Sagen mod Jens Skytte skiller sig ud fra lignende drabssager, fordi den i første omgang blev fortiet, men genoptaget i 1653 efter otte måneders forløb ved en fornyet vidneafhøring. Tilsyneladende havde skyttens husbond, velb. Sivert Urne haft en finger med i spillet.

Besøget i kælderstuen nævnte løverdag bar også præg af de højtidelige - der, som fandt sted, idet en del hofkarle var søgt derned. Efterhånden tyndede det ud blandt gæsterne. Ved 8. tiden om aftenen var der kun skytten Jens Ibsen og hofkarlen Hans Wildsoe, der sad sammen ved et bord, medens to smådrengene "legte (spillede) med deres Fioler for dem".

Stemningen ved bordet faldt pludselig, da kælderdrengen "Lille Hans" afkrævede skytten 12 skilling for en pot vin. Jens protesterede højlydt og slog drengen på munden. Han skyldte intet, sagde han

Søren Kældersvend var syg, og Hans Wildsoe tog derfor drengen i forsvar, hvilket medførte, at Jens trak sin kårde og opfordrede Hans til "at møde ham for Døren". Denne lod sig dog ikke provokere, og efter megen diskussion betalte Skytten modvilligt de 12 skilling.

Lidt efter kom Carsten, der tjente i Cort Richters kelder over for rådhuset, for at skrive op, hvad hans dreng havde borget for i dagens løb. "Jeg er lidt utilpas", sagde han, "giv mig en Pot Gammeløl".

Han havde sat sig ved skyttens bord og henvendt til denne fortsatte han: "Giver du mig en Pibe Tobak?"

"Dersom du sad hos ærlig Folk, kunne du få en Pibe Tobak", svarede skytten.

"Jeg er lige så god som dig", råbte Carsten, og nu var det skyttens tur til at blive inviteret "op for Døren".

Carsten løb op ad trappen og snupede i farten kældersvendens degen "der stak i Loftet ved Døren". Jens Skytte efterkom opfordringen, men da Carsten fortrød og fortsatte hjem i sin egen kælder, kom skytten tilbage i stuen, hvor han gik rundt og stak i stenene med sin kårde.

I samme øjeblik kom Kirsten Espens, som skulle købe en pot vin til sit syge barn. Ifølge hendes forklaring prøvede Hans Wildsoe nu at berolige Skytten. "Giv Eder tilfreds", sagde han. Jens svarede ved at hugge ham over ryggen med kården. De stod nu ved pillen. "Hug mig ikke", råbte Hans, men pludselig gjorde Jens et spring og stak Hans i brystet, hvorefter han løb ad bagdøren op i gården og fortsatte gennem vejerhuset ud til Torvet.

Bartskærereren Johan De Voss (Torvet 7), der havde behandlet Hans Wildsoe, vidnede, at denne kom løbende, skrigende og råbende ind til ham og bad om at blive forbundet. Da de lukkede klæderne op på ham, så de, at han var stukket tværs igennem.

"Kan jeg leve", hviskede Hans ?

"Nej, du skal begive dig fra denne Verden", svarede Voss. "Jeg kan ikke hjælpe dig".

"Gud være mig arme Synder nådig", sukkede Hans og besvimele. En vogn bragte ham til sit logement, hvor han døde samme nat.

Ved sagen genoptagelse havde man sikret sig skytten og anbragt ham i arresten. Han erkendte sin skyld, men undskyldte sig med, at han i sin drukskenskab ikke vidste hvad han foretog sig. Inden dommens afsigelse lykkedes det ham imidlertid at flygte. Man ledte forgæves efter ham, endog i Skaane. De 16 nævninges dom lød derfor som sædvanlig, når en dødsdom ikke kunne fuldbyrdes "at Jens Skytte skulle miste sin Fred", hvilket faktisk betød at han var fredløs, og at enhver havde lov til at dræbe ham.

Efter flugten var der behov for en sydebuk. Anders Bysvend, der havde ansvaret for skyttens forplejning, blev indsat i arresten, sigtes for ikke at have låst fangedøren ordentlig efter sig. Bysvenden havde for nogle år siden været lige så uheldig med en anden fange, men denne gang slap

han ikke. Det gjaldt nemlig at sikre sig hans person, så længe eftersøgningen stod på. Man ledte overalt, endog i Skaane. Efter to måneders forløb havde man stadig ikke fundet skytten, og bysvenden sad stadig i arresten. Dertil kom, at han også selv havde prøvet på at flygte ved at brække døren i stykker. Men her var gode råd dyre. Man sømmede simpelthen en jernplade på døren, således at det var umuligt at trænge igennem den. Efter 80 dages forløb overførtes bysvenden til Bremerholm. Helt uskyldig må han ikke have været.

Der havde gentagne gange været vrøvl med byens tjenere, som havde opsynet med fangerne. Få år tidligere var det lykkedes en vognmand, der havde myrdet en rejsende i Tryggevejle mose og stjålet hans værdifulde gods, at hænges i arresten med en sæk, som en tjener havde kastet ind til ham med halm i, for at han selv kunne rede under sig.

En morder var næsten sikker på at blive anbragt i den såkaldte Troldkonekælder, hvis nedgang var så smal, at man måtte gå sidelæns. Men det var sikkert ikke her, at Anders Bysvend tilbragte 80 dage?

Måske var det i Borgerkælderen, som lå lige oven over og brugtes til mindre forseelser så som overtrædelse af byens reglement? Men alligevel. Man kunne ikke undvære Borgerkælderen i så lang tid, og den underste arrest ud mod Torvet blev brugt til rådstuens brændsel. Derefter var der kun det lille hvælvede rum over Borgerkælderen tilbage, hvor det kunne tænkes, at bysvenden havde siddet, og som i modsætning til de øvrige kolde, fugtige rum kunne opvarmes ved en lille kamin.

At sidde 80 dage uden en dom var et særsyn, men langt fra rekord. Denne havde Karin Ankersdatter, der var gift med sognepræsten Oluf Bendsen, og som efter at denne havde tiltrådt et nyt embede i Skaane blev grebet tre gange i hor i familiens gård (Nørregade 24). Sidste gang blev hun fundet i sengen med en rytter og var næsten afklædt, da man indsatte hende i arresten, så byen måtte bekoste de mest nødvendige klæder.

Hun fødte sit barn i arresten. Det blev overladt til en amme, men døde kort tid efter. Trods sit usædvanlige dårlige levned gennem et par år slap hun

i 1646 med at blive udvist af landet efter at have tilbragt 455 dage i arresten.

Dørene til arresterne var oprindelig dobbelt tykke plankedøre. Troldkone - kælderen var endda beslået med 6 tommer tykke nagler, så det ville være omsonst at brække en sådan dør i stykker. Man må derfor formode, at præstekonen og Anders Bysvend har siddet i det lille hvælvede rum bag rådstuen. Det omtales årtier senere som byens arkiv og er i dag ved restaureringen af det gamle rådhus bragt tilbage til sin oprindelige skikkelse.

Børge Green

"Et fiskerhus på Odden"

1575 hedder det følgende i en befaling til hr. Eyler Grubbe:

"Bergerne i Køge have berettet, at den mellem Stevns herred og Køge liggende Prambro er meget dårlig og kun med stor fare kan passeres, hvilket skader dem meget, da de af den grund ikke kunne få nogen tilførsel fra Stevns herred, hvorfra de ellers haver deres største næring".

"Da Eyler Grubbe skal holde den ene halvpart af broen i stand, hvortil han oppebærer brokorn af bønderne, og Peder Bille den anden, der imidlertid også er holdt i stand, befales det Eyler Grubbe straks at istandsætte broen med gode pæle, stærke bulfjæle og rækker på begge sider, så ingen med billighed kan have noget at klage over". Tryggevælde len og Vallø gods havde altså hver sin halvpart at vedligeholde.

Foruden skanserne ved Høltug og Rødvig, der blev bemanded under Tørstenssenskrigen i 1640-erne, havde man Prambro skansen, som omtales allerede under Trediveårskrigen, men hvordan har ligget kan man kun gisne om. Den kommer mere ind i billedet under Svenskekrigen 1658-60, og hvor velb. Oluf Brogkenhus til Svenstrup havde opsyn med alle tre skanser som landkommissær ved krigens begyndelse.

Tryggevælde å eller Stevnsåen, som den oftekaldtes, ses på det ældste matrikelskort at have løbet direkte op langs landevejen på en strækning af ca. 250 m ud for Billeborg marker, hvad der sikkert på et eller andet tidspunkt var årsag til, at man måtte ændre dens udløb på grund af oversvømmelser. Nævnte udløb, som kun svagt skimtes på matrikelskortet, lå ca. 835 m (eller 1325 alen) fra den gamle Prambro. Hvis man vil skridte en sådan strækning af er det vel bedst at regne med alen. Jeg kan derfor oplyse, at der var ca. 400 alen fra Prambroen hen til Prambrokroens (Slukefters) grund. Denne var 91.520 kvadrat alen og strakte sig 250 alen langs landevejen. Ud for kroen lavede åen en lille bue og fortsatte fra grundens nordre hjørne 225 alen, hvorefter den ca. 450 alen løb direkte langs vejen. Den sidste / strækning var som nævnt ikke i brug, da korten blev tegnet, men kan skimtes.

Vallovackhuset, som også omtales i begyndelsen af 1800-tallet, og hvis navn jeg senere skal komme tilbage til, lå ca. 1100 alen fra den gamle Prambro i lige linie. Vejen slår jo et sving i skoven. Disse mål, som er hentet fra kortet, er oplyst for at man kan finde frem til broens beliggenhed. Der har sikkert kun været denne bro gennem årene, når man tager Køge krum -

ninger i betragtning.

I 1705 finder man Christen Jensen Fisker boende i Fiskerhuset, også kaldet Prambrohuset på Stevns odde. Han havde tidligere været fisker ved Køge strand og det var i forbindelse med salget af sit hus, at han omtales.

Chr. 5.s dronning, Charlotte Amalie, som ejede Vemmetofte fra 1694 til sin død 1714 og i øvrigt også erhvervede sig Søholm og Gjorslev, plejede, når hun var på vej til sine godser, at stoppe ved Prambroen og beordre den derboende fisker op på en vogn med sit garn for at lade ham fiske for herskabet i stranden ud for Gjorslev eller Vemmetofte. Prins Carl forsatte, skriver Brasch i Vemmetoftes historie, men kun en kort tid.

I 1724 måtte Christen Fisker i Prambrohuset overlade fæstemålet til købmanden Jens Weybel, der ejede og beboede nuv. Brogade 23 på hjørnet af Fændediget. Det var ridefogeden Knud A. Becker på Valø, som på dronning Anna Sophies vegne underskrev fæstebrevet 2/10 1724 og hvori det hedder: "Hendes Majestæts fiskeri i stranden under Strøby land tilligemed Valløbys og Lellinge ^{åens} fiskeri herunder og i stranden ved den anden side, så vidt som Lellinge grund der betræffer ind begreben, må nyde og bruge mod en årlig afgift på 4 rdl."

"Dersom det høje herskab for sin Plaiser udi åerne ville fiske, så er sligt tilladt, og svarer den fæstende da at lade sine folk gå til hånde, om det forlanges".

1725 3/8 lod Weybel tinglæse, at ingen for fremtiden måtte sætte bundgarn eller åluser på de grunde, der tilhørte Hendes Majestæt Dronningen, såvel uden for Strøby land og norden for Køge. Alle, som fiskede i de søer og åer, der tilhørte dronningen, ville få deres redskaber konfiskeret.

I 1766, hvor købmanden Fr. Daldorph i Køge forpagtede fiskeretten og dermed også Prambrohuset, tilhørte Gjorslev og Søholm Chr. Lintrup, der var adlet under navnet Lindenchrone. Denne gang var det en fisker Mogens Bendsen, som måtte forlade fiskerhuset på Odden, men til gengæld fæstede et skovfogedhus.

Sognedegnen fra Magleby, Niels Hegning stoppede en decemberdag i 1718 op ved fiskehuset på odden for at købe sig en ret fersk fisk, hvad Christen Fisker dog ikke kunne tilbyde ham. Degnen, der var kørende fra Køge, havde sat sig for bordenden.

Lidt efter kom Henrik Jørgensen fra Holtug og dennes søn ind i huset og satte sig bag ved degnen. "Han ligner vores degn", sagde sønnen, hvortil faderen svarede: "Klokkefår er vi inte bange for".

Disse ærerørige ord tog degnen til sig og råbte: Om end jeg ringer med klokkerne eller lader ringe med dem, så er jeg dog ikke et klokkefår".

Degnen havde knap nok fået talt ud, før Henrik Jørgensen rejste sig og slog ham over det højre øje med ordene: "Dit klokkefår", hvorpå han og sønnen hurtigt steg til vogns og kørte bort. Sagen endte med et forlig.

(Holtug og Magleby hørte sammen) Kilde: Tryggevælde herreds justitsprt.

1718(120).

07 10/1 1719

Købmand Daldorps fæstebrev dat. 18/8 1766 har en lidt anden ordlyd. Der var kommet nye folk til roret, og Lintrup havde tjent sine penge ved at handle. Nu hedder det om strækningen: " Et mig tilhørende fiskeri strækkende sig udi stranden fra Prambroen forbi "Køiehuset i Køge" og til Kulstien under Holtugs land som fiskeren Mogens Bendsen ingen tid med egen hjælp enten kan eller kunne bestride". For denne fiskeret skulle købmanden årligt betale 16 rdl.

til at levere

Daldorph forpligtede sig desuden ugentlig/en ret fisk " af sådan sort som er at bekomme, og dertil 2 pund fersk ål til herskabets bord, frit og uden vederlag. Til bonden Hans Væver i Holtug skulle han overlade et bundgarnsstade på livstid. Og det hedder videre: "Skippere og søfolk, som kunne komme til at strande, hvor herskabet har forstående rettighed, må fæsteren ikke befatte sig det ringeste med, enten at bjerge eller bevare deres gods, men henvise dem til herskabet eller dets fuldmægtig, der i så måde fører fornøden foranstaltning til bjærgningen. I indfæstning at betale 16 rdl. "

Sign.C.Lindecrone

1769 7/1 fæstede Christopher Holm fra Køge Prambrohuset," som Mogens Bendsen nu fraflytter" står her, så denne må altså have arbejdet for købmanden. Han fæstebrev på skovfogedstedet lyder også først på 1769. I brevet siges det, at Christopher Holm må fæste " det på Strøby Egede liggende og mig tilhørende såkaldte Prambrohus, hvilket hus med alt det dertilhørende fiskeri fra arilds tid Christopher Holm i sin livstid må nyde og bruge fra 1. jan. 1769".

Den nye fæster fik besked på at vedligeholde huset, og det var ham også tilladt at indhegne en haveplads " efter den der ved liggende gamle grøftebanke på sin egen bekostning. Desuden måtte han gerne forøge husets bygninger med 2,3 eller 4 fag" når samme opføres på husets grund og ej uden for samme ". Afgiften var årligt 12 rdl. og indfæstningen 20 rdl.

1778 27/2 fæstede Jens Pedersen Skytte Prambrohus med dertil liggende haveplads" item det mig tilhørende ålefiskeri, der strækker sig fra Prambroen og til Krobækken imellem Varpelev og Hellested marker, dog ikke længere end midtstrøms."

Her var også betingelser- så som at fæsteren så længe fiskeriet varede og frem for nogen anden, ugentlig skulle levere to retter fisk til herskabet, dog mod betaling, og når han(herskabet) sender bud. Jens Pedersen måtte ligesom øvrige fæstere ikke befatte sig med strandede skibe eller deres gods og folk. I øvrigt blev fiskeriet langs stranden allerede det følgende år forpagtet af murermester Hans Jensen. Brevet var denne gang under - skrevet af Mette Lindecrone. 1779 17/2.

1780 16/10 mødte myndighederne op i Prambrohuset for at vurdere Jens Pedersen Skyttes ringe indbo. Enken, Mette Andersdatter, oplyste at der var to børn i ægteskabet: Kirsten på 12 år og Peder på 10. Følgende effekter omtales i skiftet:

I den øverste stue: 1 bord, 1 seng med sengeklæder, 1 gangvogn og 1 gl. egekiste uden lås samt 1 tablett (amgerhylde). Kakkelovnen var lejet og blev derfor ikke medtaget.

I kammeret nævnes kun 2 standerfjerdinger.

I køkkenet: 1 åleruse til 1 rdl. 8 sk.

Skytte havde også en båd, der ligesom kisten blev vurderet til 3 rdl.

En sortbeltet ko tilhørte købmand Schwartz i Køge, men ellers havde familien 2 jyske får, 2 høns og 1 hane. Seign. Krebs i Vallø kro (Slukefter) var antaget som værge for enken. Hele boet blev vurderet til godt 9 rdl., men Schwartz havde 12 rdl. til gode, værthusholder og baker Hans Nielsen i Vallø slotskro skulle have 10 rdl. og Krebs 3 rdl., desuden blev der konstateret mangler på huset for godt 5 rdl. Begravelsen havde kostet godt 4 rdl., så der blev kun et stort underskud, som enken måtte påtage sig. 18/11 1781 blev hun trolovet i Strøby til borger og murermester i Køge, Johan Adam Risch.

19. december 1784 fandt der en hjemmedåb sted i det lille Prambrohus. Det var Peder Christensen Bechs (Bechs) og Birthe Nielsdatters samme dag fødte datter "Bodil" som blev døbt. Måske troede det unge ægtepar ikke, at barnet kunne opnå at blive døbt i Strøby kirke, men Bodil blev alligevel 83 år og boede til sin død/lille hus på odden.

Ifølge folketællingen 1787 var Prambrohuset beboet af følgende:

Peder Christensen (Bech) hugger og fisker,	40 år
Birthe Nielsdatter, hans hustru	34 -
Bodil Pedersdatter, deres datter	1 -
Christina Sabina, plejebarn fra Opforstringshuset, 13 år	

Peder Bech havde måske kun fiskeriet i åen som indtægt, for strandfiske - riet var i 1784 lejet ud til en familie i Gjorslev Skovhuse for 16 rdl. årligt. 1801 var der to børn hjemmeboende på henholdsvis 12 og 14 år. 6. oktob. 1805 blev Peder Christensen Bech begravet på Strøby kirkegård, 59 år gl. Enken giftede sig ikke igen, som så mange andre gjorde i de tider.

10. oktob. 1811 var der stort rykind i det lille Prambrohus i anledning af Prambroens reparation, dels for at syne dens mangler og for at foretage licitation. Denne var i forvejen bekendtgjort i Statstidende og ved plak. Blandt de tilstedeværende var foruden tømmermændene Poul Sletting, Magleby og Gram fra Vemmetofte herredsfoged Kynde, St. Heddinge og selvfølgelig Birthe Nielsdatter, Peder Christensen Bechs enke.

Ved synet var det konstateret, at beklædningen af plankerne var uduelig. De øverste egeplanker var overkørte og de nederste rådne, desuden var der mangler på sidetømmeret. Til begge beklædninger skulle der bruges 228 stk. egeplanker, hver 6 alen lange, 12 tom brede og 3 tom tykke. Der var behov for en opstander 2 ½ alen lang, 6 a 7 tom. 1 løsholt, 3 alen, i samme tykkelse. Der skulle 684 spir a 6 tom. til den øverste beklædning og 912 a 7 tom. til den underste, dertil 7 jernankre til sidetømmeret. Det var en betingelse for håndværkerne, at broen under repartionen skulle være passabel til enhver tid.

17. maj 1815 foregik der en lidt mere personlig begivenhed i det lille hus ved Prambroen. Bodil Pedersdatter, 29 år der opholdt sig i sin moders, "fisker Peder Bechs enkes hus Prambrohuset", blev den dag viet til fisker Søren Hansen fra Køge, 23 år gl. Man kan tænke sig at familienovre fra "Slukefter" også var til stede. De var trods åen mellem sig naboer, og gentagne gange finder man krokonen eller manden fra kroen nævnt, når et barn skulle døbes i Strøby kirke, hvilket gentog sig indtil kroen blev nedlagt i 1827, deriblandt kromændene Krebs, Isaach Henrichsen Runge og Ferdinand Møller.

Herskabet på Gjorslev havde travlt med at leje deres fiskeri ud langs stranden. I 1817 lejede Casper Dorcæus fra Køge ålerus-fiskeriet fra Odden og til den første universitetslod, der grænsede til Køge bugt. Prisen var nu 40 rdl. I 1821 lejede Carl Crell Asmussen i Køge ålefiskeriet ud for gårdlodderne nr. 26 og 27 ved Strøby strand. 1822 var der 18 ruser på strækningen fra Odden til den første universitetslod langs stranden.

Ålefiskeriet var det år lejet af Otto Nielsen og Jens Johansen Meier i Køge og det hedder i denne kontrakt: "Dog skal det være forbeholdt fiskeren i Prambrohuset, Peder Christensen Bechs enke, at få det stude for hendes ruser, som hun tilforn har haft, imod at hun erlægger til Otto Nielsen og Jens Meier forholdsmæssig betaling for hver ruse efter den fulde afgift, som de skal svare mig for hele nævnte strækning, 1822 27/7".

1826 25/9 forpagtede gårdmand Niels Hansen i Strøby ålefiskeriet på strandgrunden i Pilevigen - eller for Haagen Nielsen, Søren Rasmussens og Jens Hansens lodder for 20 rdl.

4/12, 1825 modtog amtmand i Præstø et brev, der beskæftigede sig med den del af Vordingborg landevej, som var mellem kroen Slukefter og Slusen, hvor Vedskølle år løb ud i bugten, og som her var bortskyllet.

Myndighederne udveklede brev, og sagen fortsatte ind i 1826, hvor det nu hed: "Prambroåen har for en del opskyllet den derved løbende vej". Der kom nu besked om, at landevejen fra Slukefter og forbi de under Gl. Køgegård liggende huse ville blive spærret på grund af reparation, og man opfordrede trafikanterne til at køre over Billesborg og fortsætte gennem skoven. Kilde: Vallø stifts journalsag 4/12 1825. Dok. politiprt. 1826 5/9.

Der var faktisk en genvej over mod Billesborg i de tider, en markvej skråt over mod Billesborg fra Slukefter. På forpagter Boserups tid (Billesborg) omkom en af hans karle på denne vej, fordi en overlæst vogn væltede ned over ham, idet han gik ved siden af vognen på vej over mod kroen. Det skete ofte at man lavede sådanne genveje, og denne var måske kommet på grund af en tidligere oversvømmelse.

Lollandsposten benyttede sjældent Sandvejen langs Strandskoven, der var tung for hestene. Det oplyser postfører Kalb i en sag fra 1806, og hvorefter det fremgår, at posten med sine bivogne den dag kørte forbi Knapmagerhuset, Indelukkehuset og Billesborg, hvorefter man fortsatte til Haarlev kro. Når sagen findes skyldes det, at passagererne klagede over at postkarlene var berusede og "kørte alt hvad tøj og remme kunne holde". Selve postvognen væltede også til sidst med alle sine passagerer.

I september 1826 var man fra Vallø stifts side i fuldgang med at forandre Stevnsåens udløb. Det bemærkede fuldmægtig Ballin fra Gjorslev, som tilfældigt kom forbi stedet, hvorfor han straks indberettede med følgende ord: " I går traf jeg en del mennesker forsynede med vogne og heste samt redskaber i arbejde med at forandre udløbet af Stevns å ved at opgrave og bortkøre grus, sten og jord fra et sted på Stevns odde under Gjorslev gods og der gøre et nyt udløb og igen opfylde det gamle."

"Da hverken jeg eller ejeren på forhånd er underrettet om dette arbejde, hvorved Gjorslev fragår noget af sit tilhørende, og ved indtræffende isgang og højvande vil det desformeldst kunne frarives mere."

Arbejdet blev fortsat trods Ballins indsigelse, og han besluttede derfor at lade Kongens Foged nedlægge forbud, hvilket skete få dage efter ved herredsfoged Hornemann i Store-Heddinge.

Kammerherre Dorph på Gjorslev besøgte derefter stedet og forklarer i et følgende brev, at der var ingen mennesker på stedet, da han ankom, "men der fandtes tydelige spor til at åen på et sted næsten var stående, hvorimod der fandtes en grav gravet på et andet sted, som vandet formodentlig skulle ledes til. Og det hedder videre i hans brev:

" Ved min ankomst fandtes ingen arbejdere, derimod indsidder Søren Hansen hos Peder Christensens enke, der har et hus i fæste fra Gjorslev på nævnte odde. Denne forklarede efter at rekvisitionen var ham foreholdt, at Haarlev sogn tirsdag morgen ved 8. tiden mødte med heste og vogne på den nævnte odde for under opsyn af ingeniør Møller fra Køge at opfylde åen, som går mellem Køge landevej på det ene sted og Stevns odde på det andet for at give det udløb til stranden det andet sted ".

" Og bad Søren Hansen, som på sin svigermoders vegne har hytten og brugen af det stykke jord, på hvilken den overværende forandring er sket, nævnte hr. Møller om midlertid at standse det forehavende arbejde, da han derved kom til at lide, ikke alene på jorden, som han har i brug, men at han også derved blev berøvet sin næringsvej som fisker ved ej at kunne komme med sin båd fra åen ud i søen. Møller svarede, at man arbejdede efter major Brettevilles ordre, og derpå vedblev arbejdet både den 29. 30. og 31 f.m. i hvilke dage Magleby og Varpelev sogne arbejdede". Søren Hansen forklarede videre: At han ved den daglige kørsel på sin jord havde lidt betydelig skade på sin græsning, hvor der ellers aldrig bliver kørt.

Major de Bretteville mødte ikke for forligskommission hos birkedommer Nohr i Herfølge, men forklarede i et brev, at det arbejde, han havde befalet, "hvorved der desuden intet nyt åløb graves, men det gamle oprenses for så vidt det er nødvendigt for landevejens kontinuation", som det fremgår af brevets ordlyd, var sket efter amtets ordre. Han ville straks klage til amtet over den standsning, kammerherre Dorph havde beordret.

Fra Vallø stift side led der også klageråb over, at der på major Brettevilles foranstaltning var påbegyndt en forandring af Stevnsåens udløb, hvorved Gjorslev ville blive ejer af grunden på begge sider af åen, hvilket kunne medføre tab for Vallø stift med hensyn til sammes ret til fiskeriet i åen. Grev Moltkes brev til amtmand Schulin endte i rentekammeret, der bad amtmanden om en nærmere redegørelse.

Nævnte brevveksling, som efterhånden havde stået på i mere end to år, fik først sin afslutning i april 1828, hvor det i en meddelelse fra rentekammeret hedder: "I anledning af det forandrede udløb, der er givet den såkaldte Prambroå, beløber udgifterne sig til i alt 43 rbdl. 7 sk. Sagen er udover de mange breve vedlagt en farvelagt tegning af åen, derimod mangler man en nærmere forklaring over de bemærkninger, som er påført. Kilde: Journalsager: Præste amt 1828 nr. 129.

En lignende journalsag fra 1827 (nr. 2205) vedrører en reparation af Prambroen. Trafikken sydpå gik nu ad den ny Vordingborgvej, men de fleste tilførsler til Køge af landbrugsprodukter foregik stadig over Prambroen. Køgenserne var stevnboernes største kunder gennem århundreder, derimod ophørte kroen Slukefter 1. maj samme år. Den havde kun været lejet i de senere år og lejemålet ophørte nævnte dato 1827.

Kroens oprindelse taber sig i det uvisse, for der har uden tvivl fra arilds tid fundet et ulovligt krohold sted netop her, hvor Stevns -og Bjæverskov herreder i tidernes morgen blev forbundet ved opførelsen af den første gamle træbro, og som tilligemed skoven fik navn efter de pramme, der engang prægede sejladsen på åen.

Det var et passende sted at bede her - inden den sidste halve mil til Køge, hvis store kirketårn nu tydeligt trådte frem i horisonten som et kolossalt vartegn. Målet var i sigte.

Købmændene i Brogade havde gennem tiderne nærmest forbeholdt sig handelen med bønderne, der kom sydfra. Man vidste, at de kom igennem Broport og var parate med staldplads. Gaden var så bred, at de endda kunne holde midt i gaden uden at genere færdselen, og på torvedage var den nærmest en ekstra torveplads ifølge de gamle kildeskrifter.

I modsat retning var borgerskabet også interesseret i de store skovområder syd for byen, især Øster -Valles part, hvor de mod betaling lejede græsning til deres kreaturer. Fogeden på Øster - Vallø krævede i 1649 betaling af en køgenser for græsning af 4 store øxne, 4 stude, 17 får og lam og 2 heste. Det var nu mest svin og smågrise, borgerskabet havde i skoven, og for disses vedkommende var det Krageskoven.

Lensmanden på Tryggevejle, Christen Skeel, der 1651 forenede Vester - og Øster-Vallø, kaldte Egejegård, som han ved den sammenlægning også blev ejer af, for Rudholt efter sin hustru, Birgitte Rud. Da sønnen, Otto Skeel overtog Vallø omdøbte han nævnte gård til Billesborg efter sin hustru, Kirsten Bille.

Pramskoven omtales ofte i de gamle tingbøger: Da Oluf Olufsen, boende i Brandshus i Pramskoven, en martsdag 1633 var på vej hjem fra Køge og kom til Skovmøllen mellem Sidsels stighord og møllen, hørte han pludselig et skud. Ved nøje eftersyn fandt han en bøsse, der lå tværs over en hare, og ikke langt derfra fik han øje på Niels Olsen Skrædder fra Køge. Denne nægtede imidlertid ethvert kendskab til både hare og bøsse, så skovrideren måtte lade ham løbe. Skrædderen begav sig også mod Køge støttende sig til sin stok, medens Oluf tog sig af haren og bøszen.

Prambrokroen nævnes første gang ved navn i et skifte efter Hans Enevoldsen gift med Johanne Frantsdatter 1681. De havde dog ingen forbindelse med kroen udover at de boede "i huset ved Prambrokroen".

Ser man på matriklen 1664 finder man Christen Tygesen nævnt som husmand (hartk. o.3.1.2), der i fællesskab med Laurits Hansen drev et vænge ved stranden på 9.720 kv. alen. Han nævnes i skatteregnskaberne 1682 og 83 både hørende til Pramskovshuset og Brandshus. Skifte 1685 Brandshus.

1684 finder man i huset ved Prambroen Christen Ibsen Smed og hustru. De har tjenestepige, 3 får og 2 svin samt 2 ildsteder. 21/8 1693 blev Christen Ibsen begravet i Herfølge efterladende sig enken: Anne Olsdatter og boende i "Prambrohuset"....

1698 nævnes Anders Stigsen boende i Pramskovshuset. Alle disse beboere hørte til Herfølge kirke og havde intet med Prambrohuset på Odden at gøre. Alligevel må der mindst have været to huset ved Prambroen på skovsiden.

Navnet "Slukefter" kommer tidligt

1710 14/5 blev Jens Smeds hustru i "Slukefter" begravet i Valløby.

1710 7. Trin. hedder det i Valløby kirkebog: Blev Godtfred Handt Langes søn døbt "Carl Christian", der formodentlig blev født udi "Slukefter". Nævnte Godtfred Lange siges at bo "på gården" og altså ikke i Slukefter.

1721 7/6 blev der holdt skifte efter Christen Michelsen "Slukefter". Enken Anne Marie skyldte for købmandsvarer til Jens Weybel (Brogade 23).

1738 4/4 blev kromand Peder Hansen Keelgaard begravet i Valløby "Kromand i Valle kro", hedder det i kirkebogen. I skiftet siges Prambrohus. Slotskroen var endnu ikke oprettet, så det var måske berettiget at kalde Prambrohus Valle kro.

Lind

1744 12/8 blev Keelgaards enke, Magdalene Nielsdatter/ trolovet i Valløby til ungkarl Peder Christian Bierring, som fik kgl. bevilling

1757 16/1 ses et skifte hos Magdalen Nielsdatter i "Prambrohus eller Slukefter", fremgår det af protokollen. Kromanden var druknet. 1) Den følgende kromand i Prambrohus og kro hed Oluf Holm. Når det i Valle kirkebog nævnes 1766, at madam Holm i Valle kro var gudmoder ved en dåb, er der sikkert tale om madammen fra slotskroen, som Oluf Holms broder, Jens Holm i disse år ses at have drevet.

1771 23/12 blev Oluf Holm i Prambrohuset begravet, 56 år gl. Enken var Anne Marie.

1784 2. Trin. begravet en betler, Christen Fisker fra Prambrohuset.

1787 nævner folketællingen:

Anne Marie Sander, 60 år, værtshuskonen enke i 2. ægteskab, madmoder

Der nævnes ingen børn, men tre tjenestefolk.

1757.

1) Peder Biering sprang eller faldt ud fra en båd ud for Stevns. Tingb. 26/1

Vallø slotskro

Enkelte vielser og skifter fra slotskroen med hensyn til familien Krebs (En musikanter-slægt fra Køge) griber nu ind i billedet af Prambrokroen og skal derfor medtaget her til læserens vurdering:

1783 23/8 viet i Vallø kro seign. Lars Krebs til enken madam Kronland fra København.

1786 20/1 blev seign. Krebs, Tryggevalde amts musikanter begr. 74 år gl. i Valløby. Skifte(853).

Folketællingen Vallø Stift 1787: Vallø Slotskro

Frederikk Jensen Find, værtshusmand, 45 år , 1.ægteskab			
Birthe Marie Schierring	38	-	hustru
Louise Caroline Marie Augusta	4	-	
Henrik Carl Vilhelm Find	3	-	deres børn.

Nævnte ægtepar i slotskroen døde begge i 1814, han i februar og hun i september. 1801 ses de både at have haft stuepige, kokkepige, avlskarl, dreng.

1788 8/5 blev ungkarl Abraham i Vallø kro begravet, 56 år gl.

1788 22/8 viet enkemand Isaach Henrichsen Runge til enken Anne Marie Krebs.

1792 13/7 nævnes Poul Nielsen Krag i Prambrokro.

1795 får han døbt en datter, og nu hedder det " fra Vallø kro".

1799 10/5 blev kromand Poul Nielsen Krag begravet, 37 år gl. Prambrokro.

Der findes et skifte efter ham, hvor man kan se, at han til pænere brug bar en blå vadmelskjol med 2 dus. sølvknapper og en lignende vest samt en rød drejels brystdug. (13.243)

Folketællingen 1801 skriver" En kro på landevejen nær Valløby"

Beata Brodersdatter, 50 år, enke i 2.ægteskab, værtinde i Prambrokro

Ellen Kirstine Lund, 23 år et hus med jord til.

Jacobine Krag, 11

Niels - 8

Anne Sophie - 5 , desuden opholdt der sig et barn, Birthe på 11 år fra Opforstringshuset. Jomfru Lund blev gift 1801 med en kvartermester i Køge.

1814 25/4 blev Johanne Beta Brodersdatter, Poul Krag's enke begravet i Valløby, 63 år gl.

1819 22/1 blev kromanden Joachim Møller i Prambrohus begravet, 70 år. Der kom ingen ny kromand, Ferdinand Møller blev kun bestyrer eller forpagter. Man var i fuld gang med at anlægge den nye Vordingborgvej og 11/8 1827 fremgår det af en resolution i rentekammeret følgende:

"Prambrohus liggende en halv mil fra Køge på landevejen til Stevns herred og Vordingborg. Formedelst denne kros nedlæggelse fra 1. maj d.å. har kammerherre Moltke under 24. f. m. indsendt bemeldte bevilling til kassation."

Navnet "Prambrohus" blev dog bibeholdt
som det fremgår af følgende:

Prambrohuset Skovfoged Peder Jensens datter, død 1830, 8 uger gl.

Prambrohuset.

1834 Folketælling

Peder Jensen, skovfoged, 34 år gl.

Maren Jensdatter hustru 38 -

1840 Peder Berg, skovfoged, 43 år

Maren Nielsdatter 33 -hustru (Chr. Peter Berg f-1841 1/9)

Niels Berg 15 Prambrohuset

1850 Peder Berg, skovfoged (her står ikke Prambrohuset), 53 år f.sognet

Maren Nielsdatter (død: indsidder Peder Bergs hustru, Maren Nielsdat.

Niels Pedersen Berg, 24 år født i Himlingeøje. 1863 i Billesborg Indelukkehus.

56 år.)

1834 kom Jørgen Peder Nielsen Berg, skovfoged fra Himlingeøje til

Prambrohuset. Søn: Niels Peter Berg var da 8 år, født i Himlingeøje
desuden et barn på 3/4 år og 2 1/2 år gl.

1837 9/5 død Jørgen Peder Nielsen Bergs datter, Caroline, Prambrohuset o år

Jørgen Peder Nielsen Berg var født i Stokagerhuset 1797 og søn
af skovfoged Niels Berg (kalder sig kun Peder Berg) 9. trin.

1856 6/12 fundet skovfoged Jacob Jørgensen død (ved vådeskud,)

skovfoged ved Billesborg, 38 år gl.

døbt 1868 27/9 "Anne Marie", Husmand i Prambrohuset Niels Andersen

og hustru Anne Marie Hansen, 32 år

døbt 1873 12/6 "Christian", ledvogter Niels Andersen i Prambrohuset

og Anne Marie Hansens søn.

1859 3/6 synsforretning: Peder Pedersen i ledvogterhuset "Prambrohus"

1860 6/5 skovopsyns - 7 fag stuehus 18 x 9 1/4 alen

mand Peder Pedersens dels mur og delsklinet.

Folketælling 1870 søn dæinden dåben "Prambrohus". o år.

Niels Andersen, 32 år ledvogter Prambrohuset, død 16/6 1878, 40 år

Anne Marie Hansen 33 år hans hustru

1870 Folketælling: Egeje: Et skovfogedhus: Jens Christensen, 41 år f.i

Ørting.

1862 Synsforretning: På Billesborg mark ved østre udlæg er den opførte

skovfogedbolig(Jens Christensen)

7 fag 18 3/4 x 12 alen stuehus i vest

6 - stald, remise i syd

6 - lo, lade i nord.

1900 18/8 begr. husm. Niels Larsen og Stine Pedersens søn, 10 år i

Prambrohuset. (vælle)

1884 28/9 begr. ledvogter Jens Madsens søn, 2 år, Prambrohuset

Prambrokroen(Slukefter)

1814 7/5 foreligger en ny synsforretning i anledning af madam Krag's død.
Stuehuset, 11 fag, 29 $\frac{1}{2}$ al. x 8 $\frac{1}{4}$ al., står i fod på østre side og på
 sten i vestre side, eg under og fyr overtømmer, klinede vægge og stråtag.

2 fag til kamre,

3 - til stue med 3 fag vinduer i engelske rammer. I disse 5 fag er fjellegulve.

3 fag til stue med 2 fag vinduer i bly, hvortil er et bislag,

3 - til køkken og deri 2 små kamre, i det ene 1 fag vinduer i bly. Ler -
 gulv i stuen, køkkenet og de 2 små kamre. Over de 10 fag er loft. I
 køkkenet 1 skorsten men ingen bageovn. I længen er 10 heldøre og 2
 halvdøre.

En korsstue på 2 fag, 6 al. lang x 10 $\frac{1}{2}$ al. står på sten, indrettet 2 fag til
 stue med 1 fag vinduer i bly, et rum af de 2 fag til et lille køkken med
 1 $\frac{1}{2}$ fag vinduer i blyindfatning og skorsten, loft og med 1 dør fra stuen.

Nordre længe, 13 fag, 37 $\frac{1}{2}$ al. x 6 $\frac{1}{2}$ al. står på sten, klinede vægge og stråtag. Indrettet: 3 fag til stald, 3 fag til stald, 2 fag til Lo med port for
 2 fag til lade, 1 fag til skærelø og 2 fag fårehus.

Prambrokroen(Slukefter), der havde været fæstet til familien Krag blev
 i 1817 overdraget i leje til Joachim Møller, hvorfor der blev foretaget et
 syn over bygningerne: 13/12 1817 synsforretning.

Stuehuset, 11 fag, 28 al. x 8 al., står på sten, klinede vægge og stråtag.

2 fag til kammers med 2 fag vinduer indfattet i bly og fjellegulv.

3 - til stue med 3 fag vinduer i engelske rammer og fjellegulv. Fra stuen
 er 2 døre.

3 - til stue med 2 fag vinduer i blyindfatning

3 - hvori er et hus med skorsten og med loft over skorstensfaget
 Loft over 8 fag af fyrrebædder, (I brugelig stand.) samt 2 hel og 2 halv-
 døre.

Nordre længe 13 fag 37 al. x 7 al., står på sten, klinede vægge og af ad-
 skilligt tømmer, stråtag.

3 fag til rejsestald, 3 fag til hestestald m. 2 krybber og 2 spiltøve
 2 fag til Lo og 5 fag til lade, deri er 3 skillerum, 1 port, 2 hel og 2
 halvdøre.

Desuden er der en tilbygning på stuehusets vestre side, 2 fag, 5 $\frac{1}{2}$ al. lang
 og 9 $\frac{1}{2}$ al. bred, byg. af adskilligt tømmer, klinede vægge, stråtag og benyt-
 tes til køkken og skorsten med loft over samme. Har 1 heldør og 1 fag vin-
 duer i blyindfatning.

E.S. Bemærk de forskellige alen-mål, som man ikke skal tage så bogstaveligt

1799 23/7 blev der i anledning af kromand Poul Nielsen Krag's død foretaget en synsforretning over Prambrokroen (også kaldet Slukefter):

Stuelængen, 11 fag, 30 $\frac{1}{2}$ al. lang og 8 $\frac{1}{2}$ al. bred, står på sten, byg. af eg under og fyr overtømmer, klinede vægge og stråtag. Indrettet således:

- 2 fag til kamre med 2 fag vinduer og bræddegulv
- 3 - til stue med 3 - vinduer og bræddegulv
- 3 - til stue med 2 - vinduer, hvortil er et bislag
- 3 - til køkken og deri 2 små kamre. Loft over 8 fag af fyrrebrædder og 3 fag af gamle løse brædder. I køkkenet er skorsten. Blandt manglerne var 3 læs langhalm.

1 korsstue, 2 fag, i længden 6 al. og i bredden 11 al., står på sten, byg. af eg under og fyr overtømmer, klinede vægge og stråtag. Heri 2 fag til stue m. 1 fag vinduer. Tvende fag til et lille køkken med 1 fag vinduer og 1 skorsten. Loft over de tvende fag med fyrrebrædder.

Nordre længe (ses ifølge sag fra 1821 at være sammenbygget med stuehuset)

13 fag, 20 $\frac{1}{2}$ al. i længden og 7 al. i bredden, står på sten, eg under og fyr overtømmer, klinede vægge og stråtag:

6 fag til stald (en senere synsforretning siger, at de 3 fag var rejsestald)

2 - til Lo

2 - til lade

3 - til lade.

Blandt manglerne var også 5 læs langhalm, men til-
sammen beløb manglerne sig med hensyn til tømmer
o.a. til godt 56 rdl.

Kilde: Bjæverskov herred: Syns-og taksationsforretninger.

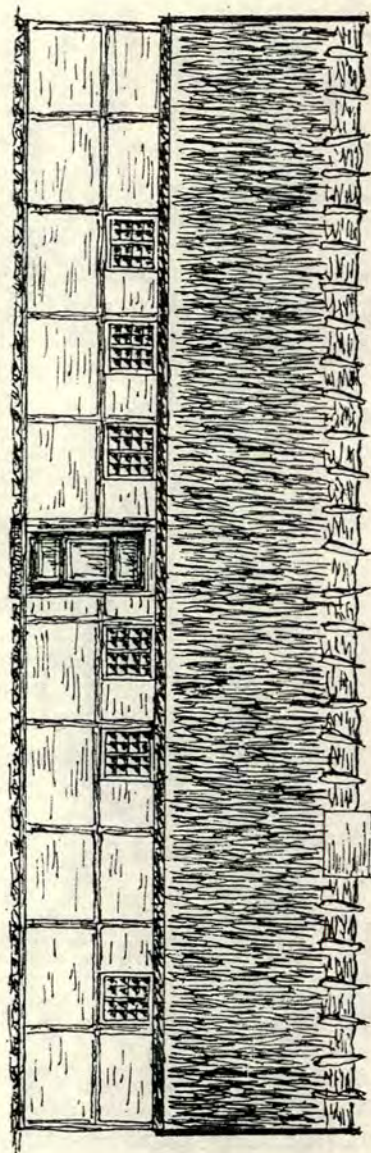
En rejsende håndværkssvend, murer Ephrin Emanuel Meiers af Danzig blev under en overnatning i Slukefter frastjålet en hat med navnet Lüneburg i, en skjorte og et par uldne, hvide strømper. Ferdinand Møller fremstod for retten i Vallø birk som bestyrer af kroen, men kunne kun oplyse, at svenden ved sin ankomst havde fået brændevin og smørrebrød. Han bad derpå, om han måtte ligge på en bæk i skænkestuen om natten, men da man ikke ønskede at have ham der, blev det tilbudt ham at ligge på noget halm i laden. Kroens karl, Johan, syntes det var synd, at han skulle ligge så slet og tilbød derfor tyskeren, at han kunne ligge ved siden af ham i kammeret. Ifølge forhøret fremgår det, håndværkssvenden og karlen til ro ved lo.tiden. Karlen havde et af de små kamre ved bryggerset op til rejsestalden. Hatten blev hængt på en knage, men ellers opbevarede svenden sit tøj i en ransel. Tjenestekarlen, der blev mistænkt for at have tilegnet sig hat og tøj, blev afhørt, og politiet ransagede hans kammer. Karlen nægtede. Han havde set hatten, der hang på knagen, men den kunne jo være faldet ned, og måske havde rotterne, der var usædvanlig store på stedet, slæbt den ind under sengen, mente han.

Karlen indrømmede, at han havde været oppe en times tid, efter de var gået i seng, fordi der kom en vogn kørende, som ville igennem leddet. Han stod derfor op og lukkede den kørende igennem.

Under ransagningen bemærkede man et hul i lervæggen ind til rejsestalden, men alle var enige om, at det var ikke så stort, at en tyv kunne have krøbet derigennem og fjernet det stjalne. Sagen trak ud nogle dage, men uden at man kom til en opklaring. (Vallø birk politiprotokol 1821 16/5).

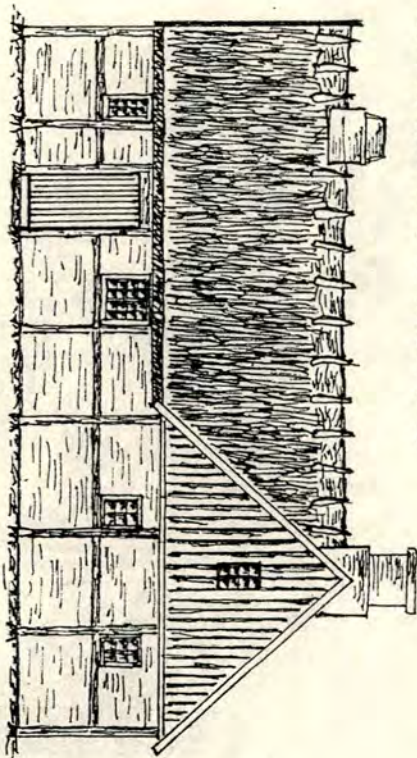
PRAMBROKROEN (SLUKTEFTER) 1814.

REKONSTRUKTION
EFTER
SYNBERETNINGER
1814 OG 1817.

MOD ØST LANGS VORDINGSDØR LANDVEJ

6 ALEN LANG.

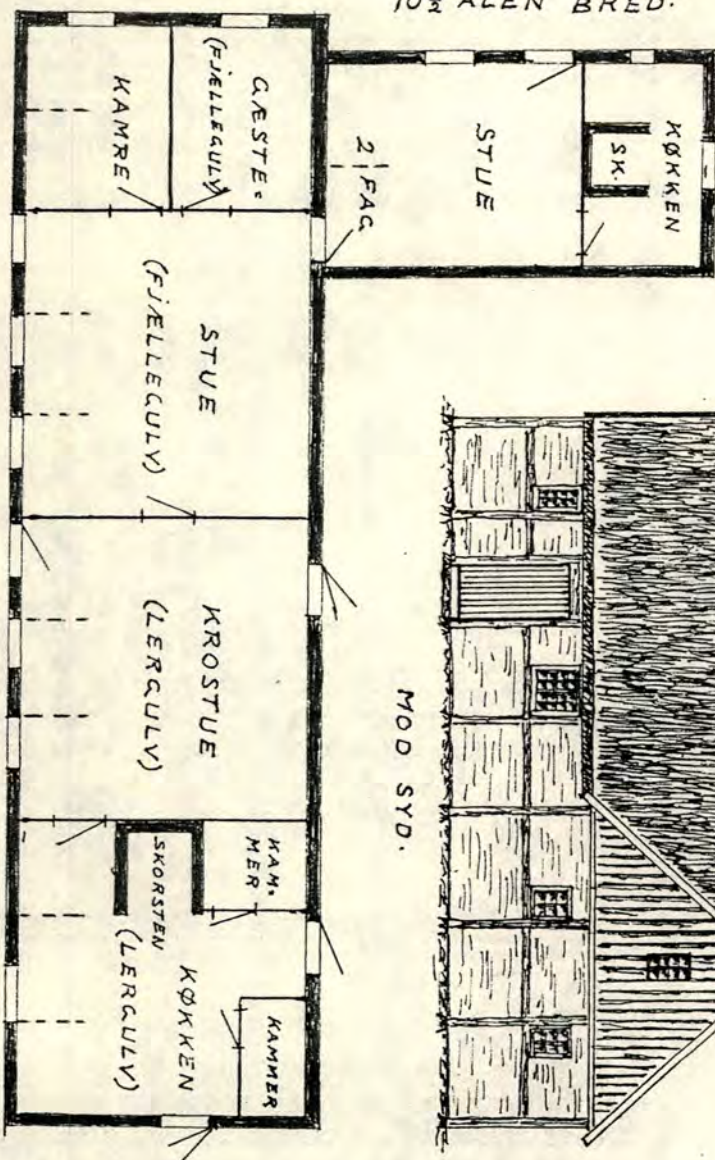

MOD SYD.

SYD

10½ ALEN BRED.

8½ ALEN BRED

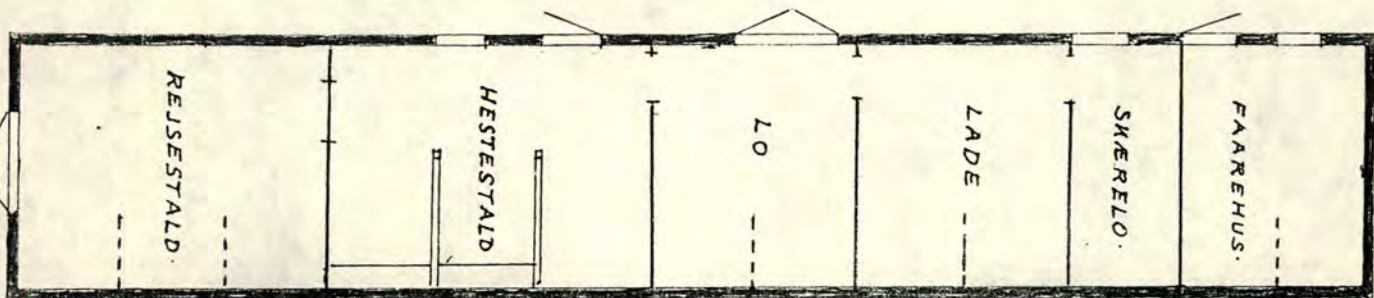

29½ ALEN LANG 11 FAG

ØST

1:125

0 1 2 3 4 5 10 15 20 25 ALEN

37 ALEN 13 FAG.

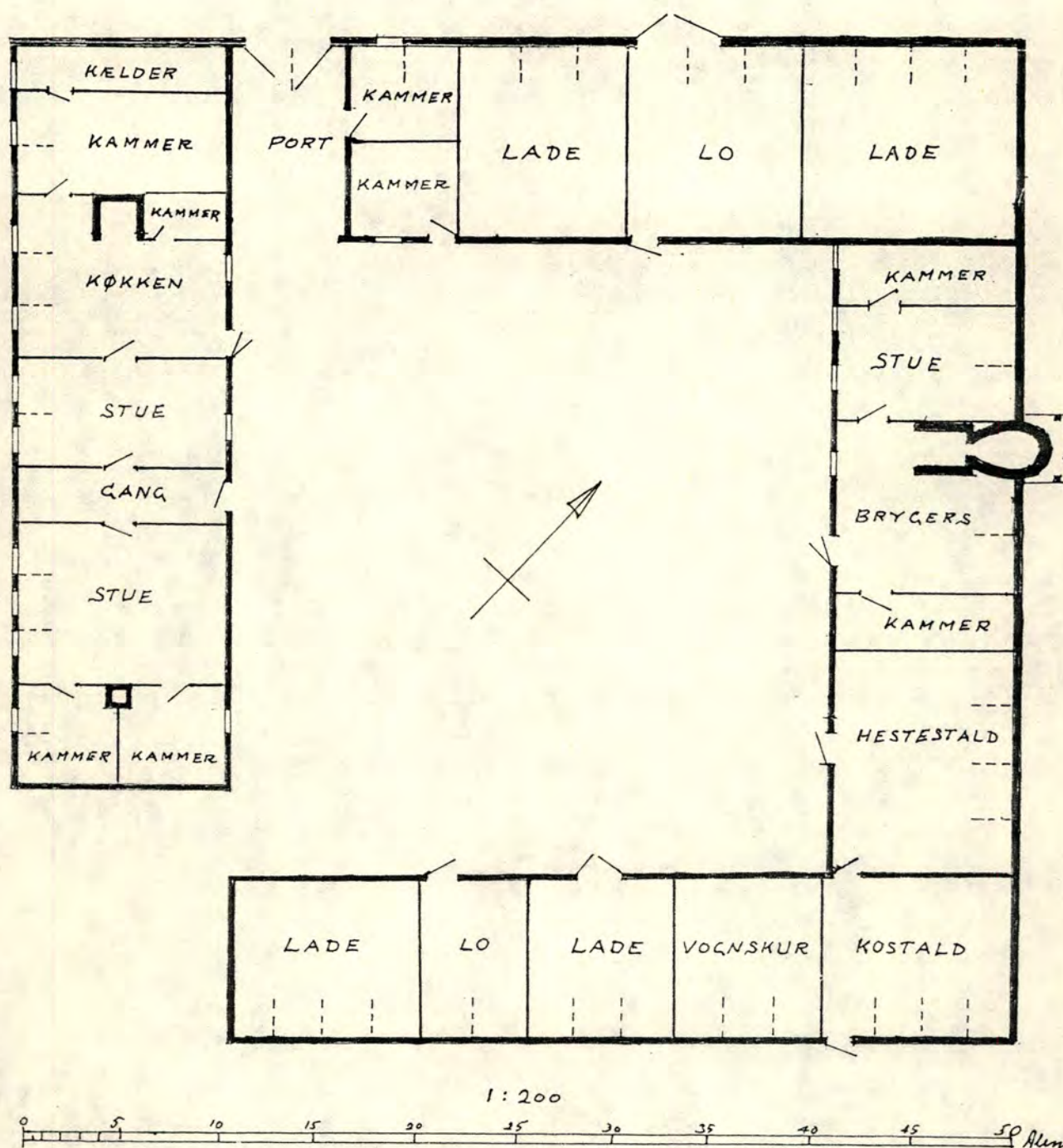
Køge Arkiverne

TEGNET I JANUAR 1985
af C. Sønderberg.

SKOVRIDERGÅRDEN. også kaldet BRANDSHUS på Kort I798.

Bygningssyn afholdt I797 hvor der var bygget 6 Fag til søndre Længe.
Bygningssyn igen afholdt I9-I0-I809, begge Skovridere var til Stede,
Gothard august Richard og Nicolai Conrad Bartholdy.

Skovridergården nedbrændt Tirsdag I4 December I909.

Forsøg på Rekonstruktion efter Beskrivelsen i I809.

Tegnet i Februar 1985.
af Carl Sonberg.

Herfølge sogn

- 1646 3.Pascha var skovrider Ole Olufsen og hustru,Maren Hansdatter,
til alter i Herfølge kirke.
- 1648.18.trin. ses Maren Hansdatter som fadder ved en dåb i kirken.
- 20. - er en tjenestekarl i Brandshus til alters.
- 1649 er Ole Olufsen og Maren Hansdatter til alters.
- 1658 2/1 stod Ole Olufsens steddatter"Elline" fadder i kirken.
- 3.Pascha blev Ole Olufsens hustru,Maren Hansdatter begravet, 65 år gl
- 1659 14/2 blev Ellen Hansdatter"Brands" begr.døde til Elias Jørgensen
- 1659 14.Trin. begravet Ole Olufsen"Brandshus" (Skifte 1658 26/4.52)^{Egøje.}
- 1662 var Hans Nielsen og hustru og tjenestedreng til Alters
"Brandshus"
- 1664 matriklen:Brandshus" under Egøje: Oluf
- 1682 - Christen Tygesen og hustru: Haver 2 vænger i Pramskov som
(fæste.
- 1682 Ekstraskatter: Christen Tygesen i Brandshus: 2 bæster, 2 køer, 1 kalv
6 får og 4 svin.
- 1685 9/3 begravet Christen Tygesen i Brandshus. Ifølge skiftet(139)
bliver enken,Cathrine Hansdatter,gift med Peder Olsen.
- 1689 Ekstraskatter: Peder Olufsen og hustru: har kvæg og 1 ildsted .
- 1692 - Peder Olufsen " og kvinden": „Et lidet at så i en skov,
har drenge og et par bæster og 2 små børn."
- 1707 Skærtorsdag: døbt Daniel Skyttes barn i Brandshus.
- 1707 1/8 begravet Mathias Bruun Skovriders søn,Christian.
- 1709 3.advent døbt Mathias Skovriders søn,Christian. Blandt fadderne ses
Knud Becker, foged på Vallø, forpagter Peder Pedersen på
Billesborg, Niels Lauritsen Skolemester i Herfølge og to
tjenestepiger på Billesborg .
- 1711 Ekstraskat på parykker: Skovrider Mathias Bruun må betale for paryk.
Det må antaget at gården nu som følge af de honnette borgere,der
mødte op som faddere ved familiens dåbshandlinger,er blevet betyde-
lig større -måske helt opbygget som ny. Tidligere havde den kun 1
ildsted.
- 1710 18/6 ses skovriderens hustru,Margrethe Jacobsdatter,som gudmoder i
Herfølge kirke.
- 1718 3/1 begravet seign. Caschmirus, skovrider over Kgl.Majestæts skov,
35 år.
- 1718 31/10 troløvet skovrider Johan Michael Leyh og skovrider Carcimius
enke, madame Maren (Pallesdatter ?) Vallø kirke.

- 1722 23/9 døbt skovrider Johan Michilis søn "Casimeru" af skovridergården.
- 1724 6/10 døbt skovrider Johan Micilis barn: faddere: Landsdommer Knud Becker og madam Jens Weybels (Brogade 23, Køge).
- 1729 15/6 begravet skovrider Johan Micheal Leyh, 47 år gl.
- 1730 21/3 trolovet skovrider Andreas Hegtman (Heitmannn) og gudelskede Maren Baltzersdatter af skovridergården Brandshus.
- 1737 23/2 Publ. absolut. stod skovrider "Heitmands" stedsøn Frederik Casimeri-
son åbenbar skriftemål for lejermål med Johanne Nielsdatter af
- 1751 25/9 (Valløby.) Hegtmands stedsøn, Casemirus: Sag om falske skovstempler
- 1762 5/3 døbt skovrider August Monefeldts datter "Else Marie"
- En skovrider Morten Monefeldt omtales allerede 1751 i forbin-
delse med sagen om det falske skovstempel Var dog fra Lellinge
skovdistrikt.
- 1787 Folketælling

Gothard August Richard, 27 år, skovrider
Henriette Dorothea Monefeldt, 27 år, hustru
 Sophus Vilhelm, søn 3 -
 Christian Andreas, søn 1 -
 På gården er 2 karle, 2 drenge og 2 tjenestepiger.

1801 Folketælling

Gothard Aug. Ricard, husbonde, 41 år
Henriette Dorothea Monefeldt, 41 - hustru, begge l.ægteskab
 Sophus Vilhelm, 16 år
 Hans Ingeman, 12 -
 Jens Peder, 11 -
 Ursula Margrethe, 9 -
 Jacob Bernhard, 6 -
 Adolph, 4 -
 Ludvig August, 2 -
Frederich Nicolaj Ricard, 35, skædder, husbondens broder.
 På gården er 5 tjenestefolk.

1809 19/10 var både ~~skovrid.~~ Gothard Ricard og Nicolai Bartholdy
 tilstede ved skovridergårdens synsforretning, hvilket kunne
 tyde på, at gården overgik til en ny skovrider.

1835 7/2 døde skovrider Nicolai Conrad Middelstone Bartholdy, 55 år gl.
 gift med Else Margrethe Bartholdy, født Fick

Folketællingen Brandshus

1850 Vilhelm Nielsen Thor Straten, skovrider, født i Holstein, 44 år
Karen Marie Augusta, født Stubbe, hustru - - 46 -

1870 Folketælling Brandshus

Peder Hersleb Rosenstand, 27 år ugift, skovrider
Fanny Hersleb Rosenstand 33 - - husholderske.

Tillæg

I de år sognepræsten Jens Sørensen Kaalund residerede i Herfølge(1645-69) er kirkebogen præget af den ualmindelig store tilslutning blandt kirkegængerne til altergangen efter gudstjenesten. År efter år ser man disse navnelister og hvorefter man bl.a. ser, at selv lensmanden, velb. Christen Skeel til Vallø søgte denne kirke. Han havde ellers nok at vælge imellem.

1645 25.Trin."var velb. Christen Skeel, hans moder og søn Otto til alters og den jomfru, som er hos drengen".

1647 2.Trin. " var velb. Christen Skeel, hans moder og søn Otto med jomfru Elisabeth Lange til alters"

Man ser også af disse lister, at der kun var tre møller-familier, som søgte altergangen: Herfølge vejrmølle og Tranemose vandmølle samt Skovvand-møllen.

1648 30.Trin. nævnes Margrethe i Skovmøllen.

1649 2. - var Margrethe Møllers igen til alters.

Christen Skeels første hustru, Birgitte Rud døde i 1652 og blev gravlagt i Køge kirke. Regnskaberne viser, at Skeel ved en særlig højtidelighed havde "ladet lure" for sin gudselskende hustru. Man tænker uvilkårligt på lurblæsning, men ved at kirken rådede over nogle basuner, som latinskoledrengene kunne håndtere.

Herfølge kirke

1658 3/3 fremgår det af kirkebogen, at man ved en begravelse lagde 6 lig i samme grav, bl.a. en rytter og en rytterdreng.

1658 5/3 lagde man 5 lig i samme grav, deriblandt skolemesterens kvinde. Det har måske mere været på grund af den strenge frost/^{end}svenskernes besættelse af landet.

Christen Skeel døde i 1659 under Københavns belejring.

1660 3.Trin."var velb. Otto Skeel først i denne kirke, efter at han havde været udenlands og boet under ufreden", hedder det i kirkebogen.

Herfølge sogn var hårdt ramt ved krigens afslutning. 22 af Valløes gårde i sogne var brudt ned, og 20 lå øde hen. I Aashøj var 6 gårde og 3 gadehuse brudt ned. Svansbjerg så ikke bedre ud: 6 gårde var nedbrudt, og 4 lå øde. En by som Hastrup, der forhen bestod af 7 halvgårde var fuldstændig nedbrudt og øde, og på henved 30 gårde i sognet var beboerne yderst forarmede. Skovene var forhuggede overalt. Det var ikke underligt, at Laurits Møller i Skovmøllen led samme skæbne.

1660 stod Jacob Møllers hustru, Maren Christensdatter, i Tranemose vandmølle fadder i kirken. Møllen ses at have været i gang og nævnes 1664 i matriklen: Giver 4 pund mel. Hartk. 6 tdr. 4 skp. Familien ses at have søgt kirken fra 1645 - 1673 2/12, hvor Maren blev begravet. Den følgende møller hed Jens Bendsen, der døde 1686. I 1698 var Niels Andersen møller på stedet.

Sammenligner man " mølleskylden " i matriklen 1664 med de nærmest liggende møller, ser billedet således ud:

				1)
Herfølge vejrmølle giver 4 pund mel årligt				
Tranemose vandmølle	-	4	-	-
Aamøllen(Strøby)	-	5	-	- (En vejrmølle, tilh. Hillebrand Hansen, Magleby.
Vejrmølle i Strøby sogn	4	-	-	
Valle mølle omtales ikke				((forekommer i næste matrikel)
<u>Skovvandmøllen</u> (Hastrup), som Laurits Møller påboede, giver 8 pund mel og 5 mark mønt årligt. Hartkornet: <u>13 tdr. 2 skp.</u>				

Skovmøllen under Hastrup var altså langt den største og mest benyttede mølle. Bemærk også det store hartkorn, der næsten var det dobbelte af de andre møllers.

Landsel i Skovmøllen omtales i en tingsag 1633, men også andre enker i denne mølle gjorde sig " bemærket", når deres mænd døde at låne(leje) Køge kirkes liglagen, måske fordi man ikke havde et sådan i Herfølge kirke. En køgenser måtte i 1649 bøde efter at have fået malet uden told i Skovmøllen.

Hastrup omtales 1664 således: Har 7 halvgårde, som alle er øde og afbrudte. Skoven er ganske forhuggen af fjenden, og således var det også gået Skovmøllen på grund af sin beliggenhed nær købstaden. Den gode tid var forbi, og møllen kom aldrig rigtigt tilbage til sin tidligere standard.

1683 var den beboet af Jørgen Didriksen og hustru. De havde intet kvæg og kun 1 dreng og 1 ildsted. Prambrohuset havde to til sammenligning. I 1692 var Skovmøllehuset beboet af Mathias Matiasen og hustru, der levede under lignende forhold. (Trykkevælde ekstraskatte-regnskaber).

Derimod var det nærliggende "Strakskøgehuset" i en bedre situation samme år, hvor Simon Pedersen og hustru boede der. De havde 3 karle, 2 piger, 8 heste 2 køer, 12 får og 1 vædder samt 6 svin (1683), men allerede 1689 var det også gået meget tilbage for disse mennesker i lighed med borgerskabet i Køge.

Markbogen fra 1699 fortæller lidt om de engstykker og skove, der lå nær Rudholt, f.eks. hvor meget hø og hvor mange svins olden, man regnede med:

Knapmagervænget (huset omtalt 1664) godtgør 1 læs godt hø			
Skovmøllelægget	-	93	- - -
<u>Skovmøllehus-lægget</u> , årligt	-	2	- - -
Lille Skovmøllelægge	-	3	- - -
Indelukket	-	8	- - -
Oldstrup(Ruholt ladegårdsmark	-	6	- - -
Purlund	-	15	- - -

1) Pund var et gammelt mål og svarer for mels vedkommende til, at 1 pund mel var 2 - 3 tdr. mel, svarende til hvilken landsdel mølleren boede i.

Purlund skov har 40 svins olden

Pramskoven 70 - -

Indelukket 30 - -

Uden for Indeluk-grøften mod stranden er der olden til 10 svin og græsgang samme sted til 6 øxne.

Ruholt ladegårdsmark, kaldet Oldstrup mark, heri Knapmagervænge og nogle stumper ved Simons(Strakskøghuset)

Ved Strandskoven findes nogen jord som landevejen løber langs, og er her udygtig jord, formedelst at der er løs sand og tjener ej til ager eller græsgang " " Sandvads-leddet" nævnes 1688 (Sandlynghuset var 1870 beboet af en væver).

Nævnte huse hørte alle under Vallø gods. 1737 bliver Jens Pedersen i Skovmøllehuset begravet i Herfølge. Den følgende fæster hed Johan Pedersen, der ses blandt de mange blandt sognets beboere, som dengang gik til alters. Her træffer man også skovrider Andreas Hegtmands stedsøn Casimirus Leyh fra Brandshus, men i en helt anden andledning - han var et par gange tiltalt for lejemål og stod "åbenbart skiftemål.

I 1751, hvor Johan Pedersen også boede i Skovmøllehuset, var godsets ejere opskræmt af et falsk skovstempel, der var fundet af et par børn i et hult bøgetræ i Pramskoven, hvilket førte til en større retssag mod skovrider Hegtmand og dennes stedsøn. 27 ege og bøgetræer var ulovligt bortskovet, mens 18 stod endnu med det falske stempel på. Stedsønnen rømte, da sagen kom frem - som det hed: have sig absenteret forlængst".

Casemirus Leyh var søn af skovrider Johan Micheal Leyh, som døde 47 år gl. 1729, hvorefter enken giftede sig med Andreas Hegtmand. Selve sagen fylder henved 400 sider på grund af de mange afhørte vidner. Nogle enkeltheder, som har relation til tidligere nævnte lokaliteter må dog fremføres:

Et vidne fortæller således, at da han en dag tilligemed 14 andre bønder var i færd med at fælde et træ, som Casimirus havde begæret dem at fælde, kom han hen til dem og sagde: "Jeg ser dog at I er ærlige folk, og nu skal jeg gå hjem og hente jer noget at leve af". Kort efter kom han med en botteille brændevin og et lille glas ", hvoraf han skænkede dem".

Samme vidne oplyste, at af dette sidste fældede træ læssede de 15 læs med hvilke de kørte ud af et gab, som var på gærdet "noget fra Vallø Vack og kørte så landevejen ad Sandet til Køge, og hvor de leverede de 15 læs til Søren Gregersen".

Valløvackhuset har nok ikke eksisteret dengang - ellers havde dennes beboer nok også måtte vidne, hvilket ikke ses, derimod mødte Christopher Christophersen fra Strakskøgehuset og John Pedersen i Skovmøllehuset.

Christopher blev spurgt om der var udført brænde fra skoven gennem porten ved hans iboende hus, og om ikke Johan i Skovmøllehuset havde nøgle til porten. Han svarede hertil, at han havde set bønderne fra Clemmestrup køre

med brænde, men de sagde, at det var deres udvisning. Johan havde også kørt igennem med brænde på sin vogn og havde selv nøglen til porten.

Manden fra Strakskøgehuset berettede videre, at i vinteren 1751, hvor den "stærkeste skovning var" havde de lagt vejen over "Sørreds Have" (tidligere kaldt Sørreds vænge) og kørt derover med en del brænde til Køge.. På spørgsmålet om han ikke vidste, at der i en tid havde været sat et led eller udkørsel ud til Sandlyngen mod Køge fra Skovmøllehuset, svarede Christopher nej. Han havde aldrig set det, og det var også lukket igen, fremgik det af forhøret. (Vallø birk:Tingsvidne pag.81 og 376)

Ved folketællingen 1787 nævnes skovmøllehuset og er nu skovfogedbolig:

Henrik Larsen, skovfoged, 55 år, husmand med jord

Maren Christensdatter 44 - hustru. De har tre børn.

Folketællingen 1801 siger:

Henrik Larsen, skovfoged, 67 år (død 1808)

Maren Christensdatter, 58 -

Christen Henriksen, 16 - søn

Maren Henriksdatter 18 - datter.

1815 ses skovfoged Jens Hansen og Maren Jacobsdatter i Skovmøllehuset at have fået en søn "Hans".

1818 hvor de på ny får døbt et barn bor de i "Indelukkehuset."

1825 møder de igen i Herfølge kirke med et barn: skovfoged Jens Hansen og hustru, Maren Jacobsdatter i Billesborg Indelukkehus.

Noget tyder derfor på, at den gamle Skovvandmølle er identisk med det nuværende "Indelukkehus" eller har ligget i nævnte indelukke. Det lå i højde med Knapmagerhuset, der nu er nedrevet, men hvis grund stadig er indhegnet af sine gamle træer.

Register IV

Register IV (Navne -og sagregister)

Aborre, Gamtofte sogn, 25

Kilderne i register IV er udtaget fra:

Abrahamsen, Anders, købmand, 17

Køge tingbog: 1654 -75

- Isak, 26

- 1684-87

Accise, 28

Rådstueprot. 1661-69.

Adriansen, Hans Zeitler, lo

"Afdødes Soverkammer", 29

Aggerup, 8, 17

Agnete, sal. Jacob Kock,⁴⁾ Abigael, Hans Platz, 26

Albertsen, Jacob Elling, 31

Alexandrastiftelsen, lo

Alexis Hattemager(Davidsen),22

Alhed, Hans von Bartes, 2

Alslevgaard, 3

Ambrosiusis, Anne Jensdatter, 1

Ammerup, 22

Amsterdam, 15.31.

Anders Bager, 27

- Drager, 28

- Pottemager, 27

- Skrædder, 20

Andersdatter, Anne, 25

- Karen, 25

- Sidsel, 31

Andersen, Arild, 7

- Børge, 6

- Christian, 25

- Hans, ?

- Jens, skipper, 27

- Niels (i Hove) ,2

- Niels, 3,6

- Rasmus, 7

- Søren, 2

Anne, sal. Anders Abrahamsen(Brogade 17 b),25

- Anders Nielsen, Haarlev

- sal. Christen Christensen, 4

- sal. Cort Richter, 7

- sal. Peder Ibsen, 6

- Svend Poulsens, købmand, Vestergade 16) 13

- Stenhuggers(Nyportstræde 41) 13

Apelone, Niels Pedersens, Oksendrup, 26

Arendal, Norge, 1

Arendorf, Frederich von, 14

Arentsdatter, Anne, 4, 8, 17

- Karen, 8

- Maren, 17

- Margrethe, 8

Arentsen, Erik, 8

- Henrich, 8

Arvid Smed, Jersie, 17

Avedøre, 17

Assens, 25

Bartes, Hans von, 2

Bate(Beate)Catrine, g.m.borgmester Hans Christensen(Brogade 19), 5.9.23

Bartholomæus Maler, 26

Bech, Anne, Hellestrupgaard, 10, 12

- Susanne, 10

Begravelsen(Kgl. i Roskilde Dom.) 10

Begravelsessteder i kirken, 10, 11, 21

Berendtsen, Berendt, 12

- Jørgen, apoteker, 17

Bendtsen, Oluf, tidl. præst i Køge, 27

Bernt Handskamager, 17, ff.

Berthelsen, Knud, købmand, 22

Bertram, Ditlev, borgmester, 13, 11

Beyer, Hans Hansen, 3

Bidstrup, Bjæverskov Herred, 4

Bille, Karen,

Billes, Oluf vænge, 13

Billesborg, 8

Bjerget, 6

Bjærverskov, 1, 16

Blegdammen, 10, 19

Boeld. sal. Hans Hammer, 27

- Peder Sørensens, 11, 14

Bohn, Peiter von, snedker, 1

Borgergaarden", 28

Borchendinch, Gert, kræmmer, 1.2.14 -(gift med Maren, 14,

Bortig, Jacob, handelsm. 21, 22 (nu forvalter på Dragsholm slot), 22

Brandmester, 27

Brandskat, 27

Bremmerfør, 28

Bremmers, Cathrine, 19,
 Bremmer, Johannes, hofprædikant, 19
 - Jørgen, tolder, 26,
 Brems, Hans Rasmussen, 29
 - Rasmus Nielsen, toldskriver, 29
 Brochmandsdatter-datter, Helle Pedersdatter, 1, 29
 Brochmand, Enevold Rasmussen, borgmester i Køge, 1. 29
 Brogade, 1. 5. 10. 17. 23. 25. 27
 Brogade 9), 1
 - 17 b) 17, 25
 - 19) 5, 23, 25
 - 23 a) 5
 Broport, 8, 16, 19
 Bryllupper, 15, 23
 Brønderup, Jens foged på Vallø, 15
 Brøndevinspande, 31
 Brønshøj, 30
 Buch, Hans, 6
 - Tord, 6
 Byens lyng, 15
 - regnskaber, 19
 "Bøie ", 20 (bønderne kom fra Bøie).
 Børgesen, Anders, 15
 - Jon(Jørn), 3, 7,
 - Mathias, 15
 Børnehustavlen (gik med) 26
 Baareboes Jernværk, Arendal, 1.

Carlsen, Børge, 6
 Caspersen, Casper Eggers, 31
 - Christen Schøller, borgm. 16, 21,
 Catrine, Adam Tappert, kobbersmeds, 19
 - Henning Jacobsen, gæstgivers, 21, 24
 Christensdatter, Anne, 4
 - Karen, Terslev, 14
 - Maren, 1
 Christensen, Anders Reisen, skrædder, 13, 20
 - Christen, 4
 - Christen, væver, 4
 - Hans, borgmester (Brogade 19) 5, 6, 9, 13, 23
 - Hermand, Ringsted, 8
 - Jost, 10
 - Lars, "Pigesehus", Jylland, 4

Christensen, Laurits, borgm. i Holbæk, 5.9.23

- Mads, 8
- Niels Skyvholm, 2) Niels Quandrup, 22,
- Peder, kapellan
- Peder, skinder, 28
- Peder (Vestergade), 19, 31
- Rasmus, Schøller, borgm., 21, 22
- Thomas, Skrædder, 28

Christiansdatter, Kristina, 2

Christianshavn, 29

Christophersen, Hans, 6

Clausdatter, Anne, 2, 22

- Margrethe, 6

Clausen, Erik, St. Taarnby, 14

- Frants, 8
- Hermand, 1

Clemmesdatter, Bodil, 22, gift med Niels Christensen Quandrup, 22

Clemmestrup, 19

"Commishore", 11

Cortsen, Johan, bager, 14

- Johan Richter, ridefoged på Hellestrupgaard, 10

Dalby præstegård, 11

Danskes, David, 7

- Søren, 4

Davidsen, Alexis, hattemager, 22

- Thomas, slagter, 27

Drabet ved Navrbjærg, 16, 17, 18

Dragsholm, 21

Dreyer, Mouritz, handelsmand, Torvet 9,) 1, 11, 12, 15, 19, 20, 25, 31

- Torben, 19, 20, 31

Ebbesen, Hans, bager, 4

Eggersdatter, Lisbeth, 23

Eggers, Casper, borgm. (Brogade 19) 12, 14, 17, 21, 23, 24, 25, 27, 31

- Casper, "Vicitors", kontrollør, 22
- Casper Caspersen, 31

Eggertsen, Bent, Holbæk, 23, 31

- Diderich, 14
- Gert, Holbæk, 21
- Henrich, 14
- Hermand, borgm. i Holbæk, 14, 23, 31
- Johan, 14
- Jørgen, 14, 31

Egholm,14

Egvad, sogn,4

Ejlersen, Henrich, Gørslev,15

Elling,Albert Jacobsen, 31

- Jacob Albertsen, 31

Else, sal.hr. Stephen. Dalby, 11

Enderslev,10

England, 15

Eriksdatter, Anne,11

Eriksen Strange, 27

Ermiche, Johannes Falck, 6

Fadebur, kgl.Majestæts, 31

Falck, Jens Nielsen, handelsmand,Brogade 17) 25,29

- Johannes, 6

Farendløse, Ringsted herred,9

Faxe, Hans, bager,26

Fejden mellem Holland og England,15

Fendediget,14

Festersen, Laurits, skomager, 3

Fiskeparker, 15

Forsum, Egvad sogn, 4

" Fortuna", skude,15

Foverup, Slogs herred, 3

Frandsdatter, Margrethe Hammer, 1

Frandsen, Morten, 1) ~~Egved~~

- Peter Hammer, 1

Fredericia, 15,31

Frederiksborg(Hillerød),12

Frederiksen, Hans, hestemøller,8

Frederikssund,14

Frigas, Johan, kræmmer, Lybæk,24

Frigast,Jacob,tidl. i Køge, nu forpagter af " Hørsholm"22

Fyn, 27

Fængselskældereren, 13,16)Færgesteder: Forordn.om , 21:

Først, Jochum, København, 31

Korsør-Nyborg
Kallundborg - Aarhus.

Gabrielsdatter, Karen, Norge, 25

Gabrielsen, Christian, Næstved

- Frederik, 11 (tjener hos Mouritz Dreyer, 1)
- Hans, født i Køge, nu i Norge, 29
- Torben, 31

Gammelkøge, 4, 13, 15, 17, 19

Gjessingholm birk, 12

Gjorslev, 11, 15

Glim, sogn, 1

Gottorp, 2

Gregersen, Jens, grdm. Klemmestrup, 19

Griffenfeld, Peder, 15

Grønbeck, Hans Jørgensen, Bjæverskov, 1

Guldstykke, pantsat, 12

Gunderup, 1, 9

Gørslev, 15.

Haderslev, 21, 26

Hald, Nr. herred, 12

Hald, Sdr. - 12) Halden, Norge, 12, 25, 27

Hansdatter, Bodil, 28

- Drude, 5, 9, 23
- Karen, 28
- Magdalene, 5
- Maren, 3 (1654)
- Margrethe, 17
- Sara, 5, 14, 24

Hammer, Hans, 27 Halden, Norge

- Margrethe Frantsdatter, 1
- Peter Frandsen, 1
- Peter Frandsen, sognepræst, Borup-Glim sogne
- Frants Henriksen, 1

Hansen, Carl, Kræmmer, 3 (1654)

- Hans, Beyer, 3
- Hans, Ravn, 1, 2, 12
- Hans, skrædder, 9
- Jacob, 26 (Jacob, Gl. Køge, 13
- Jens, 26 (Jens, klokke 14
- Jens, Riber, handelsmand, 5, 9, 11, 14, 15, 17, 18, 23, 24
- Johan (Brogade) 26
- Jørgen, 3

Hansen, Lars, 4

- Mathias, lædertouger, 7
- Niels, 7, 9
- Oluf, 9
- Oluf, St. Taarnby, 12
- Oluf, Torslundelille, 25
- Peder, 4, 8, 26
- Peder, kirkeværg, 28
- Poul, garver, 20
- Rasmus, Ravn, 12
- Rasmus, Lestrup, 9
- Simon, 1
- Søren, student, 6

Hansis. Mester, 8

Hardesen, Christian, klokker, Jersie, 17

Harpke, Pantal, murermeister, 7

Hartvig, Lisbeth, frue, Vallø, 12

Havnefoged, 31

Hays, de la, kaptajn, 28

Hellested, 20, 30,

Hellestrupgaard, 10, 12

Helsingborg, 9, 29

Helsingør, 12, 27

Helmers, Erich, handelsmand, 26, 27

- Hans, 9

Helt, Jørgen, tolder, 19, 22

Hennings, Karen, 2

Henningsen, Jacob, 7

- Laurits, 3

Henriksen, Frants Hammer, Brogade 9, nu Vordingborg færgegård, 1

Herfølge, 2, 3, 6,

Herlufmagle, 2

Hermansdatter, Cathrine, 11

- Else, 14, 15

Heste- og seletøj, 27

Hillerød, 12

Hjort, Rasmus Lauritsen, 11

Hjulby, 2

Holbæk, Christen Pedersen, 28) Holbæk, 5, 9, 15, 21, 23, 24, 28, 29, 31

Hollden, Norge, 12, 25, 27 (rettet til Halden)

Holgersen, Hans, 28

Holland, 15

Hollænder, Iver Iversen, 9

Holst, Hans Hansen, 10

- Hans Pedersen, 1
- Hansdatter, Maren, 10
- Hansen, Niels, 10
- Hansen, Peder, 10
- Søren, 28

Holsten, 10, 26

Holtug, Hans Lauritsen, 11, 14, 26, 31

Holtug, Jacob Jensen, 23, 24

Horne herred, 4

Houchen, Jørgen, kræmmer, Nørregade 10), 12

Housted (Havsted) 3

Houstrup, Henne sogn, 8

Hove kirkeby, 2

Huder og bark, forbud mod køb, 8

Humle og hø, prisen i 1661, 25 (hørfør og hakkel, ^{/se} 25)

Højelse, 10, 19, 28

Hørsholm, 21, 22

Haarlev Anders Jensen, 26, 31

- Oluf Jensen, grovsmed, 15

Haarlev, 2.

Ibsdatter, Karen 2

Ibsen, Christen, 13

- Hans, 6
- Jens, 6
- Lars, 4
- Mogens, tolder, Frederikssund, 14
- Niels, Højelse, 28
- Niels, St.Heddinge, 4
- Oluf, Svansbjerg, 19
- Peder, 6

Indkvartering, 21

Irgens, Jochum, Gjorslev, 15

Isaksdatter, Birgitte, 22

- Karen, 22

Iversdatter, Inger, 1, sal. Søren Joensen (Jensen) Nørrestræde.

Iversen, Hans, latinsk skolemester, 8, 27

- Iver, Hollænder (gartner), 9, 27
- Johan, skrædder, 28

Jacob Grøvsmed, 2

- Knapmager "Skovhuset" på Gl.Køges område, 17
- Knivsmed, 7, 30
- Simmelbager, 2

Jacobsdatter, Alhed, 2

- Anne, 3, 9 (Cathrine Jacobsdatter, 17)
- Mette, 3, 9

Jacobsen, Albert Elling, 31

- Claus, bogbinder, 3, 26
- Gabriel, toldforpagter, 11, 25, 29
- Hans, 10
- Hans, kandestøber, 16, 28, 31
- Henning, gæstgiver (Nørregade 22), 11, 12, 21, 24, 29
- Jacob, 28
- Jens, student, 10

Jejsing, Slogs herred, 3

Jensdatter, Abigael Riber, 23

- Anne Ambrosiusis, 13
- Frochen, 3
- Gertrud, 1
- Ingeborg, 7
- Johanne, 27
- Karen, 10
- Kirsten, 7

Jensdatter, Kirsten, Hove, 2

- Lisbeth Riber, 11

- Maren, 7

- Mette

Jens Glarmester, 9

- Hyrde, 7

Jensen, Anders Haarlev, 26, 31

- Hans, 27

- Hans, Norge, 2

- Jens, skinder, 1

- Jens, 27

- Jacob Holtug, 23, 24

- Johan, 19

- Lars, Varpelev, 18

- Laurs, 31

- Laurits, 9

- Niels, 7

- Oluf Haarlev, 15

- Peder, rådmand, Holbæk

Jeppesdatter, Else, 14

Jersie, 17

Jespersdatter, Maren, 6

- Matte, 4

- Sidse, 4

Jesper Klokke, 12

- Skrædder, 6

Jespersen, Christen, 4

- Hans, er nu i Stockholm, 28

Joachim Saltebødker, 4

Joensen, Bastian (døbt i Roskilde 1635), 1

Johanne, Iver, Iversen, 27

Johansdatter, Johanne, 3, 30

Johansen, Hans Bartskeer, 12

- Jens, 28

Jostesen, Christen Bloch, 10

Juel, Jens, 20

Juellinge, 20

Jylland, 22

Jørgen Apoteker (Berendsen), 6, 17,

- Kornmåler, 28

Jørgen Drager, 26
 Jørgensdatter, Anne, 8,9,12
 - Drude, 26
 - Else, 9
 - Karen, 6
 - Maren, 8,26
 - Sidse, 9
 Jørgensen, Anders, 9
 - Broder, 13
 - Hans, væver,
 - Henrik, kældersvend i rådhuskælderen, 26
 - Henrik, 17, (Svoger til Jens Nielsen Falck)
 - Jens, Lildholdt, Holsten, 26
 - Jesper Smed, klokker, 29
 - Jørgen Lybsk, 6
 - Knud, 22
 - Mathias, 26
 - Peder, 22
Kalkhuset (i kirken, 29)
 Kallundborg, 8
 Karen, Momme Tommesen, Nærum, 25
 Karise, 6
 Karisegaard, 7
 Karrebæk sogn, 2
 Katterberg, Johan, rådmand(Torvet 3) , 12,25,27
 - Johan("den unge", 19
 - Nicolai, 14
 - Peter, organist, gæstgiver, 22,
 Kighuller(lysåbninger), 14
 Kjer herred, Holsten, 4
 Knud Blegmand, 13
 Knudsdatter, Kirsten, 6
 Knudsen, Jørgen, skomager, 9,26
 Kobber og tin, 23.

Kock, Arent, Henriksen, 8,11
 - Jacob, 4
 - Peder Nielsen, Egvad sogn, 4
 Kohl, Johan, handelsm., 5,11
 "Kongens Tyv", 19
 Konsumtion, 28
 Kornpriser, (1659) 14
 Kornvarer, 12, 17, 24
 Korsør, 21 (Forordning om færgested: Korsør-Nyborg)
 Kraff, Mouritz, 25
 Kriutz, Cathrine, 6
 Kraus, Hilleborg, 11
 "Kuttenflicher", 10
 Køge kro, 17
 Køningsberg -hvede, hø, 25 (Køningsberg)

Lachmann, Lyder, tolder, 29
 Lam, 24
 Lassman, Christopher, sekretær, 14
 Laurids Bødker, 6
 Lauritsen, Christen, 26) Lauritsen, Frants, 14
 - Hans Holtug, 31
 - Hans, Martinique, Vestindien, 28
 - Jacob, knivsmed, 27, 30
 - Jacob, nu bosat i Hellested, 30
 Lauersen, Peder, 2
 Lejren i Brønshøj, 11, 30
 Lestrup, Roholte sogn, 9
 Lidemark, 6
 Lildholdt, Holsten, 27
 Lind, Willum (Torvet 11), handelsmand, 31
 Lindenov, Christopher, 21
 Lisbeth, Hans Buchs, 6
 Lisbeth, Hans Jørgensens, væver, 7
 Lisbeth, Smed, 7
 Lybsk, Jørgen, 6
 - Jørgen Jørgensen, 6
 Lydersen, Frands, 26
 - Willum, Kbhvn. 26

Lynge, Alsted herred, 2,7

Reg. IV. 13.

Lynge, Jacob Pedersen, sognepræst, 2

Lyre, Christian, barbersvend, 13

- Henrich, bartskeerer, 13,18

Løvenhoff, Karl, greve, 24

Madsen, Chr. Tausan, sognepræst, Køge, 12,22

Madsen, Torben, g.m. Lisbeth Riber, 24) Madsen, Sejr, Jersie, 18

Magdalene, vinhandler Peter Motzfelds datter, 15

Magleby, 22 (Stevns)

Marcus Skomager, 27

Maren Blegkvinde, 13

- Søren Holstis, 28

Margrethe, Lars Christensens, 2

Mariager, 6

Maribo, 6

Masken, Bartel, 2

Mask(March), Arent van der, handelsm. (Marsk), 13,27

Martinique, Vestindien, 28

Mathiesen, Bent, 30

- Thomas, 28

Mette, sal. Hans Helmers, 9

Mester Oluf(tidl.præst i Køge), nu præst i(Sverige, 27) Skaane,

Michelsdatter, Ludze, 11

- Margrethe, 7

Michelsen, Jesper, 28

Mogensen, Niels, Højelse, 1

- Niels, 9

- Niels, ridefoged, Juellinge

Mommesen, Anders, 17,25

- Tommes, 17,25

Mohr, Claus, handelsmand, Torvet 21), 21

Mortensen, Benjamin, tjener, Juellinge, 20

- Hans, Taagerødgaard(Nylellinge), 23

- Henrik, smed, 7

Motzfeld, Peter, vinhandler i Kbhvn. 15

Møllehøj(Svend Poulsens) 10

Navrbjerg, 17

Nielsdatter, Else, afg. slagter Peder Rasmussens , 2

- Johanne

- Karen, 3

Nielsdatter, Maren, Bidstrup, 4

- Maren, Malmø

Niels Vordingborg, 19, 20, 27

Nielsen, Adser, 3, 4,

- Anders, præst i Vigersted, 7

- Anders, Herlufmagle, 2

- Christen, 26

- Claus, 8, 9,

- Enevold, sognepræst, 1

- Hans, 4, 26

- Jens, 3, 4,

- Jens, Falck, handelsm. (Brogade 17), 17, 25

- Jens, Højelse, 10

- Kiold, Strøby, 2

- Laurs, oldermand for vogmandslauget, 29

- Niels, Aborre, Gamtofte sogn, 25

- Niels, 18

- Poul Trane, handelsmand, 4, 26, 28

- Søren, hr. Køge

- Thomas, Kbhvn. 31

Nyborg, 2, 21

Nyllellingegaard, 23

Nyportstræde, 8, 23

Nørregade, 2, 7, 11, 12, 22, 29

Nørre Hald herred, 12

Nørreport, 10, 22

Oder, Hans, Søholm, 17

Oksendrup, Fyn, 27

Oldensvin, 13

Olsen, Jens, drager, 3

- Jørgen, 7

- Mogens Svenske, 6

- Peder, kræmmer, 26

Oluf Billes vænge, 13

Olufsdatter, Anne, 7

- Birgitte, 7

Oluf Kobbersmed, 20

Ons herred, Skaane, 4

Overfald, voldeligt, 19, 20, 21.

Paisen, Anders, 4

- Claus, Flensborg, skomager, 4
- Hans, skomager, 4
- Lorentz, Kbhvn., 7
- Peder, 4

Paprotschy, Bartholomeus, maler, 1

- Bastian, 1, 26,
- Hans, 26
- Regina, 26

Peder Bødker, 27, 29

Peder Hugger, 14

Pedersborg præstegård, 4

Pedersdatter, Bodil, 42

- Eline, 8
- Gundel, 4
- Helle, 1, 29
- Maren, 2) Merte Pedersdatter, 11 (født i Køge)

Pedersen, Anders, Bagger, 1

- Christen, Holbæk, kældersvend, 28) Christen prokurator, Holbæk, 5
- Elias Sommer, 11
- Frants, Svansbjerg, 14
- Hans, 8
- Hans Holst, 1
- Jacob Lyng, sognepræst i Karrebæk, 2
- Jens Tikøb, herredsfoged, Bjærverskov herred, 16, 17, 18
- Laurits, byfoged, Holbæk, 5
- Niels, Oksendrup, 26
- Oluf, kobbersmed, 20) Pedersen, Søren, 11

Platz, Hans, handelsmand, 19, 26, 28 (Brogade)

- Jacob, 19 (broder til Hans Platz)

Pigsehus ", Jylland, 4

Post, Pedersdatter, Cathrine, 29

Potkammer, generaladjutant, 21

Poul Garver, 20

Poulsen, Arvid, 13

Jørgen, Strøby, 18 (Poulsen)

Poulsen, Svend, købmand, Vestergade 16) 13

Rabes, oberst, regiment, 21

Ravn, Hans Hansen, 2,12

- Niels, 4

"Ravnsborg", 30

Rasmusdatter, Anne, Vindbyholt kro, 29

- Johanne, 4) Karen, g.m. Hans Hansen Ravn, 12

Rasmussen, Enevold, Brochmand, borgm. 1

24/2 1661.

- Hans Brems, 29) Rasmussen, Jep, tidl fogedsvend , 6

- Niels, 9

- Peder, slagter, 2 (enken: Else Nielsdatter)

Reerslev, 25

Reisen, Anders Christensen, skrædder, Brogade) 13,20

Rhinskvin, 15

Riber, Abigael Jensdatter, 23

- Cathrine - 24

- Lisbeth - 11

- Hans, Slagelse, 15

- Jens Hansen, Brogade 23), 5,9,11,15,23,24

- Johannes, 23

Rich, Claus, 6

Richter, Cort, 7

Ringsbjerg, 10

Ringsted, 8, 9

Rosenkrantz, Oluf, 14

Roskilde, 10

Rostock, 31

Rudholt(Billesborg), 1,8

Rundeby, 6

Rytteri, Otto Skeels, 19

Røget kød (leveret på Blegdammen), 10

Rådhuskælderen, 16

Sack, Johan, gæstgiver, Vindbyholt gæstegård, 29

Sager, Philip, 12

Salvegardebrevet, løn, 10, 27

Sander, Cornelius, Helsingborg, 9

Sandersen, Oluf, rådmænd, 3, 2, 8, 30

Scharpf, Claus, 4

Schmertz, Berendt, organist, 12

Schøller, Christen Caspersen, borgm. 6, 21

- Rasmus Christensen, borgm., 14,15,21

Silkeborg, Christen, 2

Sivertsen, Lyder, handelsmand, 16
 Skeel, Christen, lensmand, 1,9,12
 Skibsrøm, opstillet på Blegdammen, 19
 Skiffbye(Skibby,Skisbye),2
 Skjold, Hans, Aggerup, 8,17
 Skovhuset"(under Gl.Køgegård), 17
 Skældsord(Udtalelse om borgmesteren) 16
 Skaane, 4
 Slagelse, 15
 Slange, Jens, 18
 Slogs herred, 3
 Smed Jesper Jørgensen, klokker, 29
 Smeds, Lisbeth, 7
 Sommer, Elias Pedersen, 11
 - Peder Lauritsen, dansk skoleholder, 11
 Sophie, Augusta, Wellow, 12
 - Hans Thorsmede, Gottorp, 2
 Sorø, 2
 Steensen, Sivert, Hellestrupgaard, 10,12
 Stephen, hr. 11
 Stephensen, Laurits, 11
 - Mads, Hellested, 20
 Stevns(herredsting,20,22
 Store-Heddinge, 4
 Store Taarnby, 12,14
 "Strakskøgehuset",22
 Struckmandsdatter, Sidsel Antonie,27
 Struckmand, Johan Antonie, 27
 Strøby, 18
 Staal(Stahl) svensk kommandant,27
 Svansbjerg, 19) Svabe, Beate, 30
 - Jacob, 30
 Svendsen, Arved, 1,29
 - Christen, 12
 - David,1
 - Oluf,1,4,10
 - Poul, købmand , Vestergade 16)10
 Sverige, 6
 Svenskekrigen,10,11,14,15,24,25,27,28

Svenske, Mogens Olsen, 6
 Svenske regimenter på Blegdammen, 10
 Sønder Hald herred, 12
 Søholm, 17
 Søren, hr.(Nielsen) 6
 Søren Snedker, 27
 Sørensdatter, Else, 12
 Sørensen, Hans, 16 (Udtalte om borgmesteren: " thi han er en Skælm")
 - Jacob, student, 3
 - Jens, 6
 - Peder, 2,8,11,14
Tagmose Bro, 3
 Terslev, 14
 Terkelsbøl, Slogs herred, 3
 Tausan, Christian Madsen, sognepræst, Køge, 2,22
 Thorsmede, Hans, Gottorp, 2) Tiechmeyer, Jost, præst i Klosterkirken, 30
 - Sophie, - 2
 Thim, Morten, væver, 9) Thim, Reinhold, maler, 30) Thim, Hans Johan, 30
 Thomas Vognmand, 10) Teichmejer, Justius, tysk præst i Klosterkirken, 30.
 Tidemandsdatter, Karen, 11
 Tikøb, Jens Pedersen, herredsfoged, 16,17,18
 Tilflyttere(stævne for at søge borgerskab), 12) Thim, Reinholdt, 24
 Tommesen(Thomsen) Christen, Nordbagge, 4,12
 - Mathias Skrædder, handelsm.(Vestergade), 28
 - Niels, grovsmed, 2
 - Niels Lynge, 2,7
 - Niels, Torøje, 8
 Trane, Poul Nielsen, 4,26,28
 "Trolldholm", Skaane, 6
 Tryggevelde (mølle,10)(ting 8)
 Tybjerg, 31
 Tysk, af tysk herkomst, 29
 Tyverier, 13,19
Vallø 1,12
 Vandfuld herred, 2
 Varpelev, 18
 Wellow, August, tolder, 2,15,28
 - Jørgen, 12

Vestergade, 10,12,13,19,31

Vestindien(en borger var flyttet til Martinique) ,28

Vigersted. 7

Vindbyholt gæstegård,Roholte sogn,29

Vognlejepenge, opkrævet efter udeblivelse, 31

Vognmandslauget,29

Vordingborg, Niels, 19,20,27

Vordingbø Færgegaard,1

Worm, Ole, 15

Zeitler, Adrian, guldsmed, 10

- Hans Adriansen, 10

Øl eller anden drik(forbud mod at medtage ved henrettelser),8

Ølby, 13,20

Ørslev, 2

Aarselle, Jens Friis, 4

Aashøjvejen,13

E.S. Da der ikke ud for flere kendte køgensere er anført adresser,
må disse søges i reg. III eller øvrige tilsendte registre.

Tingbog 1654 -56

- 20/2 1654 (2) Hans Pedersen Holst, tjener for Dorette, Hieronimus i Kbhvn. kræver Laurits Knudsen i Køge.
- (3) Siges at Bastian Joensen var døbt i Roskilde 22. juli 1635 af sognepræsten Enevold Nielsen.
- 27/2 - (7) Hans Jørgensen Grønbeck i Bjæverskov og Niels Mogens i Højelse, deres afkald.
- - (9) Siges at Gert Borchendings hustrus moder var Inger Iversdatter, sal. Søren Joensen (Jensen) møller i Nørrestræde.
- - (8) Gert Borchending kræves af velb. Christen Skeel for 22 tdr. 7/8 skp. nødder leveret fra Vallø, Rudholt og Gunderup til et beløb af 33 dl. 6 sk.
- 3/4 - (25) Oplyses at Arved Svendsen, Oluf Svendsen og afg. David Svendsen var brødre. Arvesag.
- - (26,37) Vedr- snedker Peiter von Bohn og hustru i 2. ægteskab, Gertrud Jensdatter, at der ikke var skiftet efter dem, (52) men forelå nogle registreringer. Arvesag.
- 17/4 - (31) Oplyses at Helle Pedersdatter, Enevold Rasmussen Brochmands datter-datter var datter af rådmand Peder Jensen i Holbæk.
- - (35) At Morten Frandsen, forhenboger i Køge nu var forvalter over Baareboes jernværk i Arendal i Norge.
- - (36) At Jens Jensen Skinders hustru i Køge, Maren Christensdatters morfader var sal. Niels Christensen Knivsmed (Nørregade)
- - (39) Maleren Bartholomæus Paprotsky lod ved sin søn Bastian Paprotsky meddele, at han på sin hustrus vegne såvel på den sal. kvindes faders søstersøn, Simon Hansen borger i Kbhvn. hans vegne, at de intet gods arv og gæld vil have at befatte.
- 1/5 - (42) At Gabriel Jacobsens søn, Frederik Gabrielsen var tjener for Mourits Dreyer
- (44) Anders Pedersen Bagger køber Hans Nielsens vejrmølle.
- (45) Et skøde i tingbogen viser 9/11 1646 (17), Frands Henriksens Hammers to børn, Peter Frantsen Hammer og Margrethe Frandtsen Hammer skødede gården Brogade 9 til Hermand Clausen.
- (45) Hører man igen om gården, der strakte sig ned til volden og med en have derpå ned til åen. I denne sag omtales sognepræsten Peder Hammer til Rorup-Glim sogne og Frandts Henriksen Hammer fra Vordingborg færgesø og dennes søn, Peter Frandtsen Hammer. Se også rådstueprotokollen 30/11 1652 (127).

Tingbogen

- 1654 22/5 Omtales borger i Køge Bartel Masken.
- 26/6 Alhed, Hans von Bartes stævnes for 47 dl., 2 mark.
- 10/7 Mette, sal. Hans Jensen i Norge kræver Gert Borchending for 273 sletdl. ifølge håndskrift, dat. 1650.
- 10/7 (65) ¹⁾ Niels Tommesen, grovsmed, Køge fremlægger på rådstuen et købsbrev, hvorefter fremgik, at Niels Tommesen boende i Lynge, Alsted herred på Sorø gods 14. juni 1653 havde solgt en gård i Køge, som hans sal. moder, Maren sal. Jacob Grovsmed tilhørte liggende på østre side i Nørregade.
- 7/8 I en sag mellem Gert Borchending og Hans Hansen Ravn oplyses, at dervar gjort arrest på den arv i Holsten efter afg. Hans Thorsmede, dat. Gotthorp 21. aug. 1651. Gert Borchending havde betalt Jacob Simmelbager for at rejse til Holsten på Aug. Wellows søn vegne, 6 ½ mark. Christen Silkeborg havde også været i Holsten og blev betalt 8 dl. 3 mark. (Se fodnote).
- (74) Søren Andersen, boende i "Skiffbye" (Skibby, Skisby) gør krav på et pantebrev, dat. 5/8 1647 på en gård i Brogade, som hans hustrus moder, sal. Hr. Søren til ham er skyldig er, dat. 1654 31/3. Gården var nabogård til apotekerens gård vesten i Brogade.
- 11/9 Bodil Pedersdatter, der tjente i Køge vidnede med oprakte fingre, at Maren Pedersdatter, der for kort tid siden døde i Køge (enke efter Peder Sørensen, død 1645) hos margrethe. Lars Christensen "er barnefødt i Hjulby ved Nyborg på Fyn, og var datter af Peder Laursen og Karen Ibsdatter. Samme forældre havde tre døtre: Kirsten, død i Herfølge uden arv, Anne, gift med Anders Nielsen i Haarlev. Den 3. Lisbeth Pedersdatter døde også hos Margrethe, Lars Christensen.
- 25/9 Bevidnes at Alhed Jacobsdatters sal. fader-moder var Karen, Hennings. (82).
- 25/9 Arvesag: Jacob Pedersen Lynge, sognepræst i Karrebæk giver Niels Christensen Skyvholm fuldmagt til at møde som arvebe-rettiget på Karrebæk-præstens vegne for hans hustru, Kirstina Christiansdatter efter hendes sal. moder, Anne Clausdatter, som han fordrede Mester Christian Madsen Tausan, præst i Køge for.
- 2/10
- 9/10 Bevidnes at Niels Andersen og Kirsten Jensdatter, som boede i Hove kirkeby, (Vandfuld Herred, Ringkøbing Amt) har endnu følgende ægtebørn levende: Tingsvinde beskrevet:
- (84) Christen Nielsen i vrslev
 Anders - i Herlufmagle
 Kiold - i Strøby
 Maren Nielsdatter, tjenende i Malmø
 Johanne - tjenende i Køge
 Else - , som havde afg. slagter Peder Rasmussen til ægte.
- (81) Oplyses at af den arv, som Aug. Wellows børn skulle tilkomme, og som var 500 dl. efter afg. Hans Thorsmede og hustru, Sophie Thorsmede, dat. Gotthorp 14. ? 1649, var der intet tilbage på grund af den gæld ægteparret efterlod sig.
- Fodnote:

1) Rettelse: læs Tommas Svendsen

2) Hans Hansen Ravn viet 24/2 1661 til Karen Rasmusdatter.

- 1654 9/10 Afkald fra Claus Jacobsen Bogbinder, der var formynder ang. arven vedr. Espen Bjørnsen pottemager og hustru, Frochen Jensdatters arv efter hendes sal. fader, Jens Nielsen, og sal. faster, Maren Hansdatter, sal. Niels Andersen i Kirkestræde, og nok efterhendes sal. moder, Maren Jacobsdatter, sal. Laurs Festersen, Skomager
- (85)
- 13/11 Da Carl Hansen Kræmmer døde i oktober 1654 mødte en prokurator op i bytinget med et tingsvinde fremsat ved Slogs herredsting 5. novebr. af afdødes broder, Hans Hansen boende i (Schanch), Slogsherred, der frabad sig arv og gæld både på egne vegne og på sin moders, Sidsel, Hans Carlsens, boende i i Housted (Havsted) samt på sine brødres og svogres vegne, alle boende i Slogs herred henholdsvis i Jejsing, Foverup og Terkelsbøl.
- 27/11 Jørgen Hansen, født i Køge, nu boende i Roskilde, kræver af handelsmand Claus Henrichsen, Køge for 2 stolestader, som hans sal. fader. Hans Lauritsen, fordum borger i Køge var tilhørende. (96).
- - (99) Afkald. Adser Nielsen, født i Køge, hans afkald til Peder Hansen, gift med Adseres søster, nu sal. Karen Nielsdatter.
- (102) Oluf Sandersen, der var formynder på sin datter-datters Johanne Johansdatters vegne, opbyder på hendes vegne en del indbo, der var udlagt på Alslevgård af hendes stedfader, Bernt Mathiesen.
- 18/12 Oplyses om Peder Rasmussen slagters og sal. Else Nielsdatters arv og gæld. At de havde fået salte fisk fra stranden og træ fra skoven. Jens Olsen Drager havde været med til at skære en lille bøg, der stod på hin side "Tagmose Bro", 10- 12 læs. (På hin side= på den anden side)
- 1655 8/1 Fremgår at Hans Hansen Beyer nu var formynder for sin moderdatters børn: Mette og Anne Jacobsdatter (109).
- 15/1 Lader Bernt Mathiesen på Alslevgård sin sal. hustrus gård i Brogade, som Momme Tommesen ibor, vurdere. (110).
- 18/6 Laurits Henningsen tog student Jacob Sørensen i hånd, barnefødt i Herfølge, og skøder hus og jord samt stolestader til ham. Samme dag solgte studenten nævnte hus og jord til Jon Børgesen. 174.

Tingbogen

- 1655 2/4 siges, at Oluf Svendsens hustrus mødrendearv efter (Anne Arentsdatter) Arents Kock var sikret for 560 dl. lmark. (149).
- 2/4 mødte Jens Nielsen, Køge på sin faders, Niels Ibsen i Store - Heddinge, hans vegne med vidner, som bekræftede, at de kendte Aarselle, Jens Friis forældre som boede i Gl. Køge, og at de havde 3 børn: Aarselle, Jens Friis, Niels Ibsen, søn nu boede i Store-Heddinge, og Lars Ibsen, som druknede for mange år siden (149).
 - 2/4 At Hans Ebbesens Bagers søn var, Peder Hansens morbroder var sal. Niels Ravn, hvis søter var Hans Ebbesens afg. hustru, Gundel Pedersdatter, som døde 1644. (151). (162).
 - 9/4 Mads Rasmussen, boende i Ons herred i Skaane tog Niels Ravn i hånd her i Køge, fuldmægtig på Hans Nielsens vegne i Store-Heddinge, idet Hans Nielsen gav afkald på arven efter Mads Rasmussen og Johanne Rasmusdatter, der havde nævnte Hans Nielsen til ægte. (153).
 - 9/4 Peder Nielsen Kock, boende i Forsum i Egvad sogn, Nr. Horne herred, gav afkald på arven efter sin kones, Anne Christensdatters forældre, Christen Tommesen Nordbagge. (153).
 - 23/4 Agnete, sal. Jacob Kock kræves for husleje af hr. Peder Hansen i Pedersborg præstegård. (157).
 - 7/5 Claus Paisen Flensborg, skomager i Køge, mødte med vidner, (158) der bekræftede, at de kendte afg. sal. Hans Paisens skomagers søskende, som var Anders, Peder og Claus Paisen, og at de var barnefødt i (Lium) i Kjær herred i Holsten (162, 14/5).
 - (183) ^{taler} Om/Poul Nielsen Trane, der var værge for Anne, sal. Christen Christensen, arvingerne: Christen Jespersen, tjenende i Kbhvn., Christen Christensen, Væver, Lars Christensen i (Pigsehus) i Jylland samt Mette og Sidse Jespersdatter
 - 30/7 Peter og Henrich Clausens afkald til Joachim Saltebødker her i Køge efter deres fader, sal. Claus (Scharpf) (194)
 - 30/8 Lars Hansen, tjenende velb. Kay Lykke tog Oluf Kræmmers hånd og gav afkald for den arv, som Lars Hansen havde efter sine fader, sal. Hans Madsen og sal. Maren Nielsdatter, som boede og døde i Bidstrup i Bjærverskov herred. (196).
 - 25/6 Sag ang. Maren, Søren Danskes dødelige afgang (177, 181).
 - 25/6 Afkald. Adser Nielsen, født i Køge og søsterdatter, Inger Laursdatter . 176.

1655 7/5 mødte prokurator Christen Pedersen fra Holbæk ved Køge by - ting på samtlige arvingers vegne efter den i 1653 afdøde borg - mester i Holbæk, Laurits Christensen og afkrævede borgmester Hans Christensen rigtigt regnskab for hvilken arv hansdatter, Drude Hansdatter, Laurits Christens enke, blev tilkendt efter sin afdøde moder, Catrine Beate for 8 år siden.

- 28/5 blev nævnte sag genoptaget, og Hans Christensen henviste herunder til et missive, dat. Holbæk byting 12/2 1647, hvori Laurits Christensen bekræftede at have fået rigtigt regnskab og fuld erstatning vedrørende sin hustrus mødrendearv og samtidig kvitterer for 4897 dl. og 8 sk.

Årstallet 1647 var ikke uden betydning i sagen og viser sig også at være skelsættende for begge borgmestres vedkommende. Hans Christensen havde i 1645 mistet sin hustru i 2. ægteskab, Catrine Beate,³⁾⁾ der efterlod sig 2 børn, døtrene Sara og Drude Hansdatter. Drude var opkaldt efter faderens første hustru, Drude Hansdatter, som døde 1624 i borgmestergården Brogade 19.

Laurits Christensen havde mistet sin hustru, Magdalene Hans datter i 1646. Det var hans første ægteskab, og der var 6 børn deriblandt en datter, som var gift med byfogeden Laur. Pedersen i Holbæk.

Begge borgmestre var meget velhavende og ført stort hus, og det var måske derfor, at Hans Christensen¹⁾ havde valgt Laurits Christensen til sin kommende svigersøn, og som den ene brudgom ved dobbeltbrylluppet i Køge kirke 1. søndag efter Hellig Trekomger 1647 ved højmessén.

Den anden brudgom, Jens Hansen Riber,²⁾ som ægtede Sara Hansdatter, var lige så udvalgt med hensyn til sin formue og og slægt i Slagelse. Den følgende tingdag skødede Hans Christensen nabo - gården, Brogade 23 at til Jens Riber, der allerede på det tids - punkt var flyttet ind i gården, medens Laurits Christensen hjemførte sin hustru til gården i Holbæk.

1) Borgmester Hans Christensen blev 2/4 1657 begr. i kirken

2) Handelsmanden Jens Hansen Riber 28/4 1657 - i kirken.

Enken, Sara Hansdatter, ses viet i kirken 2. adv. 1660 til

Johan Kohl. Søsteren, Drude Hansdatter, var 3. adv. 1658 viet til Casper Eggers.

3) Catrine Beate (Bate) begr. 13/2 1645 ved Fonthuset "udenfor".

Tingbogen

1655 13/8 giver Johannes Falck afkald på arven efter sin kones forældre. Han var gift med Ermiche (197).

- 27/8 mødte studenten Jacob Sørensen på sin moders vegne, Maren, sal.Hr. Søren Nielsen her i Køge og tog Jørgen Apotekers hånd. (198).
- 27/8 Student Søren Hansen, født/Karise, sælger 2 boliger på Bjerget til borgm. Hans Christensen.
- - Omtales Hans Pedersen i Rundeby. (202).
- - Oplyses, at Maren Jespersdatter var datter af Jesper Skræder(203)
- (205) At Anne, sal.Peder Ibsen, som flyttede fra byen uden "Førlov" for 4-5 år siden og tog gods og formue med sig, nu er kommet til byen igen. Kræves nu for gæld, hun efterlod. I sagen tales om Iver Caspersen i Mariager. ?
- 24/9 Anne, sal. Jens Pedersen, tilforn boende i Valløby, nu tjenende Iver Caspersen, stævnes for gæld.208.
- 24/9 Stævnes Mogens Olsen Svenske i Køge på sal. hr. Bertel Jensens efterleverskes vegne i Lidemark ang. et pantebrev Jens Sørensen, født i Herfølge, gav hr. Bertel i 1653. 209.
- (213) Oplyses at sal. Niels Andersens hustrus, Marens, arvinger var:
1/10 Rasmus Pedersens hustru, Espen Bjørnsens pottemagers hustru, og Laurids Bødgers hustru.
- 29/10 Giver Hans Ibsen, født i Køge afkald efter sin fader, Jep Rasmussen , forrige fogedsvend her i Køge. 219.
- 29/10 Giver Hans Christophersen afkald efter sin faders moder afg. Kirsten Knudsdatter, som boede og døde her i Køge. 219.
- 12/11 Hans Buchs enke, Lisbeth, stævnes for den arv sal. Tord Buch var tilfalden efter sin fader af afg. Tord Buchs hustru, Karen Jørgensdatter ifølge håndskrift, dat.Maribo byting 6/4 1653. 222.
- 26/11 Børge Andersen og Børge Carlsen mødte ved tinge. Børge Carlsen tog Børge Andersens hånd og gav afkald for sin hustrus, Margrethe Clausdatters arvepart efter sin sal. fader, Claus Rich, som boede og døde her i Køge. 226.
- 10/12 Jørgen Jørgensen Lybsk afkald på sin arv efter sin sl. moder, Cathrine Kriutz, som havde Jørgen Lybsk(Lubsk) til ægte.
- 17/12 Mødte Poul Jørgensen, Jørgen Lybsk søn for retten, 230.
- (232) Sag ang. Jens Ibsen nu værende på Troldholm i Sverige.

Tingbogen

- 1656 4/2 Afkald fra Lisbeth Smeds(død her i Køge)arvinger:Henrik Mortensen Smed, Christen Hansen Murer-mester.244.
- - Hans Lydersen tog Mathias Hansen,Lædertouger i hånd og gav ham afkald fra den arv Hans Lydersens hustru,Margrethe Mich - elsdatter havde efter sin fader.246. Se også pag.275.
 - - Gav Niels Andersen i Kbhvn. og Rasmus Andersen i Køge afkald til formynderen Jørn Børgesen for den arv,de havde efter deres broder,HansAndersen,som boede og døde i Køge.
 - - Formynderen Børge Andersen fik afkald fra NielsJørgensen, født i Karisegård fra den arv, han havde efter sin fader, Jørgen Olsen ,som boede og døde her i Køge.246.
 - 11/2 Niels Tommesen, boende i Lyngø, Sorø len, skøder til Tommes Svendsen her i Køge, den gård, som hans sal. moder,Maren,sal. Jacob Knivsmed tilhørte i Nørregade. 248.
 - 18/2 Hans Jacobsen, født i Køge, tog sin morbroders,Niels Hansens hånd og gav afkald på arven efter sin fader, sal.Jacob Henningsen,som boede og døde her i Køge.250.
 - 3/3 Omtales Momme Tommesen i Køge, hvis slægt forbindes med
 - - Jacob Lauridsen Knivsmed, der havde været formynder for afg. Jens Hyrdes 3 døtre: Maren, Kirsten og Ingeborg Jensdatter(døtre), udbyder lidt boskab til salg.En anden formynder udbyder lidt boskab for sønnens,Niels Jensens vedk. (255).
 - 10/3 Hr. Anders Nielsen, præst i Vigersted mødte op på egne vegne og på hans faders søsters, Birgitte Olufsdatters ang. et krav på 77 slette daler, der var nellem ham og afg. David Danskes og (væver) og dennes hustru,sal. Anne Olufsdatter Køge. 258. I samme sag omtales Hans Jørgensen væver og Lisbeth, sal. Hans Jørgensen, Væver.259.
 - 24/3 Nævnes Karen, sal. Lorents Paisens i Kbhvn.
 - 14/4 Giver Hans Johansen Bartskeerer afkald på arven efter sin sal. fader og faders moder,Anne, sal. Cort Richters, til formynderen, Christen¹⁾ Lauritsen. 272.
 - 14/4 Pantel Harpke¹⁾, murermester i Landskrona sælger sin gård i Noseportstræde til Arild Andersen. 273.
- 1) Pantel Harpke arbejdede ofte med rådhusets reparation.

Tingbogen

- 1656 21/4 lod borgmester og råd i Køge for fulde fire ting lyse, at ingen af borgerskabet her i Køge "maa uddrage med øl eller anden Drik, naar Mønstring, eller naar nogen Fanger bliver henrettet, enten paa Trykkevælde Ting eller andetsteds, hvor sådan Forsamling sker, saafremt de ikke vilde miste alt, de haver med at føre og stande til Rette". 276.
- - Laurs Nielsen, borger i Kbhvn. (med fuldmagt) tog Hans Frederiksen Møller (hestemøller) i hånd og gav ham afkald på den arv Laurs Nielsens hustru, Anne Jørgensdatter, arveligt tilfaldt efter sine forældre, som Hans Frederiksen var formynder for. 279.
- (289) Fik sal. Arent Kocks børn og deres formyndere besked på at møde ang. arven og gården i Nyportstræde: Henrich Arentsen, Karen og Margrethe Arentsdøtre, samt Anne Arentsdatter og Erik Arentsen. Sagen fortsættes pag. 309. Arent Kock blev begr. 11/4 1646 i kirken.
- 2/6 Bekendtgjorde Borgmester og Råd, at ingen skomager, lædertouger eller garver måtte købe huder og bark "uden Broen eller i Skoven". 289.
- 23/6 stævner Hans Skjold (Aggerup) foged på Rudholt (Billesborg) pottemagerne i Køge for ler, de havde gravet på Rudholt Fang: Ramus Olsen, 1 dl. (en årlig sum)
Morten Baade, 2 -
Anders Nielsen, 1 dl.
Anders Madsen, 1 dl. Ingen mødte., men blev Datum, ut Supra tilfunden at betale. 299.
- 30/6 Mødte fulmægtig for Clemmen Larsen i Houstrup, Henne sogn i Jylland og Hermand Christensen borger i Ringsted og tog Niels Rasmussen i Køge på Maren Jørgensdatters vegne og gav afkald på arven efter Mads Christensen, som døde her i Køge. 296.
- 7/7 Mødte den latinske skolemester, Hans Iversen, med vidner, som havde været i Kallundborg og overværet vurderingen af Peder Hansens afg. hustrus indbo, hvis kobbertøj og tin efter skolemesteren mening var vurderet forkert. Peder Hansens afg. hustru var "Mester Hansis Moder".
- 14/7 Fremgår det, at afg. Claus Nielsens søn, Frants Clausen, nu havde Niels Tommesen i Torøje på Stevns som stedfader. 303.
- 21/7 Fremgår det, at afg. Peder Sørensens arvinger (21/7 1656) var Peder Christens hustru, Elene Pedersdatter og Hans Pedersen. (304).

1656 21/7 oplyses, at Ramus Hansen i Lestrup og Niels Hansen i Køge var brødre, og at de gav afkald til Niels Rasmussen i Køge på den arv, Rasmus Hansen havde på sin hustrus vegne efter Peder Lauritsen, dernu var formynder. 306.

- 28/7 kræver Hans Hansen Skrædder skædderløn for afg. Jacob Hansens døtre, nemlig Mette og Anne Jacobsdatter. Mette, sal. Hans Helmers skyldt 9 dl. 13 sk. 308.
- 28/7 Fremgår det Oluf Hansen, barnefødt i Farendløse, Ringsted herred nu boede i Køge og skødede d.d. 2 boliger til Niels Mogensen, Køge. 309.
- (312) Fremgår det Jørgen Knudsens (skomagers) børn var: Anders Jørgensen og Else, Anna og Sidse Jørgendøtre. Hans afkald til formynderne.
- 13/10 Sag om Iver Iversen Hollænder, der døde 1/5 i Køge, at han sidst boede i Køge og efterlod sig 3 små fader-og moderløse børn. Man spurgte fra Gunderup om ikke børne fra købstadens side skulle have en formynder, men det blev dem nægtet, da Iver Iversen ikke havde søgt borgerskab, men opgav at arbejde for Christen Skeel til Vallø, så det måtte påhvile godset.
- 13/10 Gav Morten Thim væver i Køge afkald på den arv hans hustru, Maren Nielsdatter, tilfaldt efter sine forældre, der boede og døde i Køge. 334.
- 13/10 mødte Cornelius Sander i Helsingborg, som havde ægtet Catrine Pedersdatter, og bad hendes formynder, Jens Glarmester, om at få udleveret de dokumenter og breve, som vedrørte hendes arvepart. Det blev ham nægtet, da han kun var gæst i byen. (337.)
- 29/8 mødte Niels Tommesen i Torøje på sin steddatter og stedsøns Niels Clausens vegne, samt på Margrethe sal. Laurits Jensens vegne, og viste at han havde sal. Claus Nielsens regnskabsbøger og Laurs Jensens skiftebrev. 322.
- 10/11 mødte Jens Hansen Riber, Køge befuldmægtiget på Drude, sal. Laurs Christensens vegne i Holbæk og Rasmus Christens vegne i Køge og tog borgm. Hans Christensen i hånden og gav ham afkald på den arv de kunne tilfalde efter sal. Catrine Beate. Eftersom Hans Christensen nu for samme arv havde givet dem rigtigt regnskab og fyldest betaling, "det være sig hvad navn, den haves ellers nævnes kan, intet undtagendes i nogen Maader efter skriftlige Fuldmagter læst og paaskrevet". 341.

Kæmner-regnskaber

1658 13/ 2 kom en svensk kvartermester, som skulle til Roskilde med salvegardebrev angående den kgl. begravelse og kapitlet "der at beskærme", Tommas Vognmand åg for ham og fik 1 dl. og 8 sk.

Tingbogen

1660 medio juni var svenske regimenter samlet på Blegdammen. Christen Caspersen Schøller leverede røget kød til dem. (1663 16/2, 150)

1661 2/12 ses at samtlige fru Karen Billes kreditorer skulle mødes i Odense ang. hendes jordegods ruin og armod. 9.

1662(28) Søndagen før juleaften rejste Poul Svendsen (Vestergade 16) med Mads Jensen fra Ringsbjerg ud til skoven ved (Ringsbjerg) Hellestrupgård og viste ham 2 ege, der skulle koste 13 sletdl. Mads fik 1 sletdl. på hånden, men da Poul Svendsen kom for at fælde dem, var de fældet.

Ifølge Sivert Steensens skifte fra Hellestrupgård 16/3 1662 gjorde enken, Anne Bech udlæg i Endeslev tiende. Det ses også at Johan Cortsen Richter var ridefoged på Hellestrupgård. 1)

- (11) Ses at Jost Christensen, født i Køge var søn af afg. Christen Jostesen (Bloch) tidl. byfoged og rådmand.
- Afskald. Guldsmed Adrian Zeitler gift med Susanne Bech. Sønnen Hans Adriansen Zeitler giver afkald. 22.
- (102) Sag om en skomagersvend fra Køge, som blev generet af barber-svenden Emanuel Lyre (søn af bartskeereren i Brogade) som under udskænkning i Tryggevalde mølle kaldte skomageren hundsfot og kutenflicker.
- (105) Omtales Hans Hansen Holst hvis gård blev ødelagt i svenske-krigen. Børnene stævnes i forbindelse med et pantebrev, dat. 1649 22/4: Peder og Niels Hansen Holst samt en søster, Maren Hansdatter, der var gift med Jens Nielsen i Højelse. De havde ligeledes en søster i Holsten.
- (109) Afkald vedr. tidl. borgm. i Køge Jacob Hansen og Karen Jensdatter fra deres børn: Jens Jacobsen, student og broderen Hans Jaobsen. 2)
- (114) Sag om handelsmand (købmand Svend Poulsen og sønnen, Poul Svendsens, møllehøj uden for Nørreport (Vestergade 16).
- (116) Her tales om Oluf Svendsens have ³⁾ uden for Vesterport, 64 al. lang og 34 al. bred. (Der er muligvis tale om Alexandre-stiftelsens grund ?).

1) 1663 25/3

2) 1658 8/12 blev købmand Svend Poulsen begr. i kirken.

3) 1659 Langfredag begr. Oluf Svendsen - på kirkegården.

Tingbog

- 1661 25/11 Hilleborg Kraus afkald.(3)
- (4) Toldforpagter Gabriel Jacobsen og hustru Catrine Hermandsdatter, deres søn Frederik Gabrielsen. Afkald. Mouritz Dreyer overtog forpagterens gård(Torvet 9). Dreyer var formynder og gæstgiver Henning Jacobsen takker ham for godt formynderskab.(Skøde på gården 1/12 1662.Afkald pag.125.)
 - (7) Karen Tidemandatter, sal. bartskeerer Johan de Voss.
 - (7) Regina, sal. rådm. Christen Lauritsen.
 - (7) Sagde at konen var " en commishore, og at hun havde været i Lejren og Skørtet var skaaren i Kurrer ".
 - 9/12 omtales gæstgiver Henning Jacobsen(Nørregade 22).16. og 1662 30/9.
 - (19) Morten Thim Væver.
 - (4) Ramus Lauritsen Hjort,Kbhvn. giver handskemager Baltzer Jørgensen afkald på den arv,Hjorts kone, Merte Pedersdatter havde efter sine forældre, Peder Sørensen og Boeld samt efterMertes brødre, Oluf og Søren Pedersen. Handskemageren havde været formynder og gjordeop med Hjort i Kbhvn.
- 1662 10/3 Sagen om Hans Lauritsen Holtug, som Gjoslev gods gjorde krav på . Faderens navn nævnes. Dom pag.109.
- (55) Omtales Lisbeth Jensdatter Ribers lod i faderens begravelsested. 4 dl.
 - (57) Ses at Kay Lykke skyldte JensRibers 1500 sletdl. ogJørgen Seefeld 1500 dl.Johan Kohl blev pålagt at tage formynderskab for Ditlev Bertram og Jens Hansen Ribers børn.
 - 7/7 Mouritz Dreyer(Torvet 9) handlede med klæde, rask og silke. 78.
 - 4/8 At Elias Pedersen Sommer, født i Køge var søn af skoleholder Peder Lauritsen Sommer og Ludtze Michelsdatter. 80.
 - (92) Afkald vedr. Laurits Stephensen , født i Dalby præstegård og søn af Else og sal. hr. Stephen
 - (119) Ses at Hans Nielsen Glarmester skjulte forskelligt i kirken under svenskekrigen.
 - 4/8 Byskriveren Knud Lauritsen tiltalesfor ikke at have fuldført Jens Ribers skifteforretning (også sag 1661.15) 87.88.94.samt 1) rådmand Christen Lauritsen skifte,efter opfordring ^{igen} 28/12 1664.
 - 12/5 Afkald. vedr. Arent Hendriksen Kock og og Anne Eriksdatter.

- 1) Boet efter rådmand Christen Lauritsen skyldte byen 750 sletdl. Der måtte hele tre domshandlinger til, før Knud Lauritsen afleverede de ønskede skifteforretninger. 26/4 1664 antog byrådet en ny byskriver , men først 28/12 s.å. blev K.L. ved en ny domshandling beordret til at aflevere skifteprotokollen, som han opbevarede i sin lille gård Torvet 4.

1662 10/2 kræves Hans Platz af Otto Skeel på Vallø for leveret korn i perioden 1657 -58, hvoraf resterer et beløb på 507 sletdl. 37.

1663 19/1 stævner fru Lisbeth Hartvig på Vallø Mouritz Dreyer for et stykke guld, hun sat/^{te} pant året før, 9 dl. 2 mark og 8 sk. 26/1 ordnet sagen med et forlig. 140.142.

- Pag. 138.141.166 om tales Hans Hansen Pavn³⁾s søn, Ramus Hansen
- 7/4 (171) omtales Johan Katterberg og hans svoger, organisten Berendt Schmertz i forbindelse med afg. tolder Agust Wellows døtre: Sophie Augusta, død i Roskilde og hendes broder og søster, der døde i Helsingør. Sag om formynderskabet.
- 3/8 (200) Hans Johansen Bartske, født i Køge, (195) logerede hos gæstgiver Henning Jacobsen, Nørregade 22, men boede nu i Holden i Norge. (rettes til Halden).
- Pag. 194) fremgår det, at skræddersvend Tommes Christensen, født i Køge var søn af Christen Tommesen og Kirsten Mathiesdatter.
- 1/8 omtales Anne, sal. Oluf Svendsen fra Vestergade, nu boende i Hillerød ved Frederiksborg. (200.201.209.223) 2)
- 24/8 Afkald. Philip Sagers afkald på sin kones, Anne Jørgensdatters vegne efter hendes forældre, Jørgen Hauchen og Else Sørensdatter (Nørregade 10). 203.
- Afkald fra Jørgen Wellow efter sine forældre afg. tolder August Wellow og Karen Pedersdatter. 203.
- 14/12 ses at Christen Svendsen var svoger til Hans Platz. 231.- 236.
- Pag. 151 viser sag ang. en obligation, dat. 15/10 1649 vedr. Jesper Klokkers hustrus stedfader, Berendt Berendtsen.
- 29/1 ses ifølge Krones skøder, Jyske reg. 77, bilag, at Chr. Rantzau køber flere gårde af Kasper Eggertsen, borgmester i Køge. Nævnte gårde var beliggende i Sønder Hald herred og Nørre Hald herred, og det bevilges at de måtte lægges under Løvenholm, Giesingholm birk.

1663 22/7 ses at Sivert Steensen på Hellestrupgård var i stor gæld til borgmester Casper Eggers. 161. Han døde 1662. 1)

- Pag. 187 ff. omhandler en større sag om Oluf Hansen i St-Taarnby, som blev fundet dræbt.
- 26/1 52 tilflyttere beordres til at søge borgerskab, 140.142.

1) Enken Anne Bech stævnet ved hendes værneting. 11/6 1662.

Bjæverskov herredsting.

2) Philip Sager og Anne Jørgensdatter blev 7/1 1663 viet i Erich Helmers hjem, Torvet 11.

3) Hans Hansen Ravn ses begr. på den store kirkegård 7/5 1658., så det må være en søn af samme navn, der blev viet 24/2 1661.

Tingbogen

1663 23/11 beskæftigede tinget sig med Anne Jensdatter Ambrosiusis, som havde stjålet et af Anne, Svend Poulsens oldensvin. Anne Jensdatter forklarede, at hun gik ud af byen ved 12. tiden med en tom sæk for at sanke sig lidt brænde eller spåner. Da hun kom op i skoven ad Aashøjvejen, sankede hun lidt brænde. Imidlertid så hun nogle svin som gik der og åd - og de lagde sig omkring hende.

Noget efter kom hendes søn, Hans Christensen, og da hun vidste, at han havde en kniv på sig, bad hun om den. "Lad være, Moder", svarede han. Men hun fik kniven og stak et af svinene ihjel og lagde det i sækken.

Sønnen gik, fordi han ikke ville indblandes. Moderen prøvede forgæves at komme hjemad med sin sæk, og da hun ikke kunne bære den længere, lagde hun den i graven ved Oluf Billes vænge.

Som hun stod der kom Broder Jørgensen fra Gl. Køge hen til hende. Han bemærkede sækken og BAD OM AT SE INDHOLDET, hvortil Anne svarede, at hun havde fået det højt oppe i skoven, men Broder Jørgensen kendte Anne, Svend Poulsens svin og forklarede i retten, at Arvid Poulsens dreng kom hver dag og gav dem æde.

Der var nu kommet flere til stede. bl.a. Jacob Hansen og Knud Blegmand. Sidstnævnte tog svinet på sin vogn, mens Anne måtte gå ved siden af denne gennem Gl. Køge gade for at hun ikke skulle løbe væk.

Broder Jørgensen red hjem til Anne, Svend Poulsens, der bad om at få både tyven og svinet bragt i fængselskælderen. Anne havde for et par år siden stjålet 2 grise fra Knud Nielsen i Ølby og solgt dem til Anne, Stenhuggers i Køge, men Ølbybonden fik sine grise tilbage. Svinet blev vurderet til 11 mark. Anne dømtes at stryges til kagen og udvises af byen.

Rådstueprotokollen

1664 5/7 Bartskeererne Henrik og Christian Lyre truer Christen Ibsens kone med vand og brød i kælderen, hvis hun ikke holder op med at kurere folk.

Tingbogen

1664 pag. 13 ses, at Ditlev Bertrams børn var: Margrethe, Maren og Enevold (Tingbogen 1664-70).

- 23/8 beskæftigede tinget sig med nogle skomagersvende, som havde tildelt Anders Christensen Reisen Skrædder nogle slemme hug.
- 27/9 faldt domme, som viste at skrædderen selv ved at løbe ned ad Vestergade efter svendene var årsag til den overlast, han havde lidt.

1662 4/8 ses at Knud Blegmand og Maren Blegkvinde lejer en have. (ud - lejer var Arent van der Marsk på Torvet.

1664 14/1 stod Johan Cortsen Bager og hans hustru tiltalt for at have skovlet komøg ind ad et " Kighul" (lysåbning) ind til Frants Lauritsens bryggers og derved ødelagde hans brygning i maske - karet. 256.260.

1665 Pag. 13. Siges at Peder Huggers søn, Frants Pedersen, nu bor i " Suaansberg", Svansbjerg.

- Pag. 18. Bestemte tinget, at Christen Jensen Kornmåler skul - le lade Else Jeppedatter ,som døde på Fendediget, begrave.

1663 3/8 havde Frederik von Arendorf til Overgård, oberst i Livgarden stævnet toldereren i Frederikssund for at finde frem til hvad de svenske officerer "udi Krigstid" fik for deres korn, I den anledning var Lyder Sivert, Casper Eggers og Sara, Johan Kohl stævnet.

Jacob Jacobsen mødte på toldereren, Mogens Ibsens vegne. Casper Eggers havde købt korn af en del officerer i 1659 og givet 6 slette mark for hver tønne byg.

Hans Lauritsen Holtug vidnede, at Eggers og Sara, sal. Jens Ribers købte af grev Karl Løvenhoffs sekretær, navnlig Christopher Lassman 800 tdr. byg og gav 1 rdl. for tønden. Samme korn blev bragt op på Hans Holtugs loft og lå der, til det blev udskibet. 198.

1664 10/10 efterlyser Karen Christensdatter fra Terslev sin mand, tidl. klokker Jens Hansen, som var afsat på grund af sit usæd - lige forhold til en gift kone i Køge, Maren, Gert Borchendinch i Nørregade. Klokkeren var rømt fra byen. 26.

- Pag. 17. Nicolai Katterberg giver afkald efter sin moder, Anne Nielsdatter og fader, Johan Katterberg.

- Pag. 132 fremgår det, at Rasmus Christensen Schøller var gift med Casper Eggers søster, Else Hermandsdatter, afg. borgmester Hermand Eggertsen datter i Holbæk. Ifølge skiftet efter borgmesteren skyldte han Oluf Rosenkrantz på Egholm 1293 dl. Blandt borgmesterens andre arvinger var Niels Nielsen og Johan Eggertsen (12/2 1666) (154). Ifølge tingbogen 23/9 1667 (34) var Casper Eggers brødre, Jørgen, Henrich og Diderich og han selv med om "deres fælles Gæld".

- 11/1 Erik Clausen i Store Taarnby giver afkald på sin kones, Anne Pedersdatters, vegne efter hendes forældre Peder Sørensen og Boel. 235.

Tingbogen

- 1666 1/10 (190) Smeden Oluf Jensen Haarlev fik under svenskekrigen 27 læs ved leveret af fogeden Diderich Johansen på Gl. Køge, men først nu bliver gælden afkrævet, men det var af fogeden på Vallø, Jens Brænderup.
- (191) fremgår det af tingbogen, at afg. Jens Hansen Ribers fader var sal. Hans Riber, Slagelse.
- 1667 20/5 (18) tales om Sara, sal. Hans Ribers, der var afg. Jens Ribers stedmoder, Slagelse. 49.
- 1668 24/2 beskæftiger tinget sig på ny med en retssag anlagt af den københavnske vinhandler Peter Motzfeldt, som krævede Rasmus Christensen Schøller for 4 ammer rhinskvin, der var leveret ved Schøllers bryllup med Else Hermandsdatter a 48 rdl.pr. amme, i alt 192 rdl. Sagen var for Holbæk byting 21/10 1667 og for landstinget 21/10 s.å. Både Schøller og hans hustru aflagde ed på, at de aldrig havde prøvesmagt vinen, og Motzfeldt tabte på det grundlag sagen. 69. 1)
- 13/1 lod Mathias Børgesen kundgøre et købsbrev (dat. 18/2 1665), hvorefter fremgik, at hans broder, Anders Børgesen, havde en tredjepart i skuden "Fortuna". 57.
- 1/12 var en del af borgerskabet samlet i tinget og fremlagde en klage over Jochum Irgens på Gjorslev, fordi han drev handel fra stranden. Man besluttede at sende en rådmand til hovedstaden for at klage overfor kongen. 137.
- 1667 4/3 Mouritz Dreyer (Torvet 9) omtaler ved tinget sine store tab i fejden mellem Holland og England samt i den sidste krig. Der forelå et gælds-brev, dat. Amsterdam 23/2 1664 på 1136 gylden. Han taler også om, at for 14 år siden afstod han fra formynder-skabet for afg. tolder Aug. Wellow børn (24/1 1665). Som importør af klæde, rask og silke m.m. havde han lidt betydelige tab på grund af krigen til søs. Han ses i 1665 at have fået borgerskab i Fredericia. (Ses begravet i Køge kirke 21/5 1676.)
- 1669 22/3 sælger Oluf Sandersen grund og havepladsen, hvor Ravensborg havde ligget til Henrich Ejlersen i Gørslev. Haven ses (med 3 fiskeparker) at ligge: fra den Plads Huset stod paa udtil Lyngen, liggende mellem det østre Havestræde paa den vestre Side af Byens Lyng -og mod Stranden paa den østre.
- 1) Ole Worm blev i 1639 gift med Peter Motzfeldts datter, Magdalene, der var søster til Peder Griffelds moder. (Biografisk leksikon.)

Tingbogen

1668 3/1 påtager Hans Jacobsen Kandestøber sig at være kæmner i 2 år, og han fritoges derfor " for Formynderskab som her i Byen kan falde", samt frihed for lægddoms-mandsbestillingen.

- 12/10 Da herredsfogeden i Bjæverskov herred Jens Tikøb og Lyder Sivert i Køge den 1. september 1668 kørte over broen ved Broport mødte de borgeren Hans Sørensen, som råbte kusken an og bad ham holde. Klokken var 6. morgen og Sivert og Jens Pedersen Tikøb var på vej til herredstinget på Stevns.

Hans Sørensen havde en sag løbende ved bytinget, og det var for at høre de to mænds mening om denne sag, at han tillod sig at råbe dem an. Hans modpart var borgmester Christen Caspersen Schøller, som han følte sig forurettet af. Hans ord til passagererne, fremgår ikke af tingbogen, men Lyder Sivert svarede hertil:

"End rejser Christen Caspersen til København for Guds Skyld, om I vil Eders vel, søger Manden straks Eders Øvrighed enten her eller i København, saa tvivler jeg intet paa, at han ej af sønderlig Fromhed hjælper Eder til Rette i Eders Sag, og tro mig, jeg raader Eder til det bedste".

" Jeg vil lade Djævelen gaa til ham ", svarede Hans Sørensen, " thi han er en Skælm".

Hvortil både Jens Tikøb og Lyder Sivertsen med bestyrtelse formanede ham, at han for Guds skyld skulle vare sig, for hvad han sagde. Og Lyder Sivert havde endnu et par ord til Hans Sørensen: "Gud bevare os vel, I taler saadanne Ord, hvor vil da hjælpe Eder".

Efter denne ordveksling i bytinget, blev Hans Sørensen indsat i rådhuskælderen. Der gik ikkemange dage, før han bad borgmesteren om nåde, og om at han ville lade sin vrede fare og fri ham af fængslet, " eftersom han i saadan Tvang umuligt formedelst Lugt og Stank og anden Urenlighed kan end ikke nyde sin egen Aande derinde, og derudi længere i Fængslet at være". Han tilbød også at stille kaution " for hvis Boden for denne Sag kan vordre entlediget", fremgår det af tingbogen. Ifølge ^{dommen} skulde han betale 43 mark i bøde " eller pukles paa Kroppen ". Man kalder ikke ustraffet en borgmester Schøller for en skælm. 116. 119.

Tingbogen

1668 22/12 ses Hans Skjold i Aggerup at møde i dommers sted i sag om Jens Pedersen Tikøb. 139.

1)

1669 18/1 oplyses, at Jørgen Berendsen Apotekers tilfaldne arv som formynder på Jens Ribers umyndige børns vegne var 6684 dl. og 1 mark, som Casper Eggers stod for, og i den anledning var der ved en synsforretning 30/12 1668 i Casper Eggers gård, Brogade 19, sillet sikkerhed i følgende:

Malt på loft og i kølne, 350 tdr., og på samme loft ved støbe-karret, 30 tdr. byg.

På det øverste loft ud til gaden, 50 tdr. rug, og på det nederste loft, 100 tdr. byg i støb. På loftet, som haver været støb til bryggerset, 100 tdr.

- 22/3 Henrik Jørgensen sælger sin arvepart i Brogade 17 (147) efter sin svigermoder Karen, Anders Abrahamsens skifte 1668. Han var gift med Maren Andersdatter og svoger til Jens Nielsen Falck, gift med søsteren Anne Andersdatter. En tredje søster, Karen. sal. Momme Tommesen måtte under krigen flygte fra deres gård i Nærum og fik husly hos sin søster Anne i gården Brogade 17. Jens Nielsen Falck blev derfor værge for hendes børn: Anders og Tommes Mommesen. Blandt de mange bønder på Stevns, der skyldte boet penge, var også Jacob Knapmager i Skovhuset på Gl. Køges område. (Se også rådstuepr. 1668 19/5(126))

- 16/8 Hans Oder, tilholdende på Søholm giver afkald til Hans Pedersen Femmesnider på arven efter sin datter, Margrethe Hansdatter. 164.

1670 21/11 (222) 7. oktober 1670 var herredsfoged Jens Pedersen Tikøb på vej til København. Bernt Handskemager i Køge var kørende for ham. De kom dog ikke længere end til Avedøre, hvor Jens Tikøb overnattede hos Peder Smed. Så gik turen hjemad, og på andendagen overnattede han i Køge kro. Næste morgen kørte de til Jersie, hvor Jens bad handskemageren om at holde ved Arved Smeds dør. Derefter besøgte Jens Tikøb præsten, men spiste hos smeden og begav sig derefter hjemad.

Ved Navrbjærg å blev de indhentet af klokkeren Christian Hardsen fra Jersie, der kom ridende. Tikøb bad Bernt om at køre hurtigere, men klokkeren nåede alligevel at slå Tikøb i hovedet med en høtyv.

Bernt sprang af vognen for at hjælpe, men kunne ikke i farten få en vognkæp løs. Tikøb var også kommet af og værgede for sig med sin kårde overfor en ny modstander, Hans Rytter, som angreb ham med en høtyv.

Snart efter styrtede Tikøb til jorden. Hans kårde var ganske

1) Jørgen Berendsen viet 1/11 1663 til Cathrine Jacobsdatter.

krum efter at have ramt høtyven. Derefter slog både Hans Rytter og klokkeren ham gentagne gange. Tikøb råbte: "Oh...lad mig være. Jeg har intet gjort". Hvortil klokkeren svarede: " Du haver gjort ondt nok, din Skælm. Jeg skal lære dig at skrive for Pligter. Du haver fået mine Penge, og har ingen Ret gjort mig ".

Tikøb sad på jorden helt hjælpeløs. Da sagde Christian: " Hans, slaa du på den højre Arm, det var den han skrev forpligtelser med, så skal han ikke skrive mere."

Handskemageren greb nu ind og bad klokkeren holde inde, hvortil denne svarede: "Bernt, du ved ikke, hvad ondt han har gjort mig. Jeg må lige så gerne stikke den Skælm ihjel med Tyven".

Tikøb kom med stort besvær op på vognen, og de vendte og kørte tilbage mod Jersie. Ved præstens port mødte de Hans Rytter, som med gode ord bad Tikøb om at køre til Køge.

JensTikøb holdt dog på, at han ville overnatte hos præsten, hvorfra der blev sendt bud til Køge efter bartskeerer Henrik Lyres svend, der forbandt ham.

Tidligt næste morgen kørte svenden og Sejr Madsen Tikøb til Køge, hvor han tog ind i Jens Slanges hus. Henrik Lyre blev tilkaldt og fandt 9 store skader i hovedet, hvor "Huden flere Steder var løsslagen og paa højre Arm var et stort Hul".

Overfaldet kostede herredsfogeden livet, og der blev rejst straffesag mod overfalderne.

Rådstueprotokol

1669 15/6 siges i protokollen, at hvis Niels Nielsen vil opsige sit borgerskab, skal han gøre regnskab for Jens Hansen Ribers barns formue. Lars Jensen i Varpelev og Jørgen Poulsen i Strøby mødte for Niels Nielsen, der senere ses bosat i Strøby.

Tingbogen 1671-73

- 1671 Pag. 54. Da Peder Christensen i Vestergade lod et skibsrøm op - sætte på Blegdammen, protesterede bønderne i Gl. Køge og krævede det fjernet.
- Pag. 78. Fremgår det om tolder Jørgen Helts slægt, at hans børns morbroder var hofprædikant Johannes Bremmer.
Tingbogen nævner 1685 13/7 (163) Jørgen Helts børn og slægtninge.
- 1672 Pag. 75) Da en bonde kørte gennem Broport med en td. havre uden at fortolde, kaldtes han " Kongens Tyv".
- 1673 14/4 pag. 109.122 indeholder en stor sag om et underskud på byens regnskab.

Tingbogen 1673-77

- Pag. 4 læser man, at Hans Platz havde en broder Jacob.
- 1674 Pag. 18. Da Broport en aften var lukket kl.7, sagde man, at ifølge kongens forordning skulle den være åben til kl.10.
- 1675 22/2 mødte Johan Katterberg "den unge" på sin faders vegne i anledning af 3 ryttere af Otto Skeels rytteri, som med pistoler og kårder havde såret Oluf Ibsen fra Svandsbjerg og Jens Gregersen af Clemmestrup ved Markus Hattemagers hus uden for Køge. Jens Gregersens heste og vogn holdt foran huset. Der var en tyv derinde, sagde de, og de ville hugge Jens Gregersen ihjel. Det var et "Skælmshus".71. (Johan Katterberg, den ældre, begr. 1676 17/5.)
- 1673 Pag. 128. Hans Platz kom en dag til Adam Tappert kobersmeds gård for som fjerdingsskæmner at kræve skat. Cathrine, Adams svarede: "Her er ingen Skat nu". "Da skal jeg tage dem fra Eder ved Dom, råbte Hans Platz, og fortsatte: "Da skal der fare en Djævel i Eder."
"Ded faa I selv", svarede Cathrine.
"Bander du mig, din Tæve", råbte Platz "og slog nu Cathrine en ørefigen, så hun faldt ind over et kar, der stod i bryggerset. Kobbersmedens kone var frugtsommelig, og vidner bekræftede, at hun spyttede meget blod efter det fald over karret. 128.
- Tingbog 1671-73.
- 25/8 beskæftede tinget sig med en sag angående en overlast, som kræmmeren Johan Jensens hustru var udsat for af 4 ølbymænd. Mouritz Dreyer fremkom og vidnede^{på} sin egen og hustrus vegne, at 10. august havde han på Johan Jensens hustrus begæring lånt hende sine heste og vogn til Højelse, og hans søn, Torben, kørte for hende. Men da de rejste hjem derfra om aften halvgåen 7, fulgte Niels Vordingborg efter dem til Ølby vangeled. Torben Dreyer sprang af og lukkede leddet op, nemlig det ind til Højelse-siden. Han mente, at Niels Vordingborg, der kom
- 1) Jørgen Helt viet (uden Kirken) 13/12 1660 til Kathrine

bagefter ville lukke leddet, derefter kørte Dreyer så sagte ind ad byen til. Imidlertid kørte Niels Vordingborg forbi dem med en tom vogn, alt det hestene kunne løbe.

Midt i byen kom 4 af Ølbys mænd, bl.a. Mads Stephensen og holdt for hestene og spurgte, hvorfor de ikke lukkede leddet efter sig. Mourits Dreyers søn, Torben svarede som rigtig var, at Niels Vordingborg, der kørte sidst, burde lukke leddet.

Derfter tog Mads tømme af hestene, så Torben måtte holde næsten en time på gaden, indtil Jens Knudsen på Johan Jensens hustrus begæring lånte Torben en tømme, så de kunne komme til Køge. 138. Sagen ses ikke afsluttet ved Køge byting. køgensere overfaldet med hug og slag i

Hellested

1676 10/7 ses en lignende sag, hvor nogle køgensere led ^{sket} overlast, når de færdedes uden for staden. Tilsyneladende var det for et par måneder siden, for bartskæreren Johan de Woss, der synede skaderne på de 4 køgensere, dat. sit syn den 30.5.76.

Anders Christensen Reisen Skrædder, Poul Hansen Gaver og Oluf Pedersen Kobbersmed forlod den dag "i deres Ærinde Køge", og da de kom til Hellested med deres heste og vogne, stoppede de op og beedte.

Dereftergik de op ad bygaden, og pludselig kom ridefogeden på Juel - linge, Niels Mogensen ridende "og havde med sig nok som alle Helle - sted Bymænd og Ryttere", som dem uden Aarsag plyggede, at de næppe af Byen med Livet undkom "., hedder det i tingbogen

Garveren karl, der kørte for sin husbond, forklarede i retten, at de hen på eftermiddagen kom til Hellested "som Folk kom af Bøie". Han holdt ind og beedte. Lidt efter kom kom Anders Skrædder og Poul Garver tilbage og var forfærdeligt tilredt, bl.a. havde han set, at en person red hen til Oluf Kobbersmeds vogn med en blottet degen i hånden, og han så også en gående, som tog kobbersmedens bøsse fra ham og slog ham med den.

Ifølge bartskæreren syn, var Anders Skrædder hugget i hovedet "ind til Benet og havde et Saar længere end en Finger lang, vel en halv Finger dybt, ind til Hovedskallen". Han havde desuden et sår i venstre hånd efter et hug og dertil mange blå mærker efter slag og hævelse i hovedet.

Oluf Kobbersmed havde et stort blå og brunt mærke over skulderen og 2 blå mærker efter slag på ryggen og mærker efter slag på benene.

Poul Gaver havde et blå mærke på venstre skulder, 2 store blå mærker på ryggen og et blå mærke efter at være "riflet" med en kårde på hånden samt mange blå slag på lår og ben.

Velb. Jens Juels tjener, Benjamin Mortensen mødte og gav skriftligt svar fra ridefogeden 10. juni 1676. 133.

Grunden til, at køgenserne ikke var så vellidt i Hellested, fremgår ikke af tingbogen, men må søges ved Stevns herredstings forhör.

Tingbogen

1675 10/7 købte Rasmus Christensen Schøller Christopher Lindenovs fædrende begravelsesplads i kirken på det store gulv mellem borgmesterstolene på søndre side og kvindestaderne på nordre side. 1683 solgte Schøller pladsen til gæstgiver Henning Jacobsens enke, Cathrine Jensdatter Riber.

1677 pag. 157, Claus Mohr, der på det tidspunkt ejede og beboede den såkaldte Kong Hans gård på Torvet, var ikke særlig vellidt i byen, fremgår det af flere sager i tingbogen. Der var på det tidspunkt indkvartering i byen, og Mohr havde fået tildelt 3 heste i 2 måneder, men han var træt af alle de ekstraskatter(krigsstyr) og beklagede sig herover til generaladjutant Potkammer. Denne bad imidlertid sin tjener om at prygle mohrs hustru, og Potkammer grab selv i hende på halsen " og skød hende hen til Kontoret". Andre gange " satte han sine Næver ved hendes Kinder og førte hende bort fra sig, fremgår det af tingbogen. Da sagde hun til ham, at han ikke gjorde som en retskaffen kavallerist.

- 8/3 kom fogeden med sine folk for at opkræve en ekstraskat, og da var Mohr ifølge forhøret ganske uhøflig og sagde, at han ej ville agte på sådanne breve " men vilde skide i dem". Øvrigheden havde gjort ham uret, fortsatte han, "og hvem der tager noget ud af Huset her vil faa en Ulykke. Jeg skal hugge hans Hjerne ud", og derefter løb han ind i kammeret efter sin sabel. 166.

- 3/9 ses skødet på Christen Caspersen Schøllers formeldte begravelsesplads (var 7/8 indført i rådstuebogen, hedder det).²⁾

Tingbogen 1684-87

1684 7/1 køber Cathrine, Henning Jacobsen Rasmus Schøllers begravelsesplads. 37. Det omtales dog også som førnævnt 1683 14/12.

- 28/1 får oberst Rabes regiment standkvarter for 35 mand, som skulle gøre strandvagt m.m. 44.
- 28/4 ses Gert Eggert i Holbæk at være broder til borgmester Casper Eggers i Køge. 59.
- 24/3 omtales den tidligere køgenser Jacob Bortig som forvalter på Hørsholm slot og med bopæl på slottet. 55. 1)
- 2/6 tinglæses en forordning om færger: Nyborg - Korsør
Dat. 29. april 1684. Aarhus - Kallundborg
Assens - Haderslev.

1) Rettelse: Hørsholm rettes til Dragsholm. (bemærk side 22)

2) Schøller døde 10. februar i København og blev begravet der.

- 1684 9/6 ses, at præsteen Chr. Madsen Tausan, gift med Anne Clausdatter var svoger til kapellanen Peder Christensen, Køge.^{69.}
- 9/6 Omtales Niels Christensen Quandrup, gift med Bodil Clemmesdatter. Deres slægt i Jylland.
- 7/7 Omtales Peter Katterberg, tidligere køgenser nu bosat i Magleby på Stevns (Johan Katterbergs søn). Er ligeledes nævnt 1683 20/8 på Magleby, (76.93), 1704 var han gæstgiver i en ejendom på Torvetved hjørnet af Nyportstræde og organist i Køge kirke.
- 1685 Pag. 182, 187, 191, er præsten Chr. Madsen Tausan omtalt i en stor arvesag i Ammstrup.¹⁾
- 13/7 beskæftiger tinget sig med tolderen Jørgen Helts slægt og hans børn. Helt er ligeledes nævnt 1671, 78. (1685 pag. 163)
- 1686 8/3 skulle 4 af snedkerlaugets medlemmer syne en vindeltrappe i Rasmus Schøllers gård (Nørregade 10) "om den saalovlig være gjort som ske burde", hedder det. 209.
- Pag. 215 Knud Berthelsen (Torvet 2) havde ulovligt nedbrudt et hus på 8 fag, som stod i Nørregade, og som han havde købt af den tidligere byskriver, Knud Lauritsen. Denne havde købt huset for 25 år siden, da det var ruineret af sven-skerne og ikke siden forbedret for 1 skilling, udtalte den fattige byskriver. Bag i gården lå ved samme hus tidligere et 15 fags hus, nu også nedbrudt imod kgl. forordning.
- 1687 24/1 omtales atter Jacob ~~Enigast~~^{264.} forpagter på Hørsholm slot.
- 4/4 forekommer atter sagen om arven efter Peder Jørgensen, gift med Alexis Hattemagers datter. 281
- 1686 Pag. 238. Sagen vedr. Karen, sal. Casper Eggers "Viciteres". Denne Casper Eggers, der ikke må forvekles med borgmesteren, kontrollerede mål og vægt.
- 24/1 Simon Pedersen i Strakskøgehuset efterlyser ved bytinget sine 2 tjeneste-drenge, der var rømt .266.
- 1686 22/11 Efter Casper Eggers (Kasper Eggertsen) død frabad flere slægtninge sig arv og gæld, deriblandt Niels Poulsen Trane på sin hustrus, Lisbeth Eggersdatters vegne "at hun hverken agter at arve ellers gælde- eller med hans bo -eller de efterladte i ringeste måde mig vil befatte, dette så korteligt alle og enhver vedkommende til efterretning, dat. Køge, 22. November 1686", hedder det i tingbogen.

1) Tolderen Jørgen Helt blev 11/8 1680 begravet i kirken.

12/5 1682 blev Jacob Bortig begr. i kirken, så det må være sønnen, Jacob Bortig, der blev forvalter på Dragsholm slot.

1686 29/11 lod Jacob Jensen Holtug indføre i tingbogen ved en skriftligt skrivelse, signeret af byfogeden i Store-Heddinge, Niels Nielsen, dat. 24/11 1686, "at hans hustrus stedfader, sal. Casper Eggers var død, og at den salige mand intet skifte haver ladet holde efter sin sal. hustru, Drude Hansdatter, som var min kærestes moder, og måske efter de sa- lige og afdøde skulde findes nogle vidtløftigheder, at jeg på min hustrus vegne, Malene Lauritsdatter".

Pag. 253. Nævnte Drude Hansdatter, borgmester Hans Christensens datter i Køge, blev i 1647 viet ved højmessen til Laurits Christensen, borgmester i Holbæk. Hendes mand døde imidlertid 1653 i Holbæk. Arvingerne mente, at de også måtte have arv tilgode efter Drude Hansdatters moder, Catrine Beate, som døde i Køge 1645, og efter hvem der ikke var afholdt skifte, hvilket førte til flere retssager. Den sidste er dat. ved Køge byting 18/6 1655, så på det tidspunkt var Casper Eggers altså ikke blevet gift med borgmesterens enke.

1)
Der skulle endnu en retssag til s.å. før arvingerne i Holbæk var tilfredse. 3. advent 1657 blev Drude Hansdatter og Casper Eggers viet ved højmessen i Køge kirke. Han var på det tidspunkt lige fyldt 31 år. Hendes fader, borgmester Hans Christensen var død i marts s.å., så parret kunne roligt flytte ind i gården Brogade 19.

Det skulle tegne så godt, men gik så skidt for Casper Eggers. Han var søn af den driftige storkøbmand Hermand Eggers i Holbæk, borgmester fra 1640 -62, men ses ikke at have haft dennes evner.

2)
Ved sin død 18/11 1686 ses hans aktiver ifølge skiftet at være sat til 2.538 dl. - og passiverne til 16.115 dl. Hustruen, Drude Hansdatter var død 1681,³⁾ og selv om der intet skifte ses holdt efter hende, ejede han stadig gården, Brogade 19 og beboede den indtil sin død.

Ifølge skiftet ejede han nu ikke mere sin gård, men havde det sidste halve år betalt husleje til ejeren af Taagerød-gård (Nylellingegård), der var gift med Jens Ribers datter Abigael Jensdatter Riber (Hans Mortensen).

Samme Hans Mortensen ses også at stå som ejer af en del indbo på gården: sengesteder og klæder, kobber og tin, der nævnes som lån efter en forpligtelse af 27/11 1674 vedr. Johannes Riber.

1681.

1) 1656 10/11. 3) Drude Hansdatter begr. i kirken 21/11.

2) Casper Eggers blev 60 år og 8 uger gl. ifølge kirke - Begr. i kirken 23. november.

Køge Arkiverne

Jacob Jensen Holtug, der var gift med Eggers steddatter, Malene Lauritsdatter, kvævede betaling for 11 lam og får samt 11 kyllinger, som var medgået til deres bryllup.

Skulle man kort resumere Casper Eggers levnedsløb fra bryllup til død, ses både han og svigerinden, Sara Hansdatter, Jens Ribers enke, som forblev ugift indtil 1662 og nu så godt som var naboer, at komme nogenlunde helskindet igennem Svenskekrigen. Sara ses 6 gange mod krigens afslutning at have hjulpet den indespærrede befolkning i hovedstaden med fødevarer ved hjælp af sin skude.

Casper Eggers optrådte som kornhandler og ses at have købt 800 tdr. byg af den svenske greve Karl Løvenhoff. I 1662 lånte Eggers 750 dl. af sin brøder Bent Eggertsen i Holbæk. Beløbet var i 1686 løbet op til 840 dl.

Blandt aktiverne var en større gældspost, 1800 dl., som den nu salige Just Høg var noteret for 1667. Samme år lånte Eggers 6000 lybske daler af Seign. ^{Johan} Frigas i Lybæk, hvilket blev tungen på vægtskålen, og hvor der nu efter 19 års forløb var påført 1000 dl. i renter.

Blandt kreditorerne ses to af Jens Ribers døtre. Cathrine, ¹⁾ sal.rådmand Henning Jacobsens enke havde siden 1684 en søsterlod tilgode på 131 dl. 2 mark. Søsteren, Lisbeth, der var gift med Torben Madsen, hjalp ham ved juniterminen med 75 dl. Svigerinden, Sara Hansdatter, der i 1660 havde ægtet Johan Kohl og siden 1676 var enke for 2. gang, prøvede ved juni-terminen 1686 - selv om hun ikke efter så mange års familie- og naboskab måtte være uvidende om, hvor det bar hen, at låne Eggers 1100 dl., men for-
gæves.

Casper Eggers ses ifølge skifteforretningen at være noteret for følgende: I sengekammeret: 2 gamle Hans Christensen contrafejer, 3 dl. Hans hustrus contrafej, 2 mark, Et lille Hans Christensen contrafej, 1 dl., 1 gammelt contrafej, 2 mark, 4 gamle contrafejer a 1 dl., 4 dl. Et andet sted står der: Her en gammel ubrugelig Skude. som beregnes at skal ligge for København, 90 dl. Ifølge skiftet skulle hr. Ferga have nævnte skude, men Eggers søn, Laurits havde tilforhandlet sig den af af Ferga. Hans Christensens svoger af 1. ægteskab, contrafejeren, Reinholdt Thim, er muligvis mester for tidligere omtalte contrafejer (ses død 1639): Krei Horn: "De Sorø Ridsemestre"

1) 1672 9/6 ses Henning Jacobsen og Cathrine Ribers at være viet i kirken.

Rådstueprotokollen 1661

1661 (9) Bevidnes i protokollen, at i december 1660 kostede:

- 1 skip pund god frisk humle, 25 dl.
- 1 - - Køningsberg sække-hø, 30 dl.
- 1 - - drejbart Hø, 25 dl. (Køningsberg).
- 1 - - Køningsberg " kradtz Hvede", 12 dl.
- 1 td. hørfrø, 9 dl.

Sokkelund herred tingbog

1661 21/11 bekræfter et vidne om Karen, sal. Momme Tommesen i Nærum, at den svenske trompeter lånte en vogn til hende, og at hun forlod gården tomhændet, endog den "kjøl" hun havde på og agehynden borttog de. Fjenden spolerede alt, og hun fik ikke det ringeste med af formuen. Vognen ses leveret tilbage, og Karen der var søster til Anne, sal. Anders Abrahamsen (Brogade 17) ses at have taget ophold hos hende med sine 2 børn, Anders og Tommas Mommesen.

Køge rådstueprotokol

- 1661 23/7 Hans Gabrielsen, født i Køge og søn af Gabriel Jacobsen, toldforpagter, ses pag. 36 at opholde sig i Næstved, og pag. 51 nu bosat i Norge. Stævner Johan Katterberg (Torvet 3) på egne og søsterens, Karen Gabrielsens vegne. (15/10 1661).
- 24/9 Hans Johansen Bartskeerer, født i Køge, nu bosat i Holden i i Norge. (46). (rettes til Halden)
 - 10/9 Arvesag efter Niels Nielsen i Aborre, Gamtofte sogn ved Assens vedrørte vognmand Christen Andersen, gift med Anne Anders - datter samt søsten Karen Andersdatter, gift med Oluf Hansen i Torslundelille (nedlagt) lå i Rerslev sogn, Tune herred.
 - 10/9 Sag mod borger^{en} Mourtitz Kraff. 41. (Mouritz).
 - 10/12 Ifølge ordre af 28/11 skulle nu opkræves 15 enkeltskatter, ialt 300 rdl., som under rytteres kort skulle bringes til rentekammeret 20/12 1661.
 - (53) Mouritz Dreyer (Torvet 9) og Jens Nielsen Falck skulle skulle efterse Johan Katterbergs restance ifølge proviant - sedlerne på hø og hakkelse i krigens tid. Casper Eggers skulle gøre rigtighed for de materialer (Brogade 19) han anammede (modtog) og leverede og Arent van der Marsk for den proviant, han leverede til den svenske flåde (29/10 1661).

1661 25/11 Køge tingbog

Hans Gabrielsen af Norge, hans afkald efter sine forældre og også på søskendes vegne, nemlig Christian Gabrielsen, bo i Næstved og Karen Gabrielsdatter, boede i Norge

Rådstueprotokol

- 1661 8/1 Isak Abrahamsens to døtre, Karen og Birgitte samt deres
(4) stedfader, Poul Nielsen.
- Claus Jacobsen er formynder for sin svoger, Hans Jensens
(5) børn, Jens og Jacob Hansen
- 29/1 Peter Hansen måtte leje en slæde og køre kongens folk til
(5) København, 10 mark.
- (7) Sal. Jørgen Knudsens børn, Knud Jørgensen og Maren Knuds -
datter. (Jørgensdatter).
- 29/1 Sal. Christen Lauritsens morbroders søster, Apelone, som
havde Niels Pedersen til ægte og boede i Oksendrup på Fyn.
(7) Deres sønner, Christen og Hans Nielsen, er Anders Jensen
Haarlev formynder for.
- (7) Formynderen for Jørgen Kornmålers søn, Mathias Jørgensen
kræves for rigtighed i Mads Kornmålers bo og søsterens,
Drude.
- (9) Hans Lauritsen Holtug kræver følgende borgere for salve -
gardeløn af kvæg efter aftale med kommandanten Staal:
Hans Platz af 3 køer, 3 mark,
Peder Olsen Kræmmer for 1 hest, 1 mark,
Erik Helmers for 3 køer, 3 mark,
Platz og Helmers svarede, at de havde givet gaver til
salvegarden.
- 26/2 Arvesag mellem Frantz Lydersen i Køge og Willum Lydersen
i København. Dom: 12/3 1661(17).
- 20/4 Formynderen for Bartholomæus Malers børn : Bastian, Hans
og Regina (20).¹⁾
- 9/4 Sal. Jørgen Bremmers, tolders skifte vedr.
- 30/4 3 borgere forordnede at gå med kirketavlen og 1 borger
med børnehustavlen. (22).
- - Bageren Hans Faxe kræver for leveret brød til det sven-
ske kongepar og dets gesandter, 14 $\frac{1}{2}$ rdl. af Johan Hansen
og Poul Nielsen Trane, der var kæmnere på den tid. De
svarede, at de ikke havde pengene i forråd, men når de fik
dem, ville de betale. (25).
- 30/4 Flere kendte borgere var i gæld til kældersvenden i Råd-
huskældren, Henrik Jørgensen, der død i november 1658:
Hans Platz,²⁾ 14 dl., Lyder Sivert, 18 dl. Casper Eggers, 20
dl. Jens Jørgensen i Lildholdt i Holsten, broder til Hen-
rik Jørgensen, krævede borgerne, Sagen blev udsat i 14
dage. Lildholdt ligger (låg i Haderslevhus len). 30.
- 1) 1659 6/2 blev tolderen Jørgen Bremmer begr. i kirken.
- 2) 1672 17/11 begr. Abigale, Hans Platz i kirken.

Rådstueprotokol

1661 29/10 beskæftiger sig med Boeld, sal.Hans Hammer, Holden i Norge.

(Rettelse: Halden)

1662 22/7 opkræves der resterende salvegardeløn af:

- Peder Bødker, 2 køer
 Anders Bager, 2 heste, 2 køer,
 (94) JacobLauritsen Knivsmed, 2 køer(flytter senere fra byen)
 Niels Vordingborg, 1 ko,
 Søren Snedker, 2 køer,
 Anders Pottemager, 1 ko,
 Isak Møller, 2 heste (1 hest kostede 2 mark og hver ko 1 mark.
 - (99) Forordnet at Arent van der Marsk skal være formynder for
 for Erich Helmers(Torvet 11) børn og datters børn. Arent van
der Marsk hustru var datter af Erich Helms. Hendes brøder
 var Strange Erichsen og en søsters børn var Sidsel Antoni
 Struckmandsdatter og Johan Antoni Struckmand , dat.Køge
 1660 2/9.
 - 14/1 Eftersom Hans Wolf felbereder, der var brandmester, er bort -
 rømt af byen, skal Morten Både Pottemager være brandmester.
 - 15/1 Forordnes formynderne til skipper Jens Andersen børn:
 Jens, Johanne og Mette Jensdatter.65.
 - - Det anordnes, at Marcus Skomager at han for fremtiden skal
 have 1 daler ugentlig for Johanne, sal. Iver Iversens under-
 holdning. 65.
 - - Siges at Thomas Davidsen Slagters børn var: Anne og Abigael
 Tommasdatter..65.
 - 15/1 Anordnes at borgmester Casper Eggers skal forhandle med Hans
 Iversen, latinskolemester og kapellanen Peder Christensen, om
 de godvilligt ville give af deres ejendom(formue) til byens
 (66) gældsafbyggelses behjælpning, eftersom de ingen udgifter hav-
 de i krigens tid til brandskat eller i andre måder, som
 gejstligheden " paa andre Steder i højesteMaademaa vedstaa".
 - (67) Peder Bødker i Kirkestræde afkræves husleje, men ønsker 8
 dl. i afkortning, fordi gården i krigens tid ville være ble-
 ven ødelagt, hvis han ikke havde beboet den.
 - 4/2 Poul Nielsen Trane oplyser, at han vil rejse til København og
 betale Tønnes Jensen for Mester Oluf Bendtsen(tidl.præst i
 Køge) for præstens datters begravelse.
 Mester Oluf søgte før krigen embede i Sverige, og hans kone
 blev forvist fra byen på grund af usædelighed.
 - 25/2 Fremgår det, at Johan Katterbergs hustrus søskende døde i
Roskilde og Helsingør. 70.
 - - Fremgår det, at Johan Hansen i Brogade i en periode under
 krigen var lægdsmand for opkrævningen (betalingen) til Heste
 og seletøj " i Svenskens Tid", som blev påbudt 30.sept.1659, og
 der resterede stadig 29 dl. 1 mark, som Johan Hansen blev af-
 krævet, men ikke selv skyldte.

Rådstueprotokol

- 1662 12/3 Da der skulle indføres konsumtion og accise i byen, valgteman Oluf Sandersen og Poul Nielsen Trane til at rejse til hovedstaden for at meddele, at man allerede derom var i proces.
- 1663 13/3 At kaptajn de la Hays kompagniet fra 24/2 - 28/3 ds. skulle bevilges 290 dl. til deres underholdning, dat. 8/3 1662
- - At Jesper Michelsens søn, Hans Jespersen nu var i kancelliet i Stockholm, og at hans salmoder var Maren Tygesdatter, meddelt af hendes tidl. formynder Hans Jacobsen Kandestøber i Kirkestræde.
 - (75) Sag ang. sal. August Wellows datters børns underholdning i Helsingør. Hans Holgersens kontrakt af 8/4 1662.
 - 3/6 At Christen Pedersen Holbæk nu var kældersvend i Rådhuskælder. 86.
 - 15/4 Angående Jacob Jacobsens arv efter sal. Rasmus Pedersen.
 - 27/1 Jens Johansen, født i Køge mødte med to vidner, der bevidnede, at han var søn af Johan Iversen Skrædder og Karen Hansdatter, som døde 1650.
 - (120) Oplyses, at Hans Platz svoger var sal. Christen Pedersen.
 - (125) Hans Lauritsen, født i Køge nu boende i Vestindien på Martienique skriver til sin brøder i Køge, Knud Lauritsen skomager, om arven efter deres moder, Maren, Søren Holstis, 8. br. 1662.
- 1663 2/6 Tommes Christensen skrædder, født i Køge, nu boende i København, skriver om sin morbroder, Thomas Mathiesen, Mathias Tommesen Skrædders søn, og taler om "den ny Gaard i Vestergade (nr. 30). Sagen drejer sig om hans mødrende arv.
- (130) Karen, sal. Niels Ibsen i Højelse fører vidner om sin mands død og begravelse. Ifølge vidnerne døde Niels Ibsen i Borgergården i Bremmerfær og blev straks kristeligt begravet. Et vidne, Bodil Hansdatter, var selv med til at klæde Niels Ibsen "og døde han den store Vinter der Fjenden indfaldt".
- 1664 4/4 Omtales Peder Christensen Skinder tidl. boende i Køge, men nu i Næstved. 158.
- 1665 18/7 Oplyser kirkeværgen Peder Hansen, at han 2/6 stod oppe i kirketårnet og så, at Anders Drager tog nogle håndfang fra en kiste op af jorden. Derefter kom hans lille dreng med et klæde, som håndfanget blev svøbt ind i. Han så også, at Jørgen Drager fik et håndfang, som han svøbte ind i noget uldent. Anders bankede i jorden, og derefter gik

Da fremkom Jesper Jørgensen/^{Smed¹⁾}klokker og vandt, at mandag den 3. juli, da han havde kaldt til ringning på Hans Gabrielsens vegne i Norge, kom de tre ringere ind til ham i kalkhuset for at hjælpe ham med at flytte Hans Gabrielsens faders, Gabriel Jacobsens gravsten fra jorden i kalkhuset.

Og medens de løftede stenen, gik Hans Frederiksen hen til gæstgiver Henning Jacobsen (Nørregade 22) for at bede ham om at komme hen i kirken for at bese hans sal.faders sten.

Da Hans Frederiksen kom tilbage, fortalte ringerne, at bag stenen havde de fundet en kistefjæl af eg med to håndfang på, og det blev straks sat ind i det kapel under orgelværket.

De to dragere var også vægtre, og i forbindelse med deres ran af håndfang på kirkegården spurgte Peder Bødker, der havde overværet ranet fra kirketårnet, "er det Ret saa-ledes at berøve de Afdødes Sovekammer".

1665 5/9 kræver kærneren Jens Nielsen Falck borgerne for store månedsskatter til Livgardens kvarter på Christianshavn. 2 borgere skyldte for månederne Januar - juni incl. ialt 72 dl. 3 mark.

(34) Fremgår det, at toldereren Lyder Lachmann, først bosat i Helsingør og siden i Holbæk, var gift med Enevold Rasmussen Brockmands datter-datter, Helle Pedersdatter, 2/9 1665.(pag.34-41).

- 10/10 Mødte vognmændene op i deres laugshus, hvor oldermændene Laurs Nielsen talte om deres skrå og vedtægter.

- 17/10 oplyses, at Karen, sal. Arved Svendsen²⁾ var kommet til byen i anledning af hendes sal. faders skifte. Jens Nielsen Falck var hendes værge.40.

1666 8/5 oplyses, at Hans Rasmussen Brems(Henning Jacobsens stedsøn) var født i Køge og søn af Rasmus Nielsen Brems og Cathrine Pedersdatter Post," hvilke Hans Brems Forældre skal være fødte tyske bekomst". Søsteren, Anne Rasmusdatter, var gift med gæstgiver Johan Sack i Vindbyholt gæstegård. 56.

1) 1661 17/5 antog jeg Jesper Jørgensen Smed til klokkerbestillingen her udi Kjøge"

2) 1659 4/3 begr. Arved Svendsen på den store kirkegård.

Rådstueprotokol

1665 21/8 (25) læser man, at Oluf Sandersens datter-datter var Johanne Johansdatter, og at hendes arv var 891 dl. I samme sag, en landstingsdom 21/8 1665, fremgår det, at hun nu var gift med Peder Jensen(57), at hendes stedfader var Bent Mathiesen. Det siges, at moderen døde kort efter, at hun som 5-årig kom i hjemmet hos Oluf Sandersen, og at han brugte 300 dl. af hendes ar til at købe Ravnsborg.

Gården blev nedrevet af svenskerne og flyttet til lejren i Brønshøj. (Tingbogen 27/9 1663). Faderens skifte: 30/9 1649 - og Bent Mathiesens 1654 2/5.

- 6/6

læser man, at Jacob Lauritsen Knivsmid" tilforn i Køge nu b^osat i Hellested.(26.47.57,1666)."

Efterskrift

Tingbogen 1646 9/11(14)

Da den tyske præst, Justitius Teichmejer, i Klosterkirken døde, var formuen efter ham ikke så stor, at han kunne komme i jorden uden godtfølks hjælp. " Uden hvis Godtfolk var kommen hans Hustru til Hjælp. Og hun havde heller ikke penge til at komme ud af landet med sine små børn " uden Godtfølks Hjælp".

Tingbogen 1624 19/7 beskæftiger sig med et afkald fra maleren Reinhold Thim, der var kommet til Køge i anledning af søsteren, Drude Johansdatters død (Hansdatter).

Maleren tog borgmester Søren Knudsen i hånden og gav overfor borgmester Hans Christensen afkald på alt, hvad han kunne tilkomme efter dennes hustru, Drude Johansdatter(Hansdatter, det være sig- guld, sølv, hus og gård samt jorder.

Thim var året før tildelt stillingen som den første ridsemester på Sorø akademi og siges at have malet det epitafie, der hænger i kirken over Hans Christensen og Drude Hansdatter i 1625 .

Reinhold Thim døde 12/1 1639. Han var søn af Hans Johan Thim og Beate Svabe (en søster til dr. Jacob Svabe). (Dansk Kunstner Leksikon : Philip Weilbech.

På Frederiksborgslot hænger to malerier: Holger Rosenkrantz den Lærde og Sofie Brahe, som er tilskrevet "den danske maler Johan Thim" ifølge kataloget. 1636.

Weilbach oplyser, at Reinhold Thim havde en søn, Johan Timm, født 1615, død 7/7 1674 i Kbhvn. Det fortælles også, at enken delte gård med maleren Karel van Madern, Københavns Øster kvarter 9.

1667 2/1 blev Hans Jacobsen Kandestøber kærner. Ifølge forordningen skulle han modtage beholdningen af den forrige kærner (valgt for et år ad gangen) om nogen findes, forestå byens indtægt og udgift", som Resessen formelder". Det hedder videre: Holde en rigtig bog, som han vil ansvare og være bekendt, samt at den forrige kærner gør ham al underretning om byens beskaftenhed," naar fornøden eragtes og i syndelighed være ham befølgelig når Kgl. Majestæts fædebud, eller når nogen fremmed rejser igennem byen," samt at de samme haver Kgl. Majestæts eller andre rigtge Passer".

Den forrige kærner, Anders Jensen Haarlev, skulle i lige måde forklare over for Hans Kandestøber, hvor mange rejser hver vognmand havde forpligtiget sig til at age for byen efter deres kontrakts indhold, såvel som logbogen, " som er gjort paa hvor man mange vogne her af byen kan udmeldes, naar fornøden gøres, o.s.v. Kærneren skulle også ^{kræve} vognlejpenge af de vognmænd, der ikke mødte.

- 18/6 omtales Casper Caspersen Eggers på sin hustrus vegne vedr. en afgift på en brændevinspande. (91). Pag. 92 omtales velfornemme Jørgen Eggers.
- 11/10 Omtales Bert (Bent) Eggers i Holbæk hans krav vedr. en obligation dat. 9/3 1650, egentlig fra Hermand Eggers Eggers i Holbæk. Samtidig omtales Caspers Eggers på egne og arvingers vegne i sagen om en skipper. Laurs Jensen, der logerede hos Peder Christensen i Vestergade (100).
- 30/4 Afgik Jens Nielsen Falck, som et års tid havde været havnefoged. Derefter anmodede man Hans Lauritsen Holtug om at være havnefoged og dets indtægter og udgifter at forestå. 88.
- 1668 4/3 To københavnske borgere, Tommes Nielsen og Jochum Først, sidstenævnte var vist gift med Tommes Nielsens søster, får i Køge bevis på, at de er arveberettigede efter Niels Willumsen, der for ca. 50 år siden begav sig ud af riget efterladende sig en arv på 220 dl. efter sin fader, handelsmanden Willum Lind (Torvet 11) i Køge (. Gårdens historie er beskrevet). 118.
- 1669 21/9 Bevidnes om Albert Jacobsen Elling, at han er søn af sognepræst Jacobs Albertsen Elling i Tybjerg på Sjælland og moderen var Sidsel Andersdatter (28/9 1669 (157)).
- 1669 2/4 Mouritz Dreyer får her en erklæring på grund af sin store Gæld i Amsterdam og Rostock, at hans gæld efter 5 års tid (147) " skal være umollesteret", dog med visse forbehold. Mouritz Dreyer ^{ses} 1665 31/5 at have taget ophold i Fredericia, hvor han havde søgt borgerskab. Det vides også at han have en søn ved navn Torben. (Bemærk pag. 15 om Dreyers gæld).